A HAPPY NEW YEAR ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 315 ■ ערב ראש השנה, תשל"ה — ניו־יאָרק, סעפטעמבער 1974 ■ 54־טער יאָרגאַנג

A group of officers of Bialystoker Home before donating two Torah scrolls to the Israeli Armed Forces in response to an urgent appeal from the Consul General of Israel in New York after the Yom Kippur War. (Left to right, foreground): J. Skorka, Mrs. E. Gordon, A. Gordon, M. Tobias, President E. Tarlofsky, P. Novick, E. Ingberg, H. Katz, I. Rybal. (Second row): H. Feinberg, R. Bindler, Rabbi L. S. Kronick, A. Tarlowe, S. Shapiro. Story on page 12.

א גרופע באאמטע פון דעם ביאליסטאקער צענטער און היים פאר עלטערע מענטשען פארן איבערגעבן 2 ספר תורות צו דער ישראל מיליטער אויפן אפיל פון דעם ישראל קאנסול אין ניו־יארק, נאך דער יום־כיפור מלחמה. (פון רעכטס צו לינקס, 1טע רייע): א. ריבאלאווסקי, ה. קאץ, ע. איינבערג, פ. נאוויק, פרעז. ע. טארלאפסקי, מ. טאביאס, מר. און מרס. א. גאָרדאָן, זיצ. סקארקא. 2טע רייע: ס. שאפירא, א. טארלאוו, הרב ש. א. קראניק, ר. בינדלער, ה. פיינבערג. מער איינצעלהייטען נעפינען זיך אויף זייט 19.

אַרויסגעבען פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק

דוד סאהן ע"ה, גרינדער

רעדאקציע־קאלעגיום: לואים סילווער, איסאק ריבאלאווסקי, עטעל אינגבערג און הרב שמואל א. קראניק

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED, 228 EAST BROADWAY, NEW YORK CITY

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

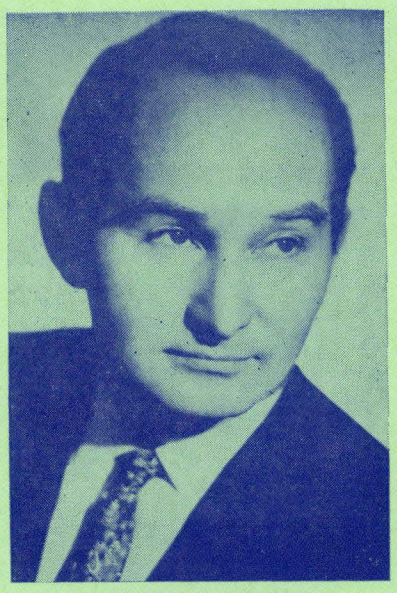
די געסט קינסטלער וועלכע
וועלן אויפטרעטן ביי דער
ביאַליסטאָקער יערליכער
טעאַטער־אונטערנעמונג,
זונטאָג, דעם 13טן אָקטאָבער
1974.

MINA BERN and BEN BONUS

MIMI SLOAN

BERNARD SAUER

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל
228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק — טעל. 7755־475

אַ כתיבה וחתימה טובה ! אַ געבענטשט יאָר !

43טער יובילעאום
פון
ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל
1931 — 1974

חשוב׳ע לאַנדסלייט און פרייַנט !
איר זענט העפליך געלאַדען צו פייערן מיט אונז דעם 43טען יובילעאום פון
אונזער אינסטיטוציע

זונטאָג, דעם 13טן אָקטאָבער, 1974, 2 אַזייגער בייטאָג

אין

אייווערי פישער האָל פון לינקאָלן סענטער

בראָדוועי און 64טע גאַס, נ. י.

מיט אַ יום־טוב׳דיגען

טעאַטער בענעפיט און מוזיקאַלישע רעוויו

„זינג אַ ליד פון שלום"

אויסגעפירט און באַטייליגט פון **בען באַנוס**

מיט דער באַטייליגונג פון די פאָלגענדע אַרטיסטען פון דער בינע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע

געסט־קינסטלער — די דינאַמישע זינגער „די בריידער זים"

מינאַ בערן
באַרימטע קינסטלערין

מימי סלאָון
טאַלאַנטירטע זינגערין

יאָנאַ קאַראַל
פאָלקס־זינגערין

בערנאַרד סאָוער
שוישפילער־קאָמיקער

אָרקעסטער אונטער דער פירערשאַפט פון רענע סאָלאָמאָן

מיט די בעסטע וואונטשען צו אייך און אייער משפּחה צום נייעם יאָר,

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 315 • ערב ראש השנה, תשל"ח — ניו־יאָרק, סעפטעמבער 1974 • 54־טער יאָרגאַנג

מעיאר ביהם און זיין פרוי ביי פייערונג פאר הונדערט־יאָריגען אינוואוינער ר׳ נחמן סאַלטיס, אין דער ביאַליסטאָקער היים פאר עלטערע מענטשען

פון י. שמולעוויטש, ניו־יאָרק

זונטאָג, דעם 16טען יוני 1974, וועז עס איז געפייערט געוואָרען „פאַטערס־טאָג", האָב איך אין פארבינדונג מיט דעם בייגעוואוינט א היימישע שמחה, וואָס איז מסתמא געווען די אינצידע פון דעם מין יענעם טאָג. עס איז געווען א פייערונג לכבוד א ליבלעכען איד, וועמענס 100טער געבורטסטאָג עס איז געווען דעם זעלבען טאָג, ביי דעם היימישען אידישען יום־טוב, זייענן געווען פארזאַמלט צענדליגער פערזאָן פון זיין משפחה, פון אלט ביז גאָר יונג, עס איז געווען א נחת צו פארברענגען ביי דער פייערונג די עטלעכע שעה. און דער עיקר, צו דעם יום־טוב איז ספעציעל אויך געקומען דער מעיאר פון ניו יאָרק, אייבראָהם ביהם, מיט זיין פרוי מערי, וועלכע זיינען פאר לאַנגע יאָרן גוטע פריינט פון דער משפחה.

די דאָזיגע זעלטענע פייערונג יענעם זונטאָג, איז פאַרגעקומען אין דעם גרויסען שיינעם אַדיטאָריום פון דער גוט־באַקאַנטער ביאַליסטאָקער היים פאר עלטערע אידישע מענשען אין שפיטאָל, אויף 228 איסט בראָדוועי, אין ניו־יאָרק. דער 100־יאָריגער ר׳ נחמן סאַלטיס, איז דאָרט אן אינוואוינער פון זינט דעם יאָר 1961, ביי יום־טוב׳דיגע געדעקטע טישען, ציגעדרייט מיט כל־טוב, זייענן געווען דעם בעל־שמחה׳ס טעכטער, אידעמס, אייניקלעך, אור־אייניקלעך, און אור־אור־אייניקלעך. עס זיינען אויך אנוועזענד געווען א גרעסערע גרופּע אינוואוינער, עלטערע מענטשן פון פרויען פון דער ביאַליסטאָקער היים, וועלכע האָבען זיך משמח געווען צוזאַמען מיט אלעמען.

ר׳ נחמן סאַלטיס איז געקומען קיין אמעריקע, מיט זיין פאָטער יהודה־לייב, דעם 6טען יאָנואר 1897, פון סאַלאַטווינע, א קליין שטעטל אין גאַליציע. אין דרייַ יאָר שפעטער זיינען אהערצו אויך געקומען זיין מוטער, גענדעל, מיט די אנדערע פינף קינדער.

„פון אַנהויב — האָט צו מיר געזאָגט דער זקן — איז געווען שווער. וועז איך האָב געארבעט אין שאָפ, האָט מען מיך גע־צוואונגען, אז איך זאָל ארבעטען אויך שבת. אָבער זואי האָט מען אויסלכט געהערט ביי אונז אין דער אלטער היים, אין סאַלאַטווינע? שבת גאָר ארבעטען! מען האָט טאקע דאָמאָלט געשמועסט, אז אין אַמעריקע דיינען אידען ניט אזוי שטאַרק אָפּגעהיטען. אָבער גלויבט מיר, אז אויב מען וויל נאָר קאָן מען אומעטום זיין א גוטער איד".

האָט נחמן סאַלטיס אין יענע יאָרען באשלאָסען ניט צו ארבעטען אין א שאָפ, כדי ניט מחלל־שבת צו זיין, מען דאַרף דאָך אָבער האָבען פרנסה. איז ער געוואָרען א פּעדלער מיט א פּושקאַרט, אויבער די גאַסען פון דער איסט סאיד. „איך האָב גארארבעט זעהר שווער — דערציילט דער זקן — דערפאר אָבער האָב איך אָפּגעהיט שבת, אזוי ווי ג׳ט האָט געבאָטען".

אין פאַרלויף פון 30 יאָר, האָט ר׳ נחמן סאַלטיס געלעבט פון שטופּען דאָס וועגעלע, מיט פארשידענע זאכען צום פאר־קויפען. אזן אָט פון דער שווערער ארבעט האָט ער דערצייגען טיערע געראָטענע קינדער, אלע געלערנטע און אָנגעזאָפט מיט אידישקייט, אזוי זיינען אויך זייניקלעך, אור־אייניקלעך אזן די גאַנצע משפחה.

„פלוצלונג — האָט מיר דערציילט דער 100־יאָריגער ליב־לעכער זקן — נאָך דרייסיג יאָר זיין א פושקארט־פּעדלער, האָט די פאַליציי גענומען טרייבען אזן אראָפאָגען די פושקארט־פעדלער׳ס פון גאַס. אויס פושקארטס, אויס פעדלערס! פון אָנהויב האָט מען מיך געצוואונגען צו ארבעטען אין שאָפ שבת. האָב איך ניט געוואָלט. נאָכדעם, האָב איך אויף אן ערליכען אזן שווערען אופן, געצויגען חיונה פון שטופּען פּח פאַרטאָגס ביז שפּעט בייכאָט דעם פושקארט־וואָגען. האָט מען מיך דאָס אויך ניט געלאָזט. איז וויסט איר וואָס איך האָב געטאָן? איך האָב געגומען טאָן א גאָר הייליג זאַך, די גרעסטע מצוה. איך בין געוואָרען א חברה־קדישא־מאַן אויף דער איסט־סאיד, לויטן אמת׳ן אידיש־רעליגיעזען שטיגער. ביי דעם בין איך געווען באשעפטיגט העכער צוואָנציג יאָר, אזוי זיינען פארלאָפען מיינע יאָרען".

אין דער ביאַליסטאָקער היים וואוינט ר׳ נחמן סאַלטיס שוין דרייצען יאָר, ער לויבט זעהר די אינסטיטוציע. „דאָס איז ווי אן אמת׳ע היים — זאָגט ער — דא פיל איך זיך זעהר גוט. געבענשט זאָלען זיין די פירער פון דער אינסטיטוציע, ווי אויך די אלע אנטערשטיצערס, וואָס פארנעמען זיך מיט פארזארגען אויף אזא גוטען אן הימישען אופן עלטערע אידישע מענשען".

א ספעציעלע לימוזינע מיט באַגליטער, האָט געבראכט מעיאר אייבראָהם ביהם מיט זיין ליבער פרוי, מערי, צו דער פייערונג. וועז דער מעיאר איז אריינגעקומען אין בגין פון דער ביאַליסטאָקער היים, איז ער באַגעגענט אן אויפגענומען געוואָרען פון מרס. צעטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין; אן איסאק ריבאַלאָווסקי, געגנראל־סעקרעטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענ־טער, היים פאר עלטערע מענשען און שפיטאָל. מעיאר ביהם האָט זיך מיט זיי באגריסט אויף א וואַרעמען אופן. פר האָט אויסגעדריקט זיין צופרידנהייט צו זיין אין דער ביאַליסטאָקער היים, וועגען וועלכער ער האָט פיל געהערט. שפּעטער איז מעיאר ביהם ארומגעגאַנגען ביי די יום־טוב׳דיגע געדעקטע טישען, ער האָט זיך פריינטליך באגריסט מיט דער גרופּע עלטערע אינ־וואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים, ווי אויך מיט די משפחה־מענשען פון ר׳ נחמן סאַלטיס. דער מעיאר האָט אַלעמען גע־וואונטשען געזונט און גליק.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

בייַ דער 100-יאָריגער געבורטסטאָג-פייַערונג פון נחמן סאָלטיס, אַן איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים. עס זיצן פון רעכטס צו לינקס: מרס. אייבראהעם ביהם, נחמן סאָלטיס, מעיאָר אייבראהעם ביהם, מרס. פרומע סאָבעל, שוועסטער פון זקן. עס שטייען וויליאָם סאָלטיס, אַ ברודער, אברהם סאָלטיס, אַ פּלימעניק, עטל אינגבערג, איסאַק ריבאַלאָווסקי, סעם סאָלאָזש און דזשין געליס.

בייַ דער פּרעכטיגער פייַערונג זיינען אויך אָנוועזנד געווען סעם סאָלאָזש מיט זיין פרוי, וועלכער איז וויַיס־פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל; מרס. דזשין געליס, אַ טראַסטי פון צענטער; און מרס. מאַלי ריבאַלאָווסקי, די פרוי פון געזעראַל־סעקרעטאַר.

אַלע מיטגלידער פון דער משפּחה זיינען געזעסען בייַ די יום־טוב'דיגע טישען. אויבען־אָן, בייַ אַ טיש מיט עטלעכע פון דער משפּחה, איז געזעסען דער 100־יאָריגער ר' נחמן סאָלטיס. עס האָט אויסגעזען, ווי דער זקן „פּראַווט טיש" פאַרן עולם. ער האָט מיטגעזונגען חסידישע ניגונים, ישראל און אידישע לידער.

מעיאָר אייבראהעם ביהם מיט זיין פרוי האָבען זיך געפילט ווי צווישען אייגענע, אויף אַ היימישער אידישער שמחה. „פאַר מיר — האָט ער געזאָגט — איז דאָס אַלץ ניט קיין נייעס. איך בין דערצויגען געוואָרען אין דעם גייסט, בייַ מיינע טאַטע־מאַמע אין הויז, וועלכע זיינען געקומען אַהערצו פון וואַרשע.

מעיאָר אייבראהעם ביהם מיט זיין פרוי האָבען געשעפט גרויס נחת. זיי האָבען געהאַט טרעפֿען אין זייערע אויגען, טרערען פון פרייד פון דער דאָזיגער היימישער אידישער שמחה.

מעיאָר ביהם מיר, אגב, דערציילט, אַז ער איז באַ־פריינדעט מיט ר' נחמן סאָלטיס און מיט דער משפּחה, שוין צענדליגער יאָרען. „איך קאָן זיי אַלע, ווי מיינע אייגענע — האָט מעיאָר ביהם געזאָגט — פון זינט איך בין געווען אַ אינגעל פון 14 יאָר".

אין כאָמען פון דער גאַנצער משפּחה, האָט אין קורצען אויף אַן אייַנדרוקספולען אופן גערעדט אייניע פון ר' נחמנ'ס דריי טעכטער, מרס. בעסי קאַרמיאָל. זי האָט געדאַנקט מעיאָר ביהם מיט זיין פרוי, פאַר קומען און מיט זייער אָנוועזנהייט באַשיינען די שמחה. זי האָט באַדאַנקט אילאַי טאַרלאָפסקי, פּרע־זידענט; מרס. עטעל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין; איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזעראַל־סעקרעטאַר פון דער ביאַליסטאָקער היים, ווי אויך אַלע פירער פון דער אינסטיטוציע, פאַר דער גוטער און זאָרגפעליגער באַהאַנדלונג וואָס זייער פאָטער באַקומט דאָרט.

דעם 100־יאָריגער ר' נחמן סאָלטיס האָט זיך אויפמערקזאָם צוגעהערט צו די רייד, און ער האָט דערביי געשמייכעלט. פלוצ־לונג האָט מען צום טיש צוגעפירט אויף אַ וועגעלע אַ גרויסען געבורטסטאָג קעיק, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט ספּעציעל באַשטעלט לכבוד דעם 100־יאָריגען בעל־שמחה. ווען דער זקן האָט אָפּגעשניטען דעם ערשטען שטיקעל פון קעיק, האָט ער געגעבען זיין האַנט מעיאָר ביהם און דערביי געזאָגט, מיט אַ קלאָרער שטימע, אין אידיש:

„איך דאַנק אייך פאַר צוטיילען מיר דעם גרויסען כבוד, און קומען מיט אייער ליבער פרוי צו מיין הונדערטסטען גע־בורטסטאָג־פייערונג. איך וויניש אייך מיט אייער ליבער פרוי, ווי אויך אייערע קינדער און אייניקלעך געזונט, גליק און לאַנגע גלייקלעכע יאָרען. פאַר די 77 יאָר, וואָס איך בין אין אַמעריקע, זענט איר דער ערשטער אידישער מעיאָר אין ניו יאָרק. איך ווינש אייך, אַז איר זאָלט דורכפירען אַלע פּלענער וואָס איר האָט פאַר אַלע פעלקער, וועלכע וואוינען אין ניו יאָרק. איר זאָלט מצליח זיין אין אייער גרויסער אַרבעט..."

מעיאָר ביהם און זיין פרוי זיינען געווען געירט פון די וועלט, געזעדט אין אידיש פון דעם 100־יאָריגען ר' נחמן סאָלטיס, דער עלטסטער איינוואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים. אַלע אַרומיגע האָבען צום סוף פון דעם זקנ'ס וועלטער געזאָגט „אָמן", „אָמן". אויך מעיאָר ביהם האָט, צוזאַמען מיט אַלעמען געזאָגט די הייליגע וועלטער. און דער עולם, פאַרזאַמלט אַרום טיש פון ר' נחמן סאָלטיס, האָט וויידער געזונגען חסידישע ניגונים, ישראל־געזאָנגען און אויך אַלטע, גוט־באַקאַנטע אידישע פאָלקס־לידער. און מען האָט דערביי אויך ניט פאַרגעסען צו זינגען אַ שטילען „אני מאמין", „אני מאמין".

דער ביאַליסטאָקער יחוס פון דעם מלוכה־פּרעזידענט אין מדינת ישׂראל

פון צבי קלעמענטינאָווסקי (תל־אביב)

עס איז אַ באַקאַנטע זאַך, אַז ביאַליסטאָקער אידן פאַרנעמען אומעטום הויכע פּאָזיציעס און זיי זיינען טעטיג ביז גאָר אין אידיש־געזעלשאַפטליכן, עקאָנאָמישען און קולטור־לעבן. איצט, דאַרפען מיר באַזונדערס זיין שטאָלץ פון דעם, וואָס אויף דעם העכסטען אָמט אין דער אידישער מדינה — אַלס מלוכה פּרעזידענט פון מדינת ישׂראל — איז אויך אַן אָפּשטאַמיגער פון ביאַליסטאָק, דאָס איז דער בארימטער געלערנטער, פּראָפּ. אפרים קציר (קאַטשאַלסקי).

די פאַרדינסטען פון דעם פערטען נשיא פון מדינת ישׂראל, פאַר דעם אויפבוי פון דעם אידישען היימלאַנד, זיינען באַזונדערס גרויסע. דאָס ציט זיך ווי אַ גאָלדענער פאָדים אַלע יאָרען, פון זינט דער צייט וועלן ער איז געווען אַ יוגענטליכער. עס איז פון יענער צייט וועלן ער איז אַלס יוגענטליכער אָנגעקומען אין לאַנד, ווי אויך אין די שפּעטערדיגע יאָרען, וועלן ער האָט אַרויסגעוויזען ניט בלויז גאונות אין זיין געלערנטקייט, נאָר אויך אַלס פאַר־טיידיגער און אויסקעמפער פון דער אידישער מדינה. עס דאַרף דערבייַ אָנגעוויזען ווערען, אַז פּרעזידענט קציר איז שטענדיג שטאָלץ מיט דעם, וואָס ער איז אַן אָפּשטאַמיגער פון ביאַליסטאָק. אָט האָב איך מיט מיין פּרוי לעצטענס באַזוכט דעם פּרעזידענט אפרים קציר, מיט וועמען מיר האָבען געהאַט אַ לענגערען שמועס.

וועלן דער ארצייגער פּראָפּעסאָר קציר האָט זיך אַ ביסעל צעשמועסט — האָט ער זיך מיט מיר ספּעציעל דערפרייט, וועלן איך האָב אים אַביסעל דערציילט וועגען דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, ער איז ניט מיד געווען צו הערען נאָך און נאָך וועגען דער שטאָט פון זיין אָפּשטאַם. ער האָט מיר געזאָגט, אַז זיין מוטער איז פון ביאַליסטאָק, און ממילא איז אויך ער אַ ביאַליס־טאָקער. דער נשיא פון מדינת ישׂראל האָט אָפּילו געוואוסט און אָנגערופען די געגענט, וואו זיין מוטער האָט אַמאָל געוואוינט אין ביאַליסטאָק. ער האָט מיר אויך מיט אַ שמייכעל אויף זיין פּנים געזאָגט, אַז זיין פאָטער פלעגט מיט אינטערעס לייענען די „ביאַליסטאָקער שטימע". אָט אַזוי דרייט זיך אַלץ און אומעטום אַרום אונזער אַמאָליגער טייערער היים־שטאָט, די ליבע און זיין שטאָלץ מיט דעם, אַז דער היינטיגער מלוכה־פּרעזידענט פון אָפּגעווישטע אידישע ביאַליסטאָק, מיר קענען זיך גרויסען און מדינת ישׂראל, וועלכער האָט אויך אַ גרויסען נאָמען אין דער וועלט אַלס אַ בארימטער געלערנטער, שטאַמט פון ביאַליסטאָק און ער דערמאָנט ביאַליסטאָק מיט אַזאַ וואַרימקייט.

פּרעזידענט, פּראָפּעסאָר אפרים קציר (קאַטשאַלסקי), איז אויסגעוויילט געוואָרען אַלס מלוכה־פּרעזידענט פון מדינת ישׂראל מיט אַ קורצער צייט צוריק, נאָכדעם ווי עס האָט זיך פאַרענדיגט זיין פּרעזידענט־קאַדענץ פון ר' זלמן שזר. פּרעזידענט קציר, וועלכער איז געבוירען געוואָרען אין יאָר 1916, איז געקומען קיין ארץ־ישׂראל אין יאָר 1922 מיט זיינע טאַטע־מאַמע, יהודה און צילע קאַטשאַלסקי. דער מוטער'ס מיידלשער נאָמען איז צילע סוכאוואלסקי. דאָ האָט דער יונגער אפרים געלערנט פון אָנהויב אין דער העברעאישער גימנאַזיע אין ירושלים, און שפּעטער האָט ער שטודירט אין דעם אוניווערסיטעט אין ירושלים, כעמיע, באָטאַניק און זאָאָלאָגיע. אין יאָר 1941 האָט ער באַקומען דעם טיטול דאָקטאָר פון פילאָזאָפיע.

זיין גרויסע וויסענשאַפטליכע קאריערע, האָט אפרים קציר אָנגעהויבען אַלס אַסיסטענט אין דעם פאקולטעט פון כעמיע און מאַקראָמאָלעקולאַריע, אין די יאָרען 1946־1948, אין ברוקלין טעכניקום אינסטיטוט און אויף דעם קאָלאָמביא־אוניווערזיטעט, אין ניו יאָרק. דאָמאָלט האָט ער דורכגעמאַכט זיין גרויסע וויסענ־שאַפטליכע אַרבעט. פון 1949 ביז 1953, איז פּראָפּעסאָר אפרים קציר געווען דער הויפּט־אָנפירער פון דער אָפּטיילונג פאַר ביאָפיזיק אין דעם באַרימטען ווייצמאַן־אינסטיטוט, אין רחובות. אין די יאָרען 1953 — 1961, איז ער אויך געווען אַן אָנפירענדער פּראָפעסאָר אין דעם אוניווערסיטעט אין ירושלים. אין די יאָרען 1957 — 1959 האָט ער אויך דורכגעפירט אַ וויכטיגע וויסענ־

אפרים קציר (קאַטשאַלסקי)

שאַפטליכע אַרבעט אין דעם האַרוואַרד אוניווערסיטעט. ער האָט אויך געהאַלטען לעקציעס אין די אוניווערסיטעטען אין קאַלי־פאַרניע, אין דעם ראָקעפעלער אינסטיטוט אין לאָס אַנדזשעלעס.

אויך זיין ליבע פרוי, נינאַ (פון דער היים גאָטליב), איז אַ באַקאַנטע וויסע:שאַפטלערין. אין די יאָרען 1966 — 1968 איז פרוי קציר געווען די הויפּט־וויסענשאַפטלערין פון דעם פאַר־טיידיגונגס־מיניסטעריום אין מדינת ישׂראל. עס דאַרף דערמאָנט ווערען, אַז פּראָפּעסאָר אפרים קציר, דער איצטיגער פּרעזידענט פון דער אידישער מדינה — דער אָפּשטאַמיגער פון ביאַליסטאָק — איז אויך אַ מיטגליד פון פאַרשידענע וויסענשאַפטליכע אינ־סטיטוציעס אין מדינת ישׂראל און אין אַנדערע לענדער. עס איז געווויס וויכטיג צו דערמאָנען, אַז פּראָפּ. קציר, דער נשיא פון מדינת ישׂראל, איז אויך אַ מיטגליד פון דער נאַציאָנאַלער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע אין די פאַראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקע. פּראָפּ. קציר האָט אויך באַקומען הויכע אויסצייכע־נונגען און גאָלדענע מעדאַלען פאַר אַ צאָל פון זיינע וויסען־שאַפטליכע אַרבעטען.

מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מעקסיקע

פון **איסאַק ריבאַלאָווסקי**

געווארן-סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

יעדעס יאָר זומער-צייט, ווען איך מיט מיין ליבער פרוי מאַלי פֿאָרן אַרויס אויף וואַקאַציע, אין ווייטע אָדער נאָענטע לענדער, האָבן מיר שטענדיג אין געדאַנק זיך צו באַגעגענען אין אַעלכע ערטער מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. אַזעלכע באַגעגנישען, שמועסען און פֿאַרברענגען מיט אונזערע ליבע לאַנדסלייט, איז ווי אַ רייזע אויף צוריק אין אַ ווייטער פֿאַר-שוואונדענער וועלט. יעדעס מאָל בעת אַזעלכע רייזעס, וואו מיר באַגעגענען זיך מיט ביאַליסטאָקער אידען, איז דאָס פֿאַר אונז הויפּטזעכליך ווי אַ רייזע אויף צוריק אין אונזער אַמאָליגער טייערער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַזאַ מורא׳דיגען אופן פֿאַרניכטעט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים, צוזאַמען מיט די דאָרטיגע האַרציגע אידען. עס איז אויך פֿאַר אונז ווי אַ מין גייַען אויף קבר-אבות, אויף די נישט עקזיסטירענדיגע קברים פון אַלע אונזערע נאָענטע...

אַ באַזוך אין ספֿאָרט-קלוב אין מעקסיקע

אונזער באַזוך דעם הייַ-יאָריגען זומער אין מעקסיקע, איז פֿאַר מיר מיט מיין פרוי געווען אַ גרויסע איבערלעבעניש. מיר זייַנען נאָך די גאַנצע צייט אונטערן אייַנדרוק פון דער דאָזיגער אומפאַרגעסלעכער רייזע. פֿאַרשטייט זיך, אַז הויפּטזעכליך איז

ביי אַ באַזוך אין ספֿאָרט סענטער אין מעקסיקע. עס שטייען פון רעכטס צו לינקס: דזשעק און בראַניא סקאָרקא, מאַלי ריבאַלאָווסקי, חנה און הירש קאַפּלאַן און דוד זאַבלודאָווסקי.

דאָס דערפֿאַר, ווייל זייַנדיג אין מעקסיקע האָבן מיר דאָרט געהאַט האַרציגע באַגעגענישען מיט טייערע לאַנדסלייט און פריַינט, מיט וועמען מיר האָבן פֿאַרבראַכט אויף אַ היימישען, אמת ביאַליסטאָקער אופן.

אונזער ערשטער באַזוך אין מעקסיקע, איז געווען אין דעם דאָרטיגען אַזוי-גערופענעם „ספֿאָרט-צענטער", וואָס איז דער שטאָלץ פון דעם אידישען ישוב אין מעקסיקע. די דאָרטיגע אידען מעגען טאָקע מיט דעם שטאָלצירען. אין דאָזיגען ספֿאָרט-צענטער וועלען אַנגעפירט כמעט אַלע אידישע אַקטיוויטעטען פון די דאָרטיגע אידען, אויף פֿאַרשידענע געביטען. אויף דעם באַזוך אין דעם „ספֿאָרט-צענטער" בין איך מיט מיין פרוי געווען צוזאַמען מיט פרוי בראַניאַ סקאָרקאַ, און איר מאַן דזשעק. בראַניאַ סקאָרקאַ איז די דירעקטאָרין פון שפּייז פֿאַרזאָרגונג און בילדונג אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, און דזשעק סקאָרקאַ איז דער הויפּט-אינזשעניר פון דער געבייַדע. זייַנדיג אויף דעם באַזוך אין „ספֿאָרט-צענטער" האָבן מיר דאָרט געהאַט אַ געלעגענהייט צו הערען אַן אינטער-רעסאַנטען רעפעראַט פון גדעון האָזנער, דער געווען הויפּט-פֿראָקוראָר ביי דעם היסטאָרישען אייכמאַן-פֿראָצעס אין ירושלים. עס איז אַבוועזענד געווען אַ גרויסער עולם. דער פֿאָרזיצער פון דער וויכטיגער אונטערנעמונג איז געווען בנימין ראָזענטאַל, איינער פון די אַקטיוויסטע כלל-טוער ביים אידישען ישוב אין מעקסיקע, וועלכער איז אַ ביאַליסטאָקער און ער איז אויך זייער אַקטיוו ביי אונזערע לאַנדסלייט אין מעקסיקע. אין „ספֿאָרט-צענטער" האָבן מיר אויך באַגעגנט אונזערע טרייַע לאַנדסלייט דוד זאַבלודאָווסקי, מאַניע סטעידער, מרס. אַש און אַנדערע.

אליהו סוראַסקי

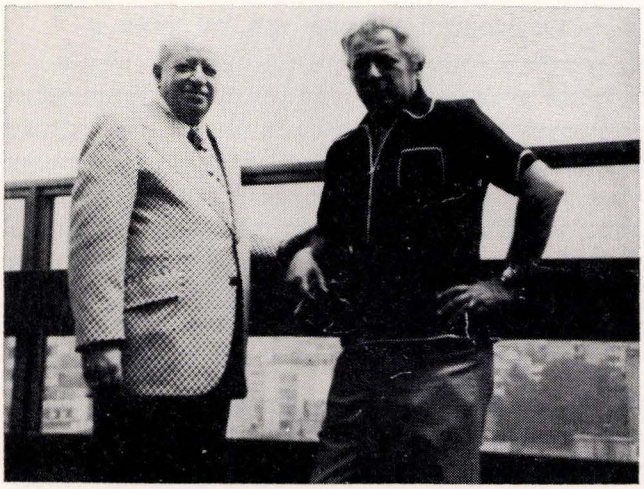
זייַנדיג איצט אין מעקסיקע, האָב איך אויך געהאַט דעם כבוד זיך צו באַגעגענען מיט אונזער פֿראָמינענטען לאַנדסמאַן, אליהו סוראַסקי. די באַגעגעניש איז פֿאָרגעקומען אין דעם אָפּיס פון סוראַסקי׳ס באַנק, אויף רעפֿאָרמאַ-גאַס. ווי דער שטייגער איז, האָט פריַינט סוראַסקי מיך אויפגענומען אויף אַ האַרציגען אופן און מיט גרויס ווארעמקייט. איך האָב אים באַגריסט צו זיין חתונה האָבן לעצטענס מיט סעסיליאַ מאָרעצקי, וועלכע שטאַמט פון לאָדז סיף מאַרקוס, פון עגגלאַנד. זי האָט געווואוינט ביז איצט 38 יאָר אין ארץ-ישראל. די פרוי איז זייער אַקטיוו פאַר אידישע ענינים, זי גיט אויך פיל געלט פאַר מדינת ישראל.

אין דעם שמועס וואָס איך האָב געהאַט מיט אליהו סוראַסקי, האָט ער מיר איבערגעגעבען, אַז דער טורעם אויף מאָונט סקאָפּוס אין ירושלים, וואָס וועט זיין 860 מעטער הויך, איז שוין באַלד פֿאַרענדיגט. דאָס וועט געבויט פון דער ישראל-רעגירונג אויפן נאָמען פון אליהו סוראַסקי, אַלס אויסדרוק פאַר זיינע טרייַע און איבערגעגעבענע אַקטיוויטעטען פאַר דער אידישער מדינה. ביי דעם אוניווערסיטעט אויף מאָונט סקאָפּוס וועט איצט אויך געבויט דאָרמיטאָריס פאַר די סטודענטען. דאָס וועט טראָגען דעם נאָמען פון זיין פֿאַרשטאָרבענער פרוי אייַדע סוראַסקי ע״ה. סוראַסקי האָט מיר אויך דערציילט, אַז דער גרויסער תל-השומר שפּיטאָל לעבען תל-אָביב, וואָס איז פאַר ישראל-סאָלדאַטען, וועט איצט פֿאַרגרעסערט מיט פיל נייַע בעטען און וואוינונגען פאַר נוירסעס. דאָס וועט זיין אויפן נאָמען פון דזשעיקאָב סוראַסקי ע״ה, דער זון פון אליהו סוראַסקי. לעבען דעם יאָכאַנאָוו-שפּיטאָל, וואָס איז ספּעציעל פאַר מוטערס צו געבוירען קינדער, וועט איצט געבויט אַן אַלגעמיינער שפּיטאָל מיט 1,500 נייַע בעטען, מיט די נייַעסטע אייניריכטונגען. דער שפּיטאָל וועט טראָגען דעם נאָמען „עליאָס סוראַסקי מעדיקאַל צענטער".

אונזער באַיואוסטער לאַנדסמאַן, אליהו סוראַסקי, פֿאַרגעסט

בנימין ראזענטאל מיט דער פרוי ; איסאק ריבאלאוסקי מיט דער פרוי.

סיאמא ניימאן און איסאק ריבאלאוסקי

אויך נישט אין דער אידישער דערציאונג פאר די נייע דורות אין מעקסיקע. אזוי ווי די שולע וואס טראגט דעם נאמען פון זיינע פארשטארבענע עלטערן, ר׳ יעקב ועלקה סוראסקי, האט שוין 1,250 תלמידים, איז דארט זייער ענג. האט פריינט סוראסקי באשלאסען אויפצובויען א נייעם גן־ילדים פאר נאך 300־400 קינדער אין אן אנדערער געגענט, וואו עס וואוינען יונגע אידישע פארלעך אין מעקסיקע סיטי. די דאזיגע געגענט הייסט באמי־טשאלקא און דער פלאן איז, א־ביבערצופירן דעם איצטיגען גן־ילדים ביי דער תרבות־שולע אויפן נאמען פון ר׳ יעקב ועלקה סוראסקי ז״ל אין דעם פלאץ, וואו עס ווערט געבויט דער נייער גן־ילדים. אויף דעם אלטען פלאץ, ווידער, וועט אזוי ארום זיין מער ארט פאר נאך עלטערע תלמידים. דער פראיעקט וועט געבויט מיט דער הילף פון אליהו סוראסקי, וואס וועט טראגען דעם נאמען פון זיין זון דזשעיקאב סוראסקי ע״ה.

אין אונזער זייער פריינטליכען און הימישען שמועס, האט אליהו סוראסקי אויך דערציילט, אז אין ענגלאנד האט ער א ברודער מיטן נאמען סארסקי. זיין ברודער איז אינער פון די גרעסטע ספעציאליסטען אויף אויגען־קראנקייטען און טראכאמע. ער האט ארויסגעגעבען אויך א צאל ביכער ווי אזוי צו היילען טראכאמע, וואס ווערט באנוצט אין פארשידענע לענדער. ביים סוף פון אונזער שמועס, האט פריינט סוראסקי געבעטען מיך איבערצוגעבען א הארציגען גרוס צו אלע פירער און טוער פון דעם ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, ווי אויך צו ביאליס־טאקער לאנדסלייט בכלל.

בנימין ראזענטאל

אונזער חשוב׳ער לאנדסמאן בנימין ראזענטאל, פארעמט א וויכטיגען פלאץ אין דעם אידיש־געזעלשאפטליכען לעבען אין מעקסיקע. ער איז פארזיצער פון דעם דארטיגען פאר־איניגטען אידישען אפיל און ער האט אויף זיך גרויסע פליכטען, ביים העלפען שאפען געהעריגע פאנדען פאר מדינת ישראל און פאר אנדערע אידישע נויטען. בנימין ראזענטאל, וועלכער איז געקומען פון ביאליסטאק קיין מעקסיקע אין יאר 1936, איז דער זוהן פון שעפסל און שרה, וועלכע האבען געוואוינט אויף אונטער־געסל נומער 4. זיין פאטער האט געהאנדעלט מיט זעק אין וועלכע מען פלעגט פארפאקען די אויסגעארבעטע טעקסטיל סחורות אין די פאבריקען. ראזענטאל מיט זיין ליבער פרוי האבען צווי זייער געראטענע זיהן.

בנימין ראזענטאל איז אן אנגעזעענער ביזנעסמאן. ער איז געווען אייניגעלאדען פון דער מעקסיקאנער רעגירונג אלס עקס־פערט אין א ביזנעס־דעלעגאציע, וואס איז געפארען אין א וויכטיגער מיסיע קיין סאן פאולא, בראזיל. ער איז אויך געווען, אלס עקספערט, ביי א וויכטיגען צוזאמענקונפט אין יאפאן. ווען דער הארציגער בנימין ראזענטאל האט זיך דערוואוסט, אז מיר זיינען אין מעקסיקע, איז ער געקומען צו אונז אין האטעל. מיר זיינען געזעסען א לאנגע צייט און געהאט אן אינטערעסאנטען שמועס, בעת וועלכען מיר האבען אויפגעלעבט די אמאליגע אידישע ביאליסטאק אין אונזערע קינדער־יארן, וואס באגלייט אונז כסדר נאך איצט אין אונזער לעבען...

סיאמא ניימאן

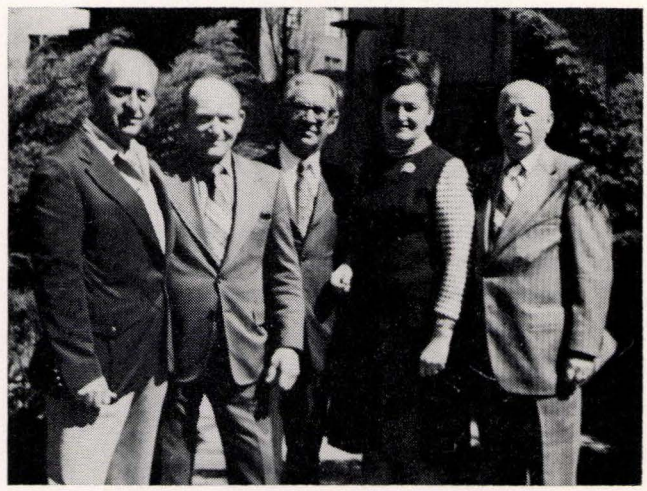
זייענדיג אויף אונזער באזוך איצט אין מעקסיקע, האב איך זיך דארט אויך באגעגענט מיט מיין ליבען פריינט פון די יוגענט־יארען אין ביאליסטאק, סיאמא ניימאן. ער איז דער זון פון אברהמ׳ל און חוה, וועלכע זיינען אומגעבראכט געווארען פון די נאציס. איך מיט סיאמא׳ן האבען זיך געטראפען גלייך נאך דעם חורבן ביי היטלער׳ן, אין יאר 1945, אין ביאליסטאק, שפעטער, אין יאר 1946, ווען איך בין פארבייגעפארען פארייז, האב איך זיך מיט אים דארט ווידער באגעגענט. ער איז אוועקגעפארען קיין מעקסיקע אין 1948, וואו ער האט אויפגעבויט א פיינעם פא־מיליען־לעבען און זיך מיט דער צייט דערשלאגען צו ווערען א גרויסער ביזנעסמאן. אין מעקסיקע בויט סיאמא ניימאן היינער און ער האט אויך אן אונטערנעמונג פון עקספארט־אימפארט.

ווען איך האב טעלעפאנירט צו סיאמא׳ן, האט ער מיך איינ־געלאדען אין דעם אפיס פון זיינע גרויסע ביזנעס. דארט האב איך געטראפען די ביאליסטאקער לאנדספרוי, פאניע פעפער (פון דער היים גאטליב), מיר האבען לאנג געשמועסט, אויפגע־לעבט אונזערע קינדער־יארען און די אמאליגע הארציגע אידישע ביאליסטאק. די גאנצע צייט וואס איך בין געזעסען און גע־שמועסט מיט סיאמא ניימאן, האט פון זיין לינקער האנט צו מיר אראפגעקוקט דער טרויעריג־בארימטער אויסגעברענטער נומער B 1979, וואס ער האט מיט זיך געבראכט פון דעם היטלעריס־טישען טויט־לאגער אוישוויץ. דאס האט מיך כסדר דערמאנט אין דעם גרויסען אידישען חורבן, וועגען אונזערע אלעמענס נאענטע, וועמענס רעשטלעך זיינען אויסגעשפרייט איבער אלע וועגען אין פוילען, וואו זיי זיינען אן קברים און אן מצבות...

אַ באַזוך ביי דער פאַמיליע בזשעזשינסקי

אַ גרויסע פרייד איז פאַר מיר און מיין פרוי געווען ווען אין אונזער האָטעל אין מעקסיקע זיינען געקמען די טרייַע לאַנדסלייט מאיר און שרה בזשעזשינסקי, און זיי האָבען אונז אַוועקגעפירט אין זייער הויז אויף אַ היימישער אויפנאַמע. קומענדיג אויפן אָרט זיינען מיר ממש געווען באַצויבערט פון זייער שיינע הויז. מאיר בזשעזשינסקי שטאַמט פון שטעטל קנישין, לעבען ביאַליסטאָק. ער איז אַ גוטער פריינט פון סעם סאָלאָזש, וויסט־פרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. איך האָב טאָקע געבראַכט בזשעזשינסקי מיט זיין פרוי, אַ ספּעציעלען וואַרעמען גרוס פון סעם סאָלאָזש מיט זיין פרוי ראָזע.

מאיר בזשעזשינסקי, וועלכער האָט דורכגעמאַכט דעם היט־לער־גיהנום, איז איצט אין מעקסיקע אַן אָנגעזעענער פאַבריקאַנט פון טעקסטיל־אויסאַרבעטונגען. זייענדיג ביי דער היימישער

דער בילד איז געמאַכט געוואָרען מיט אַ צייט צוריק אין ניו־יאָרק איידער מאיר בזשעזשינסקי און עליאַס שוסטער ע"ה זיינען געפאָרן אין ישראל. עס שטייען פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, עטל אינגבערג, עליאַס שוסטער ע"ה, סעם סאָלאָזש און מאיר בזשעזשינסקי.

אויפנאַמע, האָבען מיר אין הויז דאָרט אויך באַגעגענט מאיר בזשעזשינסקי'ס פּרוי'ס מוטער, איידע סטאָליאַר און איר שוועסטער, ליובאַ קראָנהיים. זיי שטאַמען פון ווילנע. מיר האָבען לאַנג געשמועסט און פאַרברענגט אויף אַ גוטען אופן, ביי אַ פיינעם מאָלצייט. עס איז געווען אַ גרויסער פאַרגעניגען פאַר מיר מיט מיין פרוי צו פאַרברענגען ביי די בזשעזשינסקיס אין הויז. מאיר און שרה בזשעזשינסקי האָבען פינף קינדער, פיר טעכטער און אַ זון, אָלע זייער געראָטענע. אויך זיי האָבען זיך באַטייליגט אין אונזער שמועס, מיט אַ געשמאַקען אידיש. ביים געזעגענען זיך, האָט מאיר בזשעזשינסקי מיך געבעטען צו פאַראיביגען די נעמען פון זיין פאָטער און מוטער אין אונזער אינסטיטוציע אין ניו יאָרק.

אַ באַגעגעניש מיט קאָלע שאַפּירא

אַ גרויסע איבערלעבעניש איז פאַר מיר געווען אין מעקסיקע, דאָס טרעפען זיך דאָרט מיט קאָלע שאַפּירא, וועלכער איז מיינער אַ זייער גוטער יוגענט־חבר פון אינזער אַמאָליגער היים־שטאָט ביאַליסטאָק. זיינע עלטערען האָבען געהאַט אויף ליפּאָווע־גאַס, אַנטקעגנאיבער דעם קינא „מאָדערען", אַ פאַרבעריי און אַ פּליסעריי. קאָלע האָט געשפּילט אויף דער פּיאַנאָ אין דעם טאַנץ־קלאַס פון בערטאַ קאַימערס, אויף פּאָלנע־גאַס.

קאָלע שאַפּירא איז אין מעקסיקע אַ גרויסער ביזנעסמאַן. ער האָט אַ אונטערנעמונג פון טיילען צו טראָקס, דיזעל־מאַשינען און קאַרס. ער האָט אויפגעבויט אַ פיינע באַלעאַטישע משפּחה. ער האָט מיך איינגעלאַדען אין אָפיס פון זיין געשעפט וואו מיר האָבען געהאַט אַ זייער אינטערעסאַנטען היימישען שמועס. פאַר אונז ביידע איז געווען אַ גרויסע איבערלעבעניש ווען מיר האָבען נאָכאַנאַנד גערעדט וועגען דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, וועגען די לאַנדסלייט אין ניו יאָרק און אַמעריקע, און וועגען אונזערע טעטיגקייטען אין דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. בעת אונזער שמועס האָב איך געוואונטשען קאָלע שאַפּירא אַ מזל־טוב צו דער חתונה פון זיין ערשטען אייניקעל, וואָס איז פאָרגעקומען אַ טאָג פריער פאַר אונזער שמועס. מיר האָבען זיך געזעגענט אויף אַ האַרציגען אופן און זיך געוואונטשען אַז מיר זאָלען זיך ווידער טרעפען ביי אַזאַ גוטער געלעגנהייט.

אַ צוזאַמענטרעף מיט חנה און הירש קאַפּלאַן

פאַר מיר איז יעדעס מאָל, ווען איך בין אין מעקסיקע, אַ גרויסער פאַרגעניגען זיך צו באַגעגענען מיט די ליבהאָבערציגע לאַנדסלייט חנה און הירש קאַפּלאַן. איך מיט מיין פרוי זיינען געווען פאַרבעטען אין זייער פיינער הויז, וואו מיר האָבען פאַרבראַכט אין אַ היימישער סביבה. און ווען ווער ס'האָט מען? פאַרשטייט זיך אַז דער שמועס איז געווען וועגען דער אידישער ביאַליסטאָק פון אַמאָל, ווען אונזערע לאַנדסלייט איבער דער וועלט, וועלכע האָלטען אָבער כסדר מיט גרויס ליבע אויף דעם טייערען אָנדענק פון דער אַזוי מוראַ'דיג פאַרניכטעטער אידישער ביאַליסטאָק, מיט אונזערע נאָענטע. חנה און הירש קאַפּלאַן האָבען אויך אונז אַרומגעפירט איבער מעקסיקע סיטי און אונז באַווייזען די שטאָט. זיי האָבען אונז אויך געפּירט אין דעם פּרעכטיגען „ספּאָרט־צענטער", פאַרוואָס איך בין זיי זייער דאַנקבאַר.

אָבער, זייענדיג אין דעם „ספּאָרט־צענטער", האָבען מיר דאָרט אויך געטראָפען דעם ליבען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, יצחק פישער מיט זיין פרוי. ער האָט מיר דערציילט וועגען זיינער אַ זעלטענער באַגעגעניש מיט אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן אין ניו יאָרק (וועגען דעם שרייבט יצחק פישער אַליין אויך אין אַ באַזונדערען אינטערעסאַנטען אַרטיקעל, וואָס איז געדרוקט אין היינטיגען נומער „ביאַליסטאָקער שטימע").

ביי די פאַמיליעס איצקאָוויטש

מיר זיינען אויך געווען אינגעלאַדען אין הויז פון אונזערע ליבע לאַנדסלייט, אַבראָשע איצקאָוויטש און זיין פרוי. דאָרט האָבען מיר אויך געטראָפען אַנדערע מיטגלידער פון דער האָר־ציגער משפּחה איצקאָוויטש. עס זיינען דאָרט געווען חיים איצ־קאָוויטש מיט זיין פרוי, דער ברודער וועלוול און די שוועסטער, און אַנדערע. מיר זיינען אויך געווען אויף אַ באַזוך ביי חיים איצקאָוויטש מיט זיין פרוי. מיר האָבען געזעדט און געשמועסט וועגען דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק, וועגען דעם חורבן ביי היט־לער'ן, וועגען דעם שרעקליכען אומקום פון אָלע אונזערע נאָענטע. אָלע זיינען מיר געקומען צום אויספיר, אַז די רעשטלעך לעבעני־געבליבענע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט זיינען אַ זעלטענהייט טאָקע, צווישען אַנדערע לאַנדלייט. אומעטום אין דער וועלט, וואו נאָר עס לעבען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, באַמיט מען זיך צו טאָן אַלץ, כדי וויייטער צו ציען דעם גאָלדענעם פאָדים פון דער פאַרשניטענער ביאַליסטאָק. דער באַזוך אין די היימען פון

זלמן ירושלמי — דער מענטש מיט האַרץ און פאַרנעם

(צו זיין 75טן געבורטסטאָג)

פון **א. זבאר** (מעלבורן, אויסטראַליע)

אַ זייער אינטערעסאַנטען קאַפּיטעל פון פּיאָנערישען אופּטערעמונגס־גייסט, אויפן געביט פון אינדוסטריע און געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט, צוגלייך מיט אַ טיפען גלויבן אין דער אַנטוויקלונג פון דעם אידישען היימלאַנד — האָבען אַרייַנגעשריבען די ברידער ירושלמי, פון וועלכע אייַנער פון זיי — זלמן, האָט איצט אין תל־אָביב געפייערט זיין 75טן געבורטסטאָג.

ער איז געבוירען געוואָרען אין ביאַליסטאָק ביי אידיש־טרַדיציאָנעלע עלטערן, וואו תורה און עבודה זיינען געווען די היפּט־יסודות פון דער דערציאונג פון זייערע 8 קינדער. זלמן האָט שוין אין זיין פריסטער יוגענט זיך אויסגעצייכנט מיט ענערגיע און אונטערנעמונגס־גייסט, סיי אין מסחר און סיי אין דער ציוניסטישער באַוועגונג, וואו ער האָט שוין דאַן געמוזט אַן אָקטיוון אַנטייל. גאַנץ באַזונדערס איז געווען זיין פּלאַן צו שאַפען אַ טעקסטיל־פאַבריק אין דזשעט (נישט ווייט פון חיפה).

כדי צו דערגרייכן זיין טעקסטיל־קענטעניש פאָרט ער קיין בערלין, וואו נאָך עטליכע יאָר שטודיום קערט ער זיך אום קיין ביאַליסטאָק. ער האָט דאָרט חתונה מיט דער טאָכטער פון דער אָנגעזעענער משפּחה יודקאָווסקי־רעפּעלסקי (אַגב, דעם 12טן סעפּטעמבער איז געווען זייער גאָלדענע חתונה).

אָבער זיינע געדאַנקען וועגען עמיגראַציע קיין ארץ־ישראל לאָזען אים נישט צו רו. נישט נאָר ער אַליין מיט זיין פרוי, רחל, פאַרלאָזען ביאַליסטאָק אויף שטענדיג, נאָר ער ווירקט אויך אויף זיין שוועסטער מיט זיין ברודער חיים און פרוי צו באַזעצען זיך אין ארץ־ישראל.

און אַזוי זיינען ביידע ברידער מיט זייערע פרויען, אין יאָר 1925, אָנגעקומען קיין תל־אָביב מיט אַ קליינעם פּרימיטיוון האַנט־וואַרשטאַט צו פּראָדוצירען שטריק, מיט אַ ביסעל רויז־שטאָף און מיט אַ גאַנץ קליינעם קאַפּיטאַל אין זייער באַזיץ.

מיט כמעט אַ האַלבען יאָרהונדערט צוריק, איז געווען אומ־מעגליך אָנצוהויבען אַ אינדוסטריע אין ישראל, וואו פאַרשידענע שוועריגקייטען האָבען נישט געפעלט. אָבער דאָס אַלץ האָט נישט אַנטמוטיגט דעם יונגען און ענערגישען אידעאַליסט זלמן ירושלמי.

אין די יאָרען 30־1929, ווען ס׳איז געווען דער שווערסטער קריזיס אין ישראל, האָט דער „דזשאָינט" דעלעגירט צוויי פאָרשטייערס אויסצופאָרשען די עקאָנאָמישע לאָגע פון דער דאָמאָלסדיגער פּאַלעסטינע און העלפען ווי וויייט מעגליך מיט הלוואות די יעניגע סוחרים און אינדוסטריעלער, וועלכע זיינען געווג פּאַיג און פאַרלעסליך צו שאַפען עפּעס קאָנסטרוקטיוועס אויפן אינדוסטריעלען אָדער לאַנדווירטשאַפטליכען געביט.

די ברידער ירושלמי האָבען, ווייזט אויס, אויסגענומען ביי די דעלעגאַטען, זיי האָבען זיך באַזונדערס שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט זלמנ׳ס פּלענער ווי אַזוי צו פאַרגרעסערען די אינדוסטריע און זיי האָבען צוגעטיילט אים אַ גרעסערע הלוואה אויף זייער לייכטע באַדינגונגען.

זלמן איז דעמאָלט גלייך געפאָרען קיין אויסלאַנד וואו ער האָט איינגעקויפט מעכאַנישע מאַשינעס צו פּראָדוצירען שטריק, ווי אויך די ערשטע וועב־שטולען. עס געדויערט נישט לאַנג און זייער פאַבריק צעווואַקסט זיך אויף אַזאַ מאַסשטאַב, אַז זיי באַשעפטיגען שוין עטליכע צענדליג נייע עולים. צו יענער צייט ווערט אויך פאַרווירקליכט זיין חלום: אַריבערצונעמען זיינע עלטערן און זיין גאַנצע משפּחה, ווי אויך זיין פרוי׳ס משפּחה פון ביאַליסטאָק, קיין ארץ־ישראל. דאָס האָט זיך אים איינגעגעבען און טאַקע דאַן — אין אָנהויב פון די דרייסיגער יאָרען — גרינדעט ער, צוזאַמען מיט נאָך אייניגע אינדוסטריעלער, אַן אינדוסטריע־באַנק, ווי אויך דעם אינדוסטריעלען פאַרבאַנד מיט א. שינקור ז״ל בראש.

היינט זיינען אָט די 2 אינסטיטוציעס איינע פון די וויכטיגסטע אָרגאַניזאַציעס אין לאַנד, וואו זלמן אַלס עקזעקוטיוו־מיטגליד פאַרנעמט זייער אַן אָנגעזעענע פּאָזיציע. ער איז איינער פון די דירעקטאָרען פון דער אַזוי פּאָפולערער פּאָלקס־באַנק: דער משפּחה איצקאָוויטש, האָט אונז ווי צוריקגעפירט צו דעם וווייטען אַמאָל...

* * *

אָלע לאַנדסלייט און פרייַנט מיט וועמען איך האָב זיך באַגעגענט אויף מיין איצטיגען באַזוך אין מעקסיקע, האָבען זיך אין אונזערע שמועסען אויך זייער פאַראינטערעסירט מיט די אָקטיוויטעטען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אויף 228 איסט בראָדוועי, וואָס איז געוואָרען אַ צענטראַלער אָדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום. אָלע לאַנדסלייט מיט וועמען איך האָב זיך באַגעגענט אויף אונזער איצטיגען באַזוך אין מעקסיקע, האָבען זיי מיר איבערגעגעבען פיינע ביישטייערונגען פאַר אונזער גרויסער אינסטיטוציע אין ניו יאָרק. איך שיק טאָקע דורך דעם וועג איבער צו זיי אַלעמען אַ האַרציגען דאַנק אין מיין נאָמען, און אין נאָמען פון אָלע פירער און טוער פון אונזער גוט־באַוואוסטער אינסטיטוציע אין דעם אידישען לעבען פון דער גרויסער ניו יאָרק.

איך וויל דורך דעם וועג אויך אויסדריקען אַ האַרציגען דאַנק צו מיין גוטען יוגענט־חבר שמעון כענטאָו, וועלכער איז אַן אָפּטער גאַסט ביי אונז אין אַמעריקע. בעת אונזער באַזוך איצט אין מעקסיקע, איז פריינט כענטאָו געווען כמעט שטענדיג מיט אונז, ער האָט מיר געהאָלפען אין פאַרשידענע זאַכען, כדי דער באַזוך אונזערער זאָל זיין וואָס בעסער און אָנגענעמער.

צום סוף וויל איך איבערשיקען אָלע לאַנדסלייט אין מעקסיקע, ווי אויך אַלע ביאַליסטאָקער אין אַמעריקע און אין דער וועלט, די האַרציגסטע וואונטשען אין מיין און מיין פרויס נאָמען, פאַר אַ נייעם יאָר פון געזונט, גליק, נחת אין די פאַמיליעס; פאַר שלום אין מדינת ישראל און אין דער גאַנצער וועלט.

„קופת עם" און דירעקטאָר פון דער גוט־באַקאַנטער פאַרזיכע־רונגס־געזעלשאַפט: „ציון יהודה".

אין 1935, ווען ס'האָט זיך אָנגעהויבען די עמיגראַציע פון דייטשלאַנד, האָט זלמן טעג און נעכט שווער געאַרבעט און זיך משתדל געווען ביים אַריבערפירען די פאַרמעגענס פון די דייטשע אידן קיין ישראל, אין פאָרם פון סחורות און מאַשינעס. ווען ארץ־ישראל — דאַן נאָך זייער אַ קליינער מאַרק — איז פאַר־פלייצט געוואָרען מיט סחורות, פאָרט זלמן קיין עגיפטן, ווו עס געלינגט אים נישט נאָר צו פאַרקויפען אַ גרויסע צאָל סחורות, נאָך אויך אָפּצוזעצן אַ סך ארץ־ישראל'דיגע אויסאַרבעטונגען.

גלייכצייטיג האָבען די ברידער ירושלמי אויך געשאַפען אַ גרויסע טעקסטיל־פאַבריק און אַביסעל שפּעטער אַ שטריק־פאַבריק אין מצרים. אַבער אין יאָר 44־1943, ווען די עגיפּטער האָבען זיך געמוטעט בונטעווען געגען די ענגלענדער, האָט זלמן

זלמן און רחל ירושלמי

ליקווידירט די 2, הגם שטאַרק־פראָספּעריערנדיגע פאַבריקען אין עגיפּטען, און אַרויסגעפירט דעם קאַפּיטאַל קיין ישראל.

אַזוי האָבען געהאַלטען אין איין וואָקסען און שטייגען די „אחים ירושלמי" — אַ פאַבריק נאָך אַ פאַבריק ביז 1946, ביז זלמן ירושלמי האָט באַשלאָסען זיך אָפּצוטיילען פון די ברידער. ער האָט געגרינדעט פאַרשידענע אונטערנעמונגען.

זלמנ'ס אידעאַל איז שטענדיג געווען צו שאַפען וואָס מער אונטערנעמונגען, וועלכע זאָלען בריינגען כוצען פאַר דער אַנט־וויקלונג פון אידישען לאַנד, וויל פון זיין פּריסטער יוגענט אָן איז ער געווען אַ מסירת־נפש'דיגער אידעאַליסט. אַזאַ איז ער אויך פאַרבליבען ביזן היינטיגען טאָג.

וואָס פאַראַ ריסקען האָט זלמן ירושלמי נישט געמומען אויף זיך און אויף וואָס פאַראַ פאַרשידענע קרבנות איז ער נישט געווען גרייט, אַבי נאָר צו דערגרייכען דעם ציל? בכדי אַריינ־צובריינגען מאַשינעס פון אויסלאַנד, האָט מען ביים ענגלישען מאַנדאַט געדאַרפט האָבען ספּעציעלע „לייסענס" און זעלטען ווער עס האָט זוכה געווען צו באַקומען אַזאַ „לייסענס". ער האָט מיטגעאַרבעט מיט דער „הגנה" און דורך אַנדערע ווועגען דער־גרייכט פיל, זייער פיל לטובת ארץ־ישראל.

אין דער צייט פון דער מלחמה שטעלט זיך זלמן אין פאַר־בינדונג מיט דער אונטערערדישער אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר אַן אויפגאַבע צו ראַטעווען אידען פון דער היטלער־אַרקציע און איף אַ געהיימען אופן אַריינשמוגלען זיי קיין ישראל. ס'איז פאַרשטענדליך, אַז פאַר דעם דאָזיגען צוועק האָבען זיך געפאַדערט גרויסע געלט־מיטלען און די ברידער ירושלמי — אונטער זלמנ'ס אינפלוס — באַווייזען זיך די ערשטע מיט אַ ביישטייערונג פון 5 טויזענט ענגלישע פונטען (דאָן איז עס געווען אַ ריזיגער קאַפּיטאַל) און געווירקט אויף אַריינציען אויך אַנדערע קאַפּיטאַליסטען צו באַשטייערען זיך מיט גרויסע סומעס. און טאַקע אַדאַנק די גרויסע סומעס געלט, וואָס מ'האָט דאָן געשאַפען איז געלונגען דער אונטער־ערדישער אָרגאַניזאַציע מיט דער הילף פון דער ישראל־בריגאַדע, אָפּצוהאַלטען הונ־דערטער אידישע משפחות.

און וואו האָט זלמן ירושלמי נישט צוגעלייגט אַ האַנט? מ'האָט אים געזען אין די רייען פון די וויכטיגסטע טוערס אין קרן היסוד, אין קרן קימת, אין אוניווערסיטעט, אין הבימה, אין די גרעסטע בענק און פאַרזיכערונגס־געזעלשאַפטען און גאַנץ באַזונדערס אין דער ליבעראַלער פאַרטיי, וואו ער האָט אַרייַנ־געלייגט אַ ים מיט מי און געלט ביים פאַרשטאַרקען די פאַרטיי דורך שאַפען די „פאַרטיי־צייטונג „הזמן", אונטער דער אָנפירונג פון יצחק גרינבוים ע"ה און דר. י. קליינבוים, וועלכער איז געשטאַרבען מיט אַ קורצער צייט צוריק.

אין זיין שטורמיש און פאַרבענרייכטן לעבען האָט זלמן ירושלמי מיט זיין התמדה און עקשנות באַווייזען דורכצוזעצען אַ סך, ממש אומגלויבליכע זאַכען. נישט געקוקט אויף די אַלע מאַראַלישע און מאַטעריעלע דערפאָלגען זיינע, בלייבט ער דער פשוט'ער, ביאַליסטאָקער, האַרציגער פאָלקס־מענטש.

זלמן ירושלמי באַקומט אויף זיין שטייגער געוויסע סומעס אויך פון קרייזען, וועלכע זיינען וויַיט פון ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט, און זיי האָבען נישט קיין שום שייכות מיט אונזער אַמאָ־ליגער היים־שטאָט. אָבער דאָך גיבען זיי אויך פאַר דעם צוועק פון „ביאַליסטאָק" נאָר אין זיין כבוד וועגען. וועגען די טעטיג־קייטען פון זלמן ירושלמי פאַר די ביאַליסטאָקער אין ישראל, וואָלט מען געקענט אָנשרייבען אַ באַזונדערען גרויסען אַרטיקעל. אָבער לאָמיר דאָס טאַקע דאָ כאָטש טאָן, צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ, אין קורצען.

זלמן ירושלמי איז אויך געווען איינער פון די אַקטיוווסטע און ענערגישסטע גרינדער פון דער ביאַליסטאָקער ליי־קאָסע אין מדינת ישראל. דאָס האָט אין אַ געוויסער מאָס געהאָלפען די ערשטע געקומענע לאַנדסלייט, נאָך דער מלחמה קיין ישראל, זיך איינארדענען צו אַ נייעם לעבען, נאָך די שווערע איבערלעבענ־שען אין דער היטלער־צייט.

זלמן ירושלמי האָט גאָר גרויסע פאַרדינסטען אין אַלע אַקטיוויטעטען, אויפטוען און דערגרייכונגען פון אונזערע ביא־ליסטאָקער לאַנדסלייט אין ישראל. ערשטענס, ער איז געווען די טרייב־קראָפט אין מדינת ישראל, אַז מען זאָל דאַרט אויף אַ ריכטיגען און פראַקטישען אופן בויען „קרית ביאַליסטאָק", וואָס איז אַ גרויסע דערגרייכונג. זלמן האָט אין דעם געזען נישט בלויז אַ זאַך וואָס ווועט אויף אַ נוצליכען אופן העלפען באַזאָרגען גויטבאַדערפטיגע לאַנדסלייט מיט פאַסיגע דירות אין אייגענער סביבה, נאָר ער האָט אויך דורך דעם אויפבויען דעם „קרית ביאַליסטאָק" דערגרייכט אַ גאָר הייליגע זאַך פאַר אונז אַלעמען, נעמליך, צו פאַראייביגען אויף אַ גרויסען פראַקטישען פאַרנעם

אונזער אלעמענס חרוב'ער היים, אויף דעם ערד פון דעם היליגען אידישען לאנד.

א דאנק די גרויסע אנשטרענגונגען פון זלמן ירושלמי איז אויך אויף א ווירדיגען אופן אינגעארדענט געווארען דער דוד סאהן אוידיטאריום, אין דער גימנאזיע (תיכון ד') אין תל־אביב, וואס האט „אדאפטירט" און פאראייביגט אונזער אמאליגער טייערער אידישער ביאליסטאק. אזוי ארום איז אויך אויף א ווירדיגען אופן פאראייביגט געווארען, אין מדינת ישראל, דער נאמען פון אינעם פון אונזערע באליבסטע פירער און פיהרערן פאר ביאליסטאקער צוזאמענארבעט אין אמעריקע און אין דער וועלט, דוד סאהן ע"ה.

עס דארף בייַ דער געלעגענהייט דערמאנט ווערען, אז פאר דעם צווק האט אויך דער ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, דורך זיינע דעלעגאטען בייַ דער קאנווענשאן פון ביאליסטאקער לאנדסלייט אין ישראל, אין יאר 1970, בייַגעשטייערט א גרעסערע סומע געלט. זלמן ירושלמי האט פאר דעם ווי־כטיגען צווק אויך באקומען גרעסערע סומעס בייַ הערי לאפין, פון אויסטראליע; יהודה גרינהאוז, דרום־אפריקע; דר. שמואל און וועלא זאב־לודאווסקי, מעקסיקע און פון אנדערע. פאר דעם צווק, האט זלמן ירושלמי אויך געקראגען בייַ גוטיגע ביישטייערונגען בייַ אנ־דערע, וועלכע זיינען נישט פארבונדען מיט די אקטיוויטעטען פון די ביאליסטאקער און זיי שטאמען נישט פון ביאליסטאק.

עס דארף אויך דערמאנט ווערען, אז זלמן ירושלמי איז אויך איינער פון די ענערגישסטע מאנער און דערמאנער, וועלכע רופען כסדר וואס פריער ארויסצוגעבען דעם גרויסען געפלאנטען „ספר ביאליסטאק", וואס זאל פאראייביגען אונזער אמאליגער היים, מיט אונזערע אלעמענס נאענטע און די דארטיגע צענדלי־גער טויזענטער אידען, וועלכע זיינען אומגעבראכט געווארען בייַ די נאצישע רוצחים. און נאך א גרויסע מעלה האט דער ליבער זלמן — ער העלפט, אויף וויפיל דאס איז נאר אין זיינע מעג־ליכקייטען אויך שטענדיג דעם יחיד.

נישט געקוקט אויף זיין עלטער, זעצט זלמן ירושלמי כסדר פאר זיין הומאניטארע ארבעט מיט אזא יוגענטליכען ברען, וואס א סך אינגערע פון אים קענען דאס נישט באוויזען. דאס אלץ ברענגט טאקע פיל כבוד און שטאלץ אונז אלעמען.

ווינטשען מיר אים צו זיין 75טען געבוירען־טאג, אז וואס ער זאל נישט אונטערנעמען, זאל געקרוינט ווערען מיט גרויס הערפאלג. און זאל דאס דינען פאר אים (און פאר זיין ליבער פרוי רחל, וואס האט אים נישט וויניג געהאלפען אין זיינע פארמעסטנגען), אלס געווסע באלוינונג פאר אלע זיינע מעשים טובים, וואס ער האט באוויזען צו שאפען אין משך פון כמעט 5 צענדליג יאר, סיי פארן וואויל פון אונזער מדינה, סיי פאר דעם „פינטעלע ביאליסטאק" און פארן יחיד.

מזל טוב צו צבי און סטעלא פייגין פון ארגענטינע

די באמטע און דירעקטארען פון ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשען און שפיטאל דריקען אויס א הערצ־ליכען מזל־טוב צו אונזערע טרייע לאנדסלייט, **צבי און סטעלא פייגין** פון בוענאס־איירעס, ארגענטינע, צו דער חתונה פון זייער זון, סימאן פייגין מיט אנא פורמאנסקי, טאכטער פון חיימע און מאסיא פורמאנסקי, בוענאס־איירעס, שבת, דעם 7טען סעפטעמ־בער 1974.

מיר ווינטשען צבי און סטעלא פייגין, מיט זייערע מחותנים, זיי זאלען האבען א סך נחת און גליק פון דער נייער פארל.

די הלקה פאר דעם אומגלויבלעכען בנימין ליאך מוז פארגעזעצט ווערען מיט טריישאפט

מיט צופריעדענקייט ווילען מיר מיטטיילען אונזערע לעזער און לאנדסלייט, וועלכע האבען זיך מיט א צייט צוריק אפגערופען מיט וואשינגטאן דורך ביישטייערונגען, כדי צו העלפען באפרייען דעם אומגלויבלעכען בנימין ליאך, וועלכער איז פארורטיילט געווארען אויף 40 יאר טורמע אין טעקסאס אויף אן אומשולדיגען אופן, אז דער ענין וועלט געפירט אויף אן ענערגישען אופן, כדי אים צו באפרייען. די לאיערס פון דעם יונגערמאן מאכען גע־העריגע באמיאונגען, דורך אפעלירען אין גויטיגע אינסטאנצען, אז דער אורטייל זאל געענדערט ווערען.

ווי איר דערמאנט זיך, איז בנימין ליאך א זון פון ביאליס־טאקער לאנדסלייט. ווען ער איז ארעסטירט און שפעטער גע־משפט געווארען, האט מען אים נישט געגעבען די גויטיגע מעגליכקייטען, כדי צו באוויזען זיין אומשולד, וואס איז גארא־טירט לויט דער קאנסטיטוציע. דערביבער טוען זיינע לאיערס איצט אלץ, כדי צו אפעלירען געגען דעם שוועדען אורטייל אין דעם פעדעראל דיסטריקט קאורט, און אויב עס וועט זיין גויטיג אויך אין העכערע געזעצגעבונג־אינסטאנצען. די לאיערס האלטען, אז דאס אפעלירען פאר בנימין ליאך האט גרויסע אויסזיכטען אויף א גערעכטען און דערפאלגרייכען אורטייל.

אבער איידער די לאיערס פאר בנימין ליאך הויבען אן א נייע ענערגישע פראצעדור, זיינען גויטיג נאך 4,000 דאלאר, ווי עס איז אפגעמאכט געווארען פון אנהויב ווען זיי האבען איבערגענומען די קעיס (ביז איצט האט מען שוין די לאיערס אינגעצאלט 5,000 דאלאר), כדי צו פירען דעם ענין אין דעם סטעיט קאורט. דער קאמיטעט צו העלפען באפרייען בנימין ליאך, בייַם ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, ווי אויך דער „קלוב ביאליסטאקער פריינט", אפעלירען צו אלע ביאליסטאקער לאנדס־לייט און פריינט איצט ווידעראמאל צו העלפען אויף א וואכעמען אופן, מיט צושיקען געהעריגע ביישטייערונגען, כדי ווייטער אנצוגיין מיט דער הייליגער מיסיע פון העלפען באפרייען דעם אומגלויבלעכען בנימין ליאך, פון דעם שוועדען אורטייל וואס איז ארויפגעלייגט געווארען אויף זיין יונגען לעבען.

שניידט אויס דעם בייגעלייגטען קופאן מיט אייער ביישטייע־רונג און שיקט דאס אויפן אדרעס:

צום קאמיטעט צו העלפען באפרייען בנימין ליאך,
ביים ביאליסטאקער צענטער, היים און שפיטאל
פאר עלטערע מענטשען, אין ניו־יארק.
228 איסט בראדווי ניו־יארק, נ. י.

חשוב'ע פריינט,

לייענענדיג וועגען דער טראגעדיע פון בנימין ליאך, ווי איך זיך אויך פאראיניגען מיט די אלע, וועלכע זוכען אים צו באפרייען. בייגעלייגט שיק איך מיין ביישטייערונג פאר דעם דאזיגען וויכטיגען צווק.

נאמען .....

אדרעס .....

.....

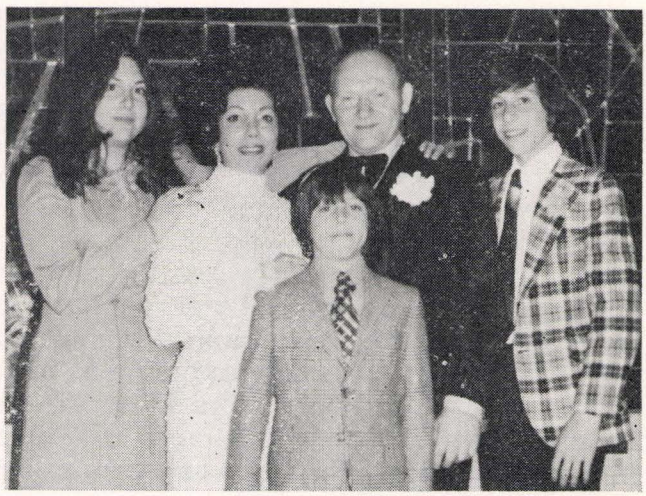
סומע .....$

אַ רייזע קיין ישראל באַגלייט מיט פרייד און טרויער

פון **סעם סאָלאָוש** (ניו־יאָרק)

אין חודש יולי פון דעם זומער, בין איך מיט מיין ליבער פרוי, ראָזע און אונזערע צוויי קינדער, די טאָכטער דיאַן און דער זון מאַרק, געווען אויף אַ באַזוך אין מדינת ישראל. די דאָזיגע רייזע איז פאַר מיר געווען באַגלייט פיל מיט פרייד און טרויער, ממש נישט צום פֿאַרגעסען ביזן היינטיגען טאָג. עס איז געווען אַ רייזע באַגלייט אויך מיט פיל בענקשאַפט, דערהויבונג, וואָס וועט ביי מיר אויף שטענדיג בלייבן אינגעקריצט אין זכרון.

אייגענטליך, האָב איך מיט מיין פרוי געוואָלט דורכמאַכן אַ רייזע קיין ישראל שוין פון לאַנד. אָבער צוליב דעם, וואָס איך בין זייער פֿאַרנומען אין מיינע ביזנעס, מיט האַלסעיל אין דער פלייש־אינדוסטריע, האָבען מיר דאָס כסדר געמוזט אָפּלייגען. מיין שטרעבונג די גאַנצע צייט צו באַווכען די אידישע מדינה, איז געווויס געווען אַ באַרעכטיגטע. עס האָט מיך געצויגען אַהינצו,

סעם און ראָזע סאָלאָוש מיט די 3 קינדער: סקאָט, מאַרק און ריאַן.

ווייל איך בין געווען דאָרט מיט העכער 26 יאָר צוריק, באַלד נאָכדעם ווי די זעלבסטשטענדיגע אידישע מדינה איז אָנגעשטאָנען, אין 1948. הונ דעם האָב איך דאָרט פיל פריינט, חברים און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון דער יוגענט, מיט ווועמען איך בין בעת דער צווייטער וועלט־מלחמה געווען ממש אויף דער שוועל פון טויט. עס האָט זיך געוואָלט זען און הערען וואָס מער און מער, דערפאַר טאָקע איז אונזער רייזע געווען באַגלייט מיט פרייד און טרויער. איך ווייס אויך גוט, אַז אַ דאַנק מיינע אומדערמידלייכע אַקטיוויטעטן, ביים העלפען דורך פֿאַרשידענע וועגען מדינת ישראל, איז דאָרט פיל אויפגעטאָן און דערגרייכט געוואָרען. עס האָט זיך מיר, מיט מיין ליבער פרוי, דעריבער געוואָלט דאָס אַלץ זען פון דער נאָענט.

* * *

....עס איז געווען אין דער צייט פון דעם היטלער־באַריזם, וועו אין בין נאָך אַלס קינד געווען פֿאַרשפּאַרט אין דעם ביאַליסטאָקער געטא. צוזאַמען מיט מיין ליבען פאָטער, מוטער, בריידער, שוועסטער און אַנדערע משפּחה־מענטשען, האָבען די נאַצים אונז אַרויסגעפירט צום טויט, אין דעם טרויעריג־באַרימטען פֿאַרניכטונגס־לאַגער טרעמבלינקע. איך בין דעמאָלט געווען אַ אינגעל פון קוים 13 יאָר. פֿאַרענדיג אין דעם טראַגעס־פֿאַרט צום טויט, האָב איך ביי זיך באַשלאָסען צו פֿרובירען זיך ראַטעווען, אפשר אַנטלויפען, וואָס האָב איך דען געהאַט אַנצוועווערען?

איך האָב געוואָגט, און עס איז מיר געלונגען. וועו אונזער טראַגספּאַרט מיט אידען איז שוין געווען כמעט נאָענט פון טרעבלינקע, וועו מיר האָבען שוין ממש געפילט דעם רויך פון די גאַז־קאַמערען און קרעמאַטאָריעס, בין איך אויף דער גיך אַרויסגעשפרונגען פון דעם וואָגאָן אין וועלכען איך בין, צוזאַמען מיט אַנדערע אידישע מענטשען, געפירט געוואָרען צום טויט. מיר איז דעמאָלט געלונגען זיך צו ראַטעווען פון אַ זיכערען טויט, אָבער די נאַציס האָבען אומגעבראַכט מיינע ליבע נאָענטע: מיין פאָטער שמאַי, מיין מוטער אסתר, מיינע זעקס בריידער און פיר שוועסטער. איך בין געבליבען נאָך דער מלחמה איינער אַליין, אַן איינזאַמער וי אַן אָפּגעבראָכען שפּענדעל פון אַ מעכטיגען צעוואַקסענעם בוים!

וועו איך בין אַרויסגעשפרונגען פון דעם וואָגאָן, וואו די נאַציס האָבען מיך געפירט אויף פֿאַרניכטונג קיין טרעבלינקע, בין איך געבליבען וי אַ שטיין אין פעלד. איך האָב נישט געוואוסט וואָס צו טאָן, וי אַזוי ראַטעווען מען זיך פון דעם פייער וואָס ברענט אַרום? איך האָב דעמאָלט אָנגעהויבען לעבען אַלס אַ קריסטליך אינגעל, מיט אָנהענגען אויף מיין האַלדז אַ צלם. איך האָב געאַרבעט ביי אַ פויער אַלס אַ פאַסטוך, אָבער די געפאָר פון די נאַציס האָט געלויערט וויטער פון אַלע זייטען. איך האָב זיך געשראָקען, אַז מען וועט דערקענען דאָס איך בין אַ אידיש אינגעל. בין איך דעמאָלט אַוועק אין די וועלדער, וואו איך האָב זיך אויסבאַהאַלטען וואו איך האָב געלעבט אַזוי וי אַ ווילדע חיה נאָך וועלכער עס יאָגען זיך די יעגער. ענדליך, אין פרילינג, 1944, איז געקומען היטלער'ס מפלה, עס איז געקומען דער גרויסער טאָג פון באַפרייאונג פון דעם מורא'דיגן קאָשמאַר.

* * *

קורץ נאָכדעם וועו עס איז אָנטשטאַנען מדינת ישראל, אין אָנהויב יוני 1948, בין איך אָנגעקומען קיין ישראל. איך בין גלייך אַריינגעטראָטען אין דער נייער אַרמיי פון דעם אידישען היימלאַנד, וואָס באַשיצט די גאַנצע צייט די גאַנצקייט און זיכערקייט פון דער מדינה. שפּעטער, אין יאָר 1951, בין איך געקומען קיין אַמעריקע. דאָ האָב איך געהיראָט מיט מיין ליבער ראָזע (פון דערהיים קאָהען), מיט ווועמען איך האָב אויפגעבויט אַ פיינעם פאַמיליען־לעבען. מיר זייענען אויך גליקליך און צופֿרידען, וואָס אונזערע דריי קינדער ווערען דערצויגען אין דעם אמת'ן אידיש־טראַדיציאָנעלען נאַציאָנאַלען גייסט. איך מיט מיין פרוי זייענען זייער אַקטיוו אין פֿאַרשידענע אידישע אָרגאַניזאַציעס, באַזונדערס טאָקע פֿאַר מדינת ישראל, פֿאַרוואָס מיר גיבען אַוועק אומבאַגרענעצטע ענערגיע און אויך פערזענליכע ביישטייערונגען.

פֿאַרשטייט זיך, אַז אַלס ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, בין איך גאָר באַזונדערס אַקטיוו אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, אין ניו יאָרק. עס איז פֿאַר מיר אַ גרויסער כבוד צו זיין וויצע־פּרעזידענט פון דער דאָזיגער זייער פֿאָפולערער און אידיש־פֿאַלקסטימליכער אינסטיטוציע, וואָס פֿאַרשאַפט אַזוי פיל כבוד דעם היגען אידישען לעבען, און

וואס איז אן אמת׳ער לעבעדיגער מאנומענט נאך דער אמאליגער פארשניטענער האדציגער אידישער ביאליסטאק.

* * *

ווי שוין דערמאנט, האב איך שוין עטליכע מאל געוואלט פארען אויף א באזוך קיין מדינת ישראל. דאס איז געווען אפילו נישט בלויז ווי א פריוואטער פערזאן, נאר אויך אינגעלאדען דורך דער ישראל־רעגירונג, אלס אפיציעלער גאסט. אבער צוליב מיין שטענדיגע פארנומענקייט אין מיינע ביזנעס, האב איך דאס געמוזט אפלייגען. און ענדליך, דעם לעצטען דזשולאי, האב איך דערגרייכט מיין ציל.

ווי נאר איך בין אנגעקומען קיין תל־אביב, און זיך אנגעהויבען אויספאקען אין „הילטאן" האטעל מיט מיין פרוי און קינדער, האט דער טעלעפאן גלייך אנגעהויבען רופען. מען האט מיך געפונען פון רעגירונגס־אמטען און, פארשטייט זיך, ביאליסטאקער לאנדסלייט. און גלייך איז מען אויך געקומען אין האטעל צו אונז. מיינע באגעגענישען מיט די ביאליסטאקער לאנדסלייט און יוגענט־חברים, איז פשוט אוממעגליך צו שילדערן. עס זיינען צו מיר געקומען מיינע טייערע ביאליסטאקער לאנדסלייט־חברים, מיט וועמען איך בין ביי די נאציס געווען אויף דער שוועל פון טויט. קיינער פון אונז האט זיך אין די פינצטערע טעג נישט פארגעשטעלט, אז מיר וועלען בלייבען לעבען. און דא, באגעגענען מיר זיך אין דער פרייער אידישער מדינה! אונזערע באגעגענישען און שמועסען, זיינען טאקע געווען באגלייט מיט פרייד, אבער אויך מיט טרערען...

א גרויסע איבערלעבעניש איז פאר מיר געווען, וען איך בין געקומען אויף א באזוך אין „קרית ביאליסטאק". איך האב דארט באגעגענט פיל יוגענט־חברים, פריינט, לאנדסלייט און אזעלכע מיט וועמען מיר האבען צוזאמען דורכגעמאכט ליידען און פיין ביי די נאציס. אין „קרית ביאליסטאק" האב איך באגעגענט דעם פריינט יאווין, אברהם ליסטאקין, פייוול קאגאן און אנדערע. מיר האבען געשמועסט, אויפגעלעבט די אמאליגע טייערע אידישע ביאליסטאק, די ליידען און פיין ביי די נאציס, און דעם אומקום פון אלע אונזערע נאענטע. מיר האבען אומאויפהערליך געשמועסט, דערציילט און אונזערע רייד זיינען געווען באגלייט מיט רערען און מיט פרייד.

איך בין אויך ספעציעל געפארען זען מיין גוטען חבר, יחזקאל גרינשטיין, מיט וועמען איך האב צוזאמען דורכגעמאכט מורא׳דיגע ליידען ביי די נאציס, וועמ עס האט וויניג געפעלט, אז מיר ביידע זאלען פארוואנדעלט ווערען אין אש. יחזקאל מיט זיין פאמיליע, וואוינט אין רמלה.

* * *

קומע־דיג דעם פארגאנגענעם זומער קיין מדינת ישראל, האב איך ממש נישט דערקענט דאס לאנד אין פארגלייך מיט דעם, ווי עס האט אויסגעזען מיט העכער צוואנציג יאר צוריק, וען איך האב דאס פארלאזט. אין משך פון דער צייט זיינען אין ישראל ממש באוויזען געוואקסען וואונדער דורך בוי, שאפונג און אנטוויקלונג, דורך אידישער האראוואניע און שוויים. אבער דאס אלץ וואלט נישט מעגליך געווען צו דערגרייכען, אויב אמעריקאנער אידען וואלטען נישט ווי געהעריג אין דעם אלעם געהאלפען אויף א פינאנציעלען און ברידערליכען אופן. איך בין דעריבער געווען אנגעפילט מיט שטאלץ, אז אויך איך האב אין דעם א גרויסען חלק, דורך העלפען די גאנצע צייט פאר־קויפען פאר גרויסע סומעס געלט ישראל־באנדס, וואס העלפט אין דער אנטוויקלונג פון דער אידישער מדינה.

ספעציעלע פארטרעטער פון דער ישראל־רעגירונג האבען ארומגעפירט מיך, מיט מיין פרוי און קינדער, אין אומצאליגע ערטער פון דער מדינה. מיר האבען געזען וואס עס איז דערגרייכט געוואארען פאר די ישראל־באנדס, און וואס עס ווערט ווייטער פאר דעם אויפגעטאן. פארשטייט זיך, אז דאס האט מיך ווידער אנגעפילט מיט שטאלץ, און איך האב געזען ווי ווייטיג די ישראל־באנדס זיינען. עס איז דעריבער פאר מיר א כבוד צו זיין א מיטגליד אין דעם אזוי־גערופענעם „פרעמיער מיניס־טער׳ס קלוב", צו וועלכען עס געהערען בלויז די יעניגע, וועלכע קויפען פערזענליך פאר 25 טויזענט דאלאר ישראל־באנדס און העכער. איך וויל אויך אנווייזען, אז איך מיט מיין פרוי זיינען טעטיג אין פארשידענע אידישע ארגאניזאציעס, וואו מיר האבען מיטגעהאלפען פארקויפען פאר העכער 600 טויזענט דאלאר ישראל־באנדס. עס איז דעריבער געווען פאר מיר א גרויסער כבוד און פארגעניגען, וועו אפיציעלע פארטרעטער פון דער ישראל־רעגרונג האבען מיך ארומגעפירט אין די אלע פלעצער, וואו איך האב מיט מיינע אויגען געזען, וואס עס ווערט דער־גרייכט פאר די פארקויפטע ישראל־באנדס.

ביי דער גלעלעגענהייט ווייל איך דערמאנען, אז דער ביאליסטאקער צענטער און הים פאר עלטערע מענטשען, האט פארגעס יאר דורכגעפירט לכבוד מיר א ספעציעלען פייערליכען טעסטימאניאל־דינער, ביי וועלכען עס איז פארקויפט געוואארען פאר העכער זעכציג טויזענט דאלאר ישראל־באנדס.

אין אלגעמיין, איז מדינת ישראל אויסגעוואקסען און זיך אנטוויקעלט אין פארלויף פון דעם פארגאנגענעם פערטעל יאר־הונדערט, וואס דאס איז אוממעגליך צו שילדערן, אויב מען זעט דאס אלץ אליין נישט מיט די אייגענע אויגען. אין דער זעלבער צייט, פילט מען נאך דארט ביי יעדען ארויס דעם טרויער און צער פון דער טראגישער „יום־כיפור מלחמה". וויל עס איז כמעט נישטא אין ישראל קיין איין משפחה, וואס זאל נישט האבען געליטען מיט טויטע, פארוואונדעטע, אדער אויף אן אנדערען טרויעריגען אופן. אין דער זעלבער צייט וויס די באפעלקערונג אין ישראל אויך גוט, אז די שונאים לוירען וויטער אויף דער אידישער מדינה. דעריבער זעט מען און מען פילט איצט כסדר אין דער אידישער מדינה, אז יעדער דארט, יונג און אלט, איז גרגט אפצושלאגען די אגרעסיוע צילען פון די ארבישע שונאים. די באפעלקערונג אין ישראל איז גרייט אויף אלעם, כדי צו פארטיידיגען דאס אויסגעבענקטע אידישע היימלאנד, און די אידען אין אמעריקע דארפען כסדר זיין גרייט אין דעם צו העלפען!

* * *

א גרויסע איבערלעבעניש איז פאר מיר געווען דער באזוך אין „יד ושם" אין ירושלים, וואו עס ווערען אינגעזאמעלט אלע מאטעריאלען און דאקומענטען, וועגען די אידישע ליידען, חורבן און ווידערשטאנד בעת די היטלער־יארען. זייענדיג אין „יד ושם" בין איך געשטאנען פאר א וואנט אויף וועלכער עס האט געהאנגען א גרויס בילד. איך האב געקוקט אויף דעם בילד, עס האט מיר פשוט געמוען שווינדלען פאר מיינע אויגען, איך האב זיך דערמאנט — —

געווען איז דאס אין אהויב 1945, באלד נאך דער מלחמה. איך בין דעמאלט געפארען אין א באן פון דאנציג. אויפן וועג האב איך געפונען א פעקעל, וואס עס האט אוועקגעווארפען א דייטש. וען איך האב געעפענט דאס פעקעל, האב איך אין דעם געפונען אן פאטאגראפיע, וואס האט מיט זיך פארגעשטעלט עפעס שרעקליכעס. אויף דער דאזיגער פאטאגראפיע, וואס איז געמומען געווארען פון די נאציס גופא, האט מען געזען א גרופע

פולשטענדיגע נאַקעטע אידישע מענער, פרויען און קינדער, וועלכע זיינען געשטאַנען ביי אַן אָפענעם מאַסען־קבר און עס האָבען אויף זיי געשאָסען די נאַצי־מערדער. איך האָב די פאַטאָגראַפיע געפונעמען צו זיך, כאָטש דאָס הארץ אין מיר האָט געוויטאָגט.

שפּעטער, בין איך צוזאַמען מיט אַנדערע געראַטעוועטע אידישע יוגענטליכע געווען אין דייטשלאַנד. דאָרט איז געשאַפען געוואָרען אַ הכשרה־פונקט „נגב". צו אונז זיינען דעמאָלט געקומען אַהינצו אויך שליחים פון דער „אידישער בריגאַדע". וועג זיי האָבען ביי מיר געזעסן די דאָזיגע טראַגישע פאַטאָגראַפיע, האָבען זיי פון דעם געמאַכט פאַטאָ־קאָפּיעס. און איצט, זייענדיג אין „יד ושם" אין ירושלים, האָב איך די זעלבע פאַטאָגראַפיע, אין אַ גרויסער פאַרגרעסערונג, געזען דאָרט צווישען די אומצאָליגע מאַטעריאַלען וועגען אידישען חורבן און ווידערשטאַנד ביי די נאַציס. היות ווי איך האָב נאָך געהאַט די אָריגינעלע געפונענע פאָטאָגראַפיע פון זינט דעם יאָר 1945, האָב איך דאָס לעצטענס אַוועקגעשיקט צו „יד ושם".

* * *

אין מיין זכרון איז נאָך איצט גוט איינגעקריצט די באַגעגענישען, שמועסען, דאָס פריַיען זיך און דאָס פאַרגיסען טרערען, מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ישראל, מיט געוויסע פון מיינע חברים, מיט וועמען איך בין שוין צוזאַמען געווען ביי די טויערען פון טויט ביי די נאַצישע רוצחים. יאָ, דאָס זיינען פאַר מיר געווען אומפאַרגעסליכע איבערלעבענישען. דעם לעצטען אָוונט, אידער מיר זיינען אָפּגעפלויגען פון מדינת ישראל קיין ניו יאָרק, זיינען אין אונזער האָטעל, „הילטאָן", אין תל־אָביב, געקומען צוזנדליגער ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. עס איז לכבוד אונז דורכגעפירט געווארען אַ פייערליכע אויפנאַמע, מען האָט זיך האַרציג געזעגענט. ווידער האָט מען געשמועסט, אויפגעלעבט די אַמאָליגע האַרציגע אידישע ביאַליסטאָק, דערמאָנט אונזערע נאָענטע און די ביאַליסטאָקער אידען, וועלכע זיינע אומגעברַאכט געווארען פון די היטלעריסטישע מערדערס. מען האָט אויך געשמועסט וועגען גענעמיינזאַמע אינטערעסען פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער וועלט, וועגען דעם ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז געווארען אַ צענטראַלער אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום. אַלץ, אונזערע שמועסען, אויפגעלעבטע איבערלעבענישען און געמיינזאַמע אינטערעסען, איז געווען דורכגעפלאָכטען מיט פרייד און אויך מיט טרערען...

פריינט א. סיבירסקי שענקט ספר־תורה פאַר דער שוהל אין קרית־ביאַליסטאָק

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז געשלאָסען געוואָרען די קאָנגרעגיישאָן ביקור־חולים לובאַשאָוו, פון איסט 95טער גאַס, ברוקלין, נאָך 25 יאָר עקזיסטענץ. די ספרי־תורות פון דער געשלאָסענער שוהל זיינען איבערגעפירט געוואָרען קיין מדינת ישראל, וואו זיי זיינען אַריינגעגעבען געוואָרען אין פאַרשידענע דאָרטיגע שוהלען.

איינע פון די דאָזיגע ספרי־תורות, איז איבערגענומען געוואָרען פון אונזער חשוב'ן לאַנדסמאַן, אַהרן סיבירסקי, וועלכער איז אַן איידעם פון אַרטשי און פרידאַ לין, וועלכער איז אַ טראַסטי פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. פריינט אַהרן סיבירסקי, האָט די דאָזיגע ספר תורה אַריינגעגעבען אין דער שוהל פון „קרית ביאַליסטאָק" אין מדינת ישראל, אין אָנדענק פון זיינע אומגעברַאכטע ביי די נאַציס, עלטערען, לייב און נעשקאַ סיבירסקי.

לואיס סילווער באַטייליגט זיך אין אַ וויכטיגער וועלט־קאָנפערענץ אין אַפריקע

אונזער חשוב'ער לאַנדסמאַן לואיס סילווער, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער גרויסער אַרבעטער ריגע היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מיטגלידער, אין ניו יאָרק, האָט זיך דעם זומער באַטייליגט אין אַ וויכטיגער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנפערענץ אין אַפריקע. ער איז געווען אייגער פון אַ ספּעציעלער דעלעגאַציע פון אַמעריקאַנער פאַרטרעטער אין דער דערמאָנטער וועלט־קאָנפערענץ, אין וועלכער עס האָבען זיך באַטייליגט פאַרטרעטער פון אַלע לענדער אין דער וועלט, אַריינגערעכט פון די קאָמוניסטישע לענדער.

די דאָזיגע וויכטיגע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענץ, וואָס איז געווען אונטער דער אויפזיכט פון דער יו־ען, איז פאַרגעקומען פון דעם 5טען ביזן 12טען יולי אין עטיאָפּיע (אַביסיניע) און פון דעם 14טען ביזן 20טען יולי אין קעניאַ. די אויפגאַבע פון דער קאָנפערענץ איז געווען צו פאָרשען די לאַגע און געפינען אַ לייזונג פאַר פאַרשידענע סאָציאַלע פראָבלעמען פאַר עלטערע מענטשען, מיטעל־אַריגע, יוגענטליכע און אויך קינדער. די דע־לעגאַטען פון די פאַרשידענע לענדער האָבען באַזוכט די שטעט, שטעטלעך, דערפער און אויך גאָר פאַרוואָרפענע ערטער אין עטיאָפּיע און קעניאַ, וואָס איז אין דער ווייטער אַפריקע.

זייענדיג אין עטיאָפּיע, האָט לואיס סילווער אויך באַזוכט די דאָרטיגע פאַלאַשען — שוואַרצע אידען — וועלכע האַלטען זיך אויף ביים אידישען גלויבען, נישט געקוקט אויף די שווע־ריגקייטען וואָס זיי האָבען. פריינט סילווער איז צוריקגעקומען פון דער דאָזיגער ממש פאַנטאַסטישער ווייטער רייזע מיט זייער פיל אינטערעסאַנטע איינדרוקען. מיר האָפען, אַז פריינט סילווער וועט וועגען דעם שרייבען אין דעם נאָענטסטען נומער „ביאַליס־טאָקער שטימע". ווי באַקאַנט, איז לואיס סילווער דער קולטור־פאָרזיצער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע.

מיר באַגריסען אויך אונזער טרייען לאַנדסמאַן פריינט לואיס סילווער צו דער גלעלעגענהייט, וואָס דעם פאַרגאַנגענעם מאַי איז עד אַנגענומען געוואָרען אַלס ספּעציעלער אויסדע־ווייליקער מיטגליד („פעלאָו") אין דעם „אַמעריקען קאָלעדזש אָוו נויירסינג האָום אַדמיניסטרעיטאָרס". דער דאָזיגער כבוד ווערט צוגעטיילט לואיס סילווער'ן פאַר זיין גלעצענדער אַרבעט אָרבעט און אַנפירערשאַפט אויף אַ העכט פראָפעסיאָנעלען אופן, אַלס עקזע־קוטיוו־דירעקטאָר פון דער אַרבעטער ריגע היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מיטגלידער. סילווער האָט אויך שטודירט אין דאָזיגען קאָלעדזש און פאַרענדיגט מיט הויכע אויסצייכענונגען. די אָפיציעלע פייערליכע צערעמאָניע פון אַריינגעמען לואיס סילווער אַלס „פעלאָו־מיטגליד אין דעם קאָלעדזש, וועט פאַר־קומען אין סאַן פראַנציסקאָ, אין חודש נאָוועמבער היינטיגעס יאָר.

• שליסט זיך אָן אַלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

פּסח בורשטיין בדענגט אַ לעבעדיגען גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין לאַטיין־אַמעריקע

אונזער ליבער לאַנדסמאַן און וויכטיגער פירער פון די אַפּגעראַטעוועטע אידען, וועלכע האָבען אויפגעבויט זייערע נייע היימען אין מדינת ישראל, פּסח בורשטיין, איז דעם פאַרגאַנגענעם אַפּריל געווען אין סאַן־פּאולאָ, בראַזיל, אַלס אייגענלאַדענער גאַסט־רעדנער צו די דאָרטיגע טרויער פאַרזאַמלונגען געווידמעט דעם הייליגען אָנדענק פון די אומגעבראַכטע מיליאָנען אידען בייַ די נאַצישׂ. פריינט בורשטיין, וועלכער איז באַקאַנט אַלס גלענצענדער רעדנער און וואָס האָט אַליין דורכגעמאַכט די ליידען און וויידערשטאַנד בייַ די נאַצישׂ, איז אומעטום אין סאַן־פּאולאָ אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס וואַרעמקייט.

צו זיינע אַרויסטריטען, וואָס האָבען איבערגעלאָזט אַ שטאַרקען אייַנדרוק אין דער שטאָט, זיינען געקומען ניט בלויז גליטענע און געראַטעוועטע אידען בייַ די נאַצישׂ, נאָר אויך אַלט־איינגעזעסענע אידען, וועלכע האָבען דעם חשובׂ'ן גאַסט אויפגענומען מיט גרויס כבוד. פריינט בורשטיין, וועלכער איז אַן איינוואוינער אין דער אידישער מדינה פון באַלד נאָך דער מלחמה־אָן, האָט אויך אין זיינע אַרויסטריטען געדאַנקט וועגען דער איצטיגער לאָגע און געראַנגעלט פון דער אידישער מדינה, נאָך דער יום־כיפּור מלחמה. עס דאַרף, אַגב, דערמאָנט ווערען, אַז די שוועסטער פון בורשטיינ'ס פרוי, מרים, איז די באַוואוסטע קעמפערין פון ביאַליסטאָקער געטאָ און שפּעטער בייַ די פּאַרטיזאַנער, חייקע גראָסמאַן, וועלכע איז אַ מיטגליד אין דער כנסת אין מדינת ישראל.

אומעטום אין סאַן־פּאולאָ איז אונזער ליבער לאַנדסמאַן, פּסח בורשטיין, אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס כבוד. אויך די אָרטיקע פּרעסע האָט פיל געשריבען וועגען זיין באַזוך און וועגען זיינע אייַנדרוקספולע אַרויסטריטען. אין פאַרבינדונג מיט זיין באַזוך אין בראַזיל, איז אַהינצו אויך ספּעציעל געקומען יהודה (כאַזע) מאָשקאָוויץ, דער פירער פון דער שארית הפּליטה אין אַרגענטינע.

וויַ דער שטייגער איז מיט יעדען ביאַליסטאָקער, אויב מען קומט ערגעץ אין אַ צווייטען לאַנד, זוכט מען גלייך לאַנדסלייט. אַזוי איז אויך געווען מיט פּסח בורשטיין בעת זיין דערמאָנטען באַזוך אין סאַן־פּאולאָ, בראַזיל. אָבער לאָמיר דאָ לאָזען דערציילען דעם פריינט בורשטיין אַליין וועגען דעם.

„מיינע טייערע פריינט,

איך האָב שוין באַזוכט אַזוי פיל לענדער, אויסגעפאָרען די גאַנצע וועלט און אומעטום האָב איך באַגעגענט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. אָבער אין סאַן־פּאולאָ האָב איך באַגעגענט בלויז צווויי ביאַליסטאָקער. דאָס זיינען רחל עלבוים פון אַראָפּ וואַרשאָווסקע גאַס, אַנטגעגען סאָקאָל־זילבערפענינג'ס פאַבריק. היינט איז איר פאַמיליען נאָמען פּעפּערבאום. און די צווייטע וואָס איך האָב באַגעגענט איז ראָזא פּאַראָזאָווסקא, היינט איז איר נאָמען האָניגסבערג. אמת, נאָר צווי באַגעגענט. אָבער דערפאַר שיינע, עלע־גאַנטע, אידעלע פרויען, וועלכע טראָגען נאָך מיט זיך דעם גאַנצען ביאַליסטאָקער חן און זיי זיינען די בעסטע רעפּרעזענטאַנטינס פון די אין דער גאַנצער וועלט, זייער באַקאַנטע שיינע ביאַליסטאָקער אידישע פרויען. עס איז פאַר מיר געווען אַ גרויסע פרייד זיך צו טרעפען מיט זיי, איבערהויפט ווען איך קאָן זיי נאָך פון דער אַלטער היים. דאָס איז פאַר מיר אויך געווען ווי אַ צוגאַב־סטימול, ווען איך האָב זיי געזען צווישען דעם גרויסען אַנוועזענדען עולם בעת מיינע רעדעס אין סאַן־פּאולאָ. די ביידע טייערע ביאַליסטאָקער פרויען מיט זייערע מענער האָבען זיהן אין מדינת ישראל, וועלכע לעבען דאָ מיט זייערע משפּחות. און אָט אַזוי בינדט זיך אידיש לעבען, און די טייערע פאַרגאַנגענהייט פון דער אַמאָליגער האַרציגער אידישער ביאַליסטאָק, אין דער גאָרער וועלט...

זייט אַלע געזונט און גייט אָן מיט אייערע וויכטיגע אַקטיוויטעטן, וואָס האַלט אויף דעם גרויסען אידישען ביאַליסטאָקער יחוס".

אַוואו איז ערגעץ...

פון אַשר שטשוטשינסקי

אַוואו איז ערגיץ מיין אייזערנער רייפּעל
פון דער ערינג טון, פון דער פאַס.
דער דראָט מיטן דריי־עקיגען שלייפּעל
מיט וועלכען כ'האָב אים געשטויסען, מיט קינדערשען כעס
איבערן שטיינערנעם ברוק פון תפלה־גאַס.

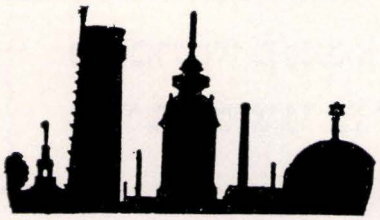
לייכט, ווי יונגע הירשען איבער גלאַטען פעלד,
געטראָגען האָבען זיך מיינע באָרווסע פיס.
ליכטיג, זוניג, האָט געשיינט די ווייטע וועלט.
נישט באַגריפען ווי שטיניק דער מאָרגען איז.
און דער מאָרגען, זיך געהוידעט אויף אַ שאַרפען שפיז.

אַוואו איז ערגיץ מיין אייזערנער רייפּעל?
איך וויל ווייטער נאָכלויפען...
דער טאַטע האָט שטראָשענדיג געשריגען,
פאַר די שמוציגע, בארוועסע פיס.
די מאַמע האָט אויך נישט געשוויגען,
פאַר די צעריסענע הייזלעך, געווויס.

ר'האָט מיר איבערגעלאָזען, מיין אייזערנער רייפּעל,
געלאָזט מיר לויפען אַליין אויף ווייטע וועגען,
ביידע זיך פאַרקייקלט, ווי אַ לופט זייפּעל,
ביידע זיך פאַרוואַלגערט אויף צעשייטע וועגען.

ערגיץ ביים פוס פון דאָלקער באַרג,
אין בלושטש, אין טייכעל פון וואַסער־מיל.
בענקען זיי אויך נאָך מיר אַזוי שטאַרק?
דאָס רייפּעל, דער טייכעל, די מיל.
אפשר חלומען זיי אויך פון מיר, (שטומע,) אין דער שטיל?

האַוואַנא, קובאַ, 1952

געווען אַמאָל אַ שטאָט אַזאַ

זעלבסטמאָרדען אין ביאַליסטאָקער געטא

(פון דער סעריע „חורבן־ביאַליסטאָק")

פון דר. שמעון דאַטנער (וואַרשע)

דאָס סאָמע ווערטפולסטע און טייערסטע אינ׳ם לעבען — דאָס לעבען גופא. דער, וואָס פאַרמעסט זיך אויף דאָס דאָזיגע אומשעצבאַרע ווערט איז פון תמיד אָן געשטעמפּעלט געווארען מיט פאַראַכטונג אַלס מערדער, רוצח. „שפיכת דמים" איז ביי אידען זינט טויזענטער יאָרען באַטראַכט געווארען אַלס די גרעסטע עבֿרה, דער סאָמע דנאָ פון געפּאַלענקייט.

און ווי איז דער דין מיט זעלבסטמאָרד? מיר אידען האָבען עס פאַראורטיילט אַמשאַרפסטען, כמעט ווי אַ מאָרד. אַ זעלבסטמערדער אין אַ משפחה איז געווען ניט כאָר אַ טראַגדיע נאָר אויך אַ פּגם פאַר דער גאַנצער משפּחה אויף לאַנגע, לאַנגע יאָרען. זיינען טאַקע פאַלען פון זעלבסמאָרד פאַרגעקומען גאָר, גאָר זעלטען ביי די אידישע מאַסען, וואָס זיינען דערציִגען געווארען לויטן אידישען שטייגער, אין גייסט פון אידישער טראַדיציע. אַזוי איז געווען אויך דער דין אין אידישען ביאַליסטאָק.

די הרת־עולם תקופה

די הרת־עולם תקופה

ס׳איז געקומען די שרעקליכסטע צייט אין אידישער געשיכטע בכלל און בתוכם אויך אין אידישער ביאַליסטאָקער געשיכטע. איין שרעקליכע צרה נאָך דער אַנדערער: טויזענטער אידען פאַרברענט אין דער גרויסער שוהל און געשאָסען אין די גאַסען, די „דאָנערשטאָגדיגע", „שבתדיגע", „זונטאָגדיגע" וכו׳, געטאָ, געלע לאַטעס, שרעקליכע איזדיעקעווען זיך, אַרעמקייט, עבודת פּרך, שרעק און אומזיכערקייט, טויזענטער מענטשליכע קרבנות, אַ סך טויזענטער פלוצלוג פאַר׳יתום׳טע, פאַרצווייפעלטע. דאָס אַלץ האָט געשאַפען אַ געהעריגען באָדען פאַר פסיכישער נידערגעשלאָגענהייט פון אַ מאַסען כאַראַקטער, בכן אַ גינסטיגער באָדען פאַר פאַרצווייפעלטע שריט ובתוכם זעלבסטמאָרדען. צי זיינען אַזעלכע פאַלען פאַרגעקומען? איך גלויב, אַז גאַנץ באַשטימט יאָ, הגם זיי האָבען קיין מאַסען־כאַראַקטער ניט אָנגענומען, און אין דעמאָלטיגען תוהו ובוהו פון די ערשטע שרעקליכע צרות (חודש יוני — יולי 1941) האָט זיי קיין קראַניקער ניט פאַרצייכענט. אויך נאָכער האָט מען זיי אויך נישט דערמאָנט. וואָלטען אַזעלכע פאַלען פאַרגעקומען מאַסענווייז, וואָלטען זיי באַשטימט באַמערקט געווארען און פאַרצייכענט געווארען אין די דאָקומענטען פון אונטערערדישען ביאַליסטאָקער געטאָ־אַרכיוו. אויך איך, דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות, וואָלט עפּעס דערפון פאַרגעדענקט.

עס איז אַריבער אַ יאָר צייט פון געטאָ לעבען. טאָג־טעגלעכע דייטשע נגישות, זאָרג פאַרן טאָג־טעגליכען ברויט האָבען גורם געווען אַז פאַמעליך האָט מען אָנגעהויבען צו פאַרגעסען די שרעקענישען פון די יוני — יולי 1941 טעג, און עס האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז געראַטן זיינען געווען די, וואָס האָבען גערעדט וועגען ספּאַראַדישע שחיטות פון צעווילדעווועטע פּראָנט־סאָלדאָטען, אַז דייטשלאַנד איז פאַרט אַ קולטור־פאָלק וכו׳ וכו׳.

ביז ... ס׳זיינען געקומען די פינסטערע אָקטאָבער 1942 טעג, וועו מען האָט אַלגעמיין אָנגעהויבען רעידען אין געטאָ, וועגען עפּעס אַ מורא׳דיגער אַלגעמיינער שחיטה פון אַלע אידען. מען האָט געגלויבט, אַנדערע האָבען נישט געגלויבט, אין שטאָט האָט זיך געטאָן חושך, די שטימונג איז געווען אַ שרעקליכע. אָבער איך דערמאָן זיך נישט, אַז אין דער דאָזיגער צייט פון פאַרצווייפלונג, זאָל זיך עמיצער נעמען דאָס לעבען. איך געדענק, ווי פילענדיג זיך אַליין אומבאַהאָלפען און ווערטלאָז, און ניט געפּינענדיג דעמאָלט קיין עצה ווי צו אָפּוועגדען דעם געשפּענסט פון אומקום פון׳ם כלל, פון מיין משפּחה און פון זיך אַליין, בין איך אַרומגעגאַנגען אין די האַלב־פוסטע געטאָ־גאַסען, כדי צו וואַרפען אַ בליק אויף די דורכגייער, די שווייגענדיגע, מיט פאַרכמורעטע, קאָנצענטרירטע אין זיך פּנימער פון מענטשען. צענדליגער טויזענטער מענטשען, וואָס ווי מ׳האָט געזאָגט, זייענען זיי אַלע געווען פאַר׳משפט אויף אומקום, אויף אַ גיכער מיתה משונה, נאָר דערפאַר ווייל זיי זיינען אידען. אָבסערווירען דאָס אומגלויבליכע, ביזן סוף, ביזן סאָמע סוף...

ביאַליסטאָק איז דעמאָלט פאַרשפּאַרט געווארען. עס זיינען פאַרגעקומען פאַלען, וואָס מענטשען זיינען זיך געפּאַלען אין די צעמס, מ׳וועט לעבען! אין דער זעלביגער צייט זיינען 130 טויזענט פּראָווינצער אידען, געגאַנגען זייער לעצטען וועג אין די טויט־לאַגערען...

דער חורבן פון דער פּראָווינץ (2 נאָוועמבער 1942) האָט אויפגעציטערט דאָס גאַנצע געטאָ. ביאַליסטאָק — און אויף עטליכע וואָכען אַ פּאָר אַנדערע ישובים, ווי סאָקאָלקע, פרוזשינע, יאַשיכאָווקע, טיללווייז גראָדנע — איז נאָך געבליבען לעבען. אויף ווי לאַנג? ווי אַ שרעקליכע משא האָט זיך געלייגט אויף די הערצער און געמיטער די מאָנסטריעזע וויזיע פון טויט־לאָגערען פאַר אידען, פאַר אַלע אידען אָן אונטערשייד פון עלטער און געשלעכט. דער נאָמען טרעבלינקע, — אַזוי האָט מען, אָנשטאָט טרעבלינקע, אין ביאַליסטאָקער געטאָ אַרויסגערעדט דעם נאָמען פון דער טויט־פאַבריק — איז געווען אויף אַלעמענס ליפּען. די אומזיכערע קלאַנגען, וואָס האָבען זינט וואָכען קורסירט וועגען „טרעבלינקע" זיינען געווארען אַ יש און אַ ממש. אידישע אַרבעטער האָבען אויפן וואָקזאַל אויסגעלאַדען גאַנצע וואַגאָנעס מיט גענוצטע מלבושים, און אין די קעשענעס געפונען דאָקומענטען אויפן נאָמען פון באַקאַנטע אידען פון דער פּראָווינץ, וואָס מען האָט זיי אָקאָרשט אַרויסגעפירט פון זייערע היימען. אַ פויליש פלוג־בלעטל דורכגעשמוגעלט פון וואַרשע אין געטאָ האָט דערציילט דעם אמת וועגען טרעבלינקע.

און דאָ קומען מיר צום עצם ענין. דאָס, אין וואָס מען האָט ניט געוואָלט גלויבען, האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אמת. דאָס גאַנצע אידישע פאָלק אונטער דייטשער הערשאַפט איז פאַראורטיילט צום טויט. און דער דאָזיגער אמת און זיכערקייט האָט גורם געווען אַז פאַרצווייפעלטע מענטשען האָבען זיך דעצידירט:

בעסער אומקומען פון אייגענער האַנט, ווי אין דייטשען טויט־לאַגער.

אין אַ פריערדיגען קאַפּיטעל האָבען מיר שוין דערמאָנט וועגען עטליכע אידישע זעלבסמאָרדען אין געטאָ. זיי האָבען ניט געוואָלט אומקומען פון די היטלעריסטישע הענט, זיי האָבען געוואָלט זיין אַליין די באַלאַבאַטים איבער זייערע לעבענס. געוויסע האָבען אויך איבערגעלאָזט אַ צוואה, אַז זיי פילען זיך שוין נישט בכוח צו קעמפען, געגוג מיטן לעבען...

אָט די פאַלען זיינען פאָרגעקומען ערב דער גרויסער שחיטה, די אַ.ג. „ערשטע אַקציע" פון 5 — 12 פעברואַר 1943. עס קאָן זיין, אַז עס זיינען געווען דעמאָלט נאָך עטליכע אַזעלכע פאַלען. אָבער אַ סך גרעסערען פאַרנעם האָט אַנגענומען די דאָזיגע ערשיינונג בעת דער מורא׳דיגער אַקציע גופא. דער וועג צום טויט האָט געפירט אָדער דורך נעמען סם (ס׳רוב ציאַנגאַלי), אָדער דורך אויפהענגען זיך. אַזוי האָבען זיך געמוען ס׳לעבען: קאַגאַן, דער פרוכטהענדלער, ער האָט געהאַט אַ קראַם אויף ליפאָווע־גאַס; חיים גרינשטיין, אַ מוליאַר, וואָס האָט געוואוינט אויף סופראַסלסקע־גאַס; שלמה יאַנקעלעוו, דער שערער; דר. פראַנקע האַראַוויץ; די לערערין פון דער גימנסיה עברית; אַ קאָלעקטיוועז זעלבסטמאָרד זיינען באַגאַנגען דריי קינדער, יתומים, אינ׳ם יתומים־הויז אויף טשענסטאָכאָווסקי־גאַס. די דאָזיגע בלוטיגע רשימה איז באַשטימט ניט קיין פולשטענדיגע.

איבער צען טויזענט מענטשליכע קרבנות האָט אָפּגעגעבען דעם נאַצישען מולך דאָס אידישע ביאַליסטאָק בעת דער ערשטער „אַקציע". אומבאַשרייבליך איז געווען דער צער און וויטאָג פון די אַרום 35 טויזענט ביים לעבען איבערגעבליבענע אידען. אָבער דאָס לעבען איז געגאַנגען פאַראויס, די טויטע האָט מען מקבר געווען אויף זשאַביע, נייע טאָג־טעגליכע דאגות האָבען פאַמעליך אָפּגעשוואַכט דעם צער נאָך די אַרויסגעפירטע. עס איז נישט געבליבען אין מיין זכרון אָפילו נאָר איין פאַל וועגען אַ זעלבסט־מאָרד צוליב די אַרויסגעפירטע נאָענטסטע און טייערסטע. הגם ס׳קאָן זיין אַז אַזאַ פאַל האָט אפשר יאָ פאַסירט. איך געדענק מיין באַגעגעניש מיט דער געווזענער סעקרעטאַרשע פון דער העב־רעאישער גימנאַזיע, פופקא, פון שטוב רודאַווסקי, באַלד נאָך דער „אַקציע". זי איז געווען אויפגעטרייסלעט; די רוצחים האָבען אַרויסגעפירט איר מאַמע. די נשמות האָבען זיך געקייקעלט אין יסורים. אָבער די מענטשען האָבען געוואָלט לעבען און געלעבט. עס קאָן זייען זיין, אַז געווירקט האָט דאָ דאָס באַוואוסטזיין, אַז וואָס עס האָט נעכטען פאַסירט מיט די וועמענס לעבען דער רוצח האָט צוגערויבט, וועט מאָרגען פאַסירען מיט אונז אַלע. באַראַש׳ס וועריטעל, אַז „מיר אַלע זייַנען מתים אויף אורלויב", איז געווען אַלגעמיין באַקאַנט און, — זינט „טרעבלינקע" איז געוואָרען אַ ממש — אויך אַלגעמיין אָנגענומען.

און עס איז געקומען דער יום הדין, אויגוסט 1943, דער סוף פון׳ם קיום פון׳ם ביאַליסטאָקער געטאָ. נאָכן דערשטיקען דעם אויפשטאַנד, נאָכן געראַנגעל, לעבט אויף וויידער אַ סדרה פון זעלבסטמאָרדען, פון די וואָס האָבען זיך אויף דעם דעציידירט, פאַלען פון אייגענער האַנט ביי זיך אין ביאַליסטאָק, אַבי נישט מיטמאַכען דעם וועג צו דייטשע טויט־פאַבריקען.

עס נעמען זיך צוזאַמען דאָס לעבען די צווי אָנפירער פון׳ם געטאָ־אויפשטאַנד, דער ציוניסט און חלוץ מרדכי טענענבוים („טאַמאַראָף") און דער קאָמוניסט, דניאל מאַשקאָוויטש. ביים לעבען האָט זיי כמעט אַלץ אונטערשיידט; עס האָט זיי פאַראייניגט דער אידישער גורל, דער קאַמף מיט דעם שונא פון אידענטום און... דער טויט. זיי האָבען זיך נאָך געקאָנט ראַטעווען אין לעצטען מינוט אינ׳ם חלוצים־בונקער, אוף כמעלנע (די שטוב פונ׳ם אויפשטענדלער־שטאָב, פון וואָנען זיי האָבען אָנגעפירט מיטן אויפשטאַנד האָט זיך געפונען אין דער שכנות׳דיגער גאַס אויף טשעפלע) צוזאַמען מיט די 70 אויפשטענדלער. אָבער זיי האָבען ליבערשט אויסגעקליבען דעם טויט. אַגב, ווי באַוואוסט, זיינען די 70 גיבורים סיי־ווי אומגעקומען אין דער זעלבער צייט.

עס האָט זיך דאַן גע׳סמ׳ט דער באַקאַנטער און פאַרדינסט־פולער פּעדאַגאָג און מחבר פון לערנביכער, רפאל גוטמאַן פון וואַרשע. אין ביאַליסטאָקער געטאָ איז ער געווען בארעש׳ס סעקרעטאַר. ער איז געשטאַרבען אויף די הענט פון זיין פרוי. אין כירורגישען אָפּטייל פונ׳ם אידישען שפּיטאָל, אויף פאָב־ריטשנע גאַס, אין מיטען דער וואַקכאַנאַליע פון אַרויספירען די חולאים אויף צו דערשאַסען וועריען, כעמט זיך דאָס לעבען די גוטהאַרציגע קראַנקען־שוועסטער, פאָליע דלוגאַטש (אָפשטאַמיג פון לאָדזש). אין יענער הרת־עולם צייט, אין די טעג צווישען דעם 16טען און 24טען אויגוסט 1943, זיינען דאָס געווען באַ־שטימט, ניט די איינציגע זעלבסטמאָרד־פאַלען אין ביאַליסטאָק.

גרויזאַם איז געווען אַ קאָלעקטיווער מאַסען־זעלבסטמאָרד פון אידישע ביאַליסטאָקער פרויען, דורכגעפירט אין אַ וואַגאָן פון אַ לויפענדיגען צוג ניט וויט פון טרעבלינקע. דאָס איז געווען איינער פון די ערשטע טראַנספאָרטען, וואָס איז אַוועק פון בייַ־ליסטאָק נאָך דעם 16טען (?) אויגוסט. דער וואַגאָן איז געווען איבערפולט מיט לויטער פרויען, וועמ דער צוג איז אָנגעקומען קיין מאַלקין — ניט וויט פון טרעבלינקע — האָט די פרויען אַרומגעכאַפּט אַ פּאַניק־שטימונג. מיט געווייַן און יללות האָבען זיי אָנגעהויבען בעטען די עטליכע דאָקטאָרשעס אין וואַגאָן, זיי זאָלען, למען ה׳, פאַרשפּאָרען זיי די יסורים אין די גאַז־קאַמערען פון טרעבלינקע און אַ סוף מאַכען צו זייער לעבען. די דאָקטאָרשע טשאַרנאָלעסקאַ, וועלכע האָט געשטאַמט פון לאָדזש, איז איינגע־גאַנגען אויף די דאָזיגע בקשות און אָנגעהויבען איבערשנייַדען די בלוט־אָדערען מיט אַ זשילעטקע־מעסערל. אינגיכען האָבען אָנדערע דעצידירטע פרויען נאָכגעטאָן דעם דאָזיגען בייַשפּיל, און איבערגעשניטען די אָדערען זיך און אויך זייערע לייַדענס־חבר׳טעס. באַלד האָבען זיך אַלע געבאָדען אין אַ ים פון בלוט. דער צוג איז אָבער ניט אָווען קיין טרעבלינקע נאָר אין ריכטונג מאַידאַנעק, קיין לובלין. אין לובלין איז דער צוג געבליבען שטיין, און באַלד האָט מען באַמערקט און געפּענט דעם וואָגאָן פון וועלכען עס האָט גערונען בלוט. פאַר די אויגען פון די עס־עס רוצחים און די אידישע אסירים־אַרבעטער, האָט זיך אָנטפּלעקט אַ שרעקליך בילד.

צונויפגעפּלאָנטערטע טויטע גופים, און צווישען זיי נאָך עטליכע צאַפּלענדיגע מיט סימנים פון לעבען. דער רושם איז געווען אַן אומגעהוירער, ס׳האָט זיך עפּעס אַ ריר געטאָן אָפילו אין די חייה׳שע געמיטער פון די עס־עס־רוצחים. זיי האָבען געהייסען באַלד אוסלאָדען דעם וואָגאָן און ניט געשטערט, ווען אידישע אסירים אויפן וואָגזאַל האָבען דערטיילט הילף די עטליכע נאָך לעבענדיגע פרויען. צווישען די וואָס האָבען איבער־געלעבט די שחיטה און די מלחמה איז געווען די ביאַליסטאָקערין בערטע סאָקאָלסקאַ. זי האָט עס דערציילט אין לאַגער בלישין דעם דר. טוביה ציטראָן, און ער האָט עס מיר איבערגעגעבען אין אַפּריל מאַנאַט 1946, בעת ער האָט געווייַלט אין ביאַליסטאָק. איך, דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות, האָב עס פאַרצייכענט דעם 13טען אַפּריל 1946 און איצט גיב איך עס איבער אונזערע ביאַליסטאָקער עמך ישראל.

זכרונות לייענדיג די „ביאַליסטאָקער שטימע"

פון ידידיה האַמבורג, ניו־יאָרק

מיט גרויס אינטערעס לייען איך יעדען נומער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". דער זשורנאַל, געגרינדעט מיט 53 יאָר צוריק פון דוד סאָהן ז"ל, זעצט פאָר אונטער דער לייטונג פון איסאַק ריבאַלאָווסקי און עטעל אינגבערג, די הייליגע אַרבעט פון פובליקאַציע פון דעם וויכטיגען זשורנאַל פאָר אַלע ביאַליס־טאָקער אידען פון דער וועלט. וועג מען בלעטערט די „שטימע" קען מען וויסען וואָס עס טוט זיך ביי אונזערע לאַנדסלייט אין ישראל, אויסטראַליע אדער אַרגענטינע. ניט נאָר גיט דער זשור־נאַל אונז די אינפאָרמאַציע פון היינט־צו־טאָג, נאָר אויך די אינטערעסאַנטע, פון גרויס היסטאָרישער באַדייטונג, אַרטיקלען

ידידיה האַמבורג

פון דר. שמעון דאַטנער, וועגען העלדישען קאַמף און חורבן פון ביאַליסטאָקער אידענטום אין שרעקליכען נאַצי־פֿעריאָד, 1940 — 1944.

איך וויל זיך ספעציעל אָפּשטעלען אויף אַן אַרטיקל פון לאַנדסמאַן יאָסל מאַזור, — וועלכער איז דערשינען אין פּסח־דיגען נומער פון דער „שטימע", אין אַפּריל 1974 — אין וועלכען ער דערציילט וועגען דער רעטונג פון אַ אידישען אינגעל, גדליה וואַנדער, פון וואַלד און פון די הענט פון אַ פּויליש־פּויער. דאָס איז געווען אין 1946. איך האָב דאַן פאַרנומען דעם פּאָסטען פון וויצע פּאָרזיצער פון אידישען וואָיעוואָדישען קאָמיטעט. איך האָב אויך לויט אַנווייזונגען פון דער ציוניסטישער אַרבעטער באַוועגונג פון ארץ ישראל, אָנגעפירט מיט דער רעטונג פון אידישע קינדער, וועלכע זייענען געבליבען נאָך דער באַפרייאונג אין די הענט פון די פּאָליאַקען וועלכע, אין פיל פאַלען, האָבען זיך ענטזאָגט צו געבען די קינדער צוריק.

עס שטייט מיר פאָר די אויגען די סצענע וועז דאָס אינגעלע גדליה וואַנדער איז אַריינגעבראַכט געוואָרען אין ביורא פון אידי־שען קאָמיטעט אין ביאַליסטאָק, מיט'ן קאָזשוך און צלם אַרום האַלז. צוזאַמען מיט פריינט פּסח בורשטיין, האָבען מיר גלייך באַאָרגט קליידונג און עסענוואָרג, און אין עטליכע טעג אַרום איז גדליה וואַנדער געוואָרען אַ נייער מענטש. איך האָב געהערט אַז די ערשטע וואָכען לערנענדיג אין שולע האָט ער דעם צלם פון האַלז נישט געוואָלט אויסטאָן, אַזוי איז אין אים אינגע־וואָרצעלט געוואָרען די קריסטליכקייט.

איך פֿערזענליך האָב אַ סאָוועטישען אָפּיציר באַצאָלט אַ געוויסע סומע געלט, איך געדענק איצט נישט וויפיל, ער האָט מיר געבראַכט 2 שוועסטער פון אַ סאָוועטישען קינדער־הויס. די מוטער האָט פאָר די קינדער געוואָרט אין ביאַליסטאָק.

עס איז פאַראַן אַ גרויסער טראַגישער קאַפּיטעל פון פאַר־לוירענע אידישע קינדער אין די הענט פון די פּאָליאַקען, וועלכע מ'האָט קיינמאָל נישט געראַטעוועט. ערשטענס, האָט מען נישט געוואוסט פון דעם. צווייטענס, זיינען געווען פאַלען, וועו די קינדער, שוין דאַן 16־18 יאָר, האָבען זיך אָפּגעזאָגט אומ־צוקערען צום אידענטום. דער אידישער וואָיעוואָדישער קאָמיטעט האָט נאָר געוואוסט פון די וועלכע זיינען געקומען בעטען הילף פאָר די קינדער וועלכע זיי האָבען אויסבאַהאַלטען דורכ'ן קריג. מיר האָבען די קריסטען גוט באַהאַנדעלט, געגעבען הילף זיי, און אויך פאָר די קינדער. נאָכדעם געפונען אונטערהאַנדלען אויף צוריק־באַקומען די קינדער. עטליכע פאַלען האָבען זיי איינשטי־מיג וואַלונטירט צו געבען די קינדער. אין מערהייט פאַלען האָט מען געמוזט נוצען עטליכע מיטלען וויי מ'האָט געפונצט ביים ראַטעווען גדליה וואַנדער. ביי דער געלעגענהייט דאַרף מען דערמאָנען צום גוטען די אידישע באַאַמטע פון דער פויליש־שער זיכערהייט פּאָליציי, וועלכע האָבען פיל בייגעטראָגען צו דעם דערפאָלג פון אונזער רעטונגס־אַרבעט.

דאָס בינטעל זכרונות קומט צו מיר וועז איך לייען די „ביאַליסטאָקער שטימע". איך גלויב אַז די זכרונות זיינען פון גרויס היסטאָרישער וויכטיגקייט. אַ דאַנק דער „ביאַליסטאָקער שטימע" קענען זיי קומען צום אויסדרוק.

נאָך צוויי ידיעות אין דעמזעלבען נומער „ב. שטימע". — וועגען טויט פון יהושע שוועץ, וועלכער איז געווען מיין ערשטער העברעאישער לערער אין גראַיעווע, וואו ער האָט פאַרנומען דעם פּאָסטען פון מנהל פון תרבות שולע. ער האָט אין מיר אינגע־פלאַנצט די ליבע צו עברית און ארץ ישראל. יהי זכרו ברוך! — דער טויט פון מיין חבר פון די יאָרען 1944־1946 אין נאָך מלחמה'דיגען ביאַליסטאָק — אַברהם קאַראַסיק. ער האָט געהאָט אַ באַדייטענדען טייל אין די אַקטיוויטעטען באַשריבען אין דעם אַרטיקעל. עהרע זיין אָנדענק!

די „ביאַליסטאָקער שטימע" קען נישט עקזיסטירען אָן טאָן די הייליגע אַרבעט, אָן דער מיה פון אונזערע חשוב'ע לאַנדסלייט, איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניעראַל סעקרעטאַר; עטעל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר; לואיס סילווער און הרב שמואל קראָניק. זיי קענען נישט מאַכען די אַרבעט אָן די הילף פון אַלע לאַנדסלייט. לאָמיר ביי דער געלעגענהייט מאַכען אַ צוזאָג פון פולער שטיצע פאָר פאַרזעצונג און וואוקס פון דעם הייליגען זשורנאַל פון די ביאַליסטאָקער איבער דער וועלט — די „ביאַליסטאָקער שטימע".

תחזקנה ידיכם.

אידישער מלוכה־טעאַטער אין ביאַליסטאָק אין די יאָרן 1939 — 1941

פון שעפטל זאַק (ניו יאָרק)

אין האַרבסט 1939 האָבן די נאַצישע מיליטעריסטישע האַרדעס פאַרלאָזט ביאַליסטאָק. פון וואַרשע און אַנדערע שטעט און שטעטלעך האָבן מאַסען אידן אויסגעשפּרייט זיי אויך אידישע אַקטיאָרן איבערגעלאָזט זייערע היימען און דורך פאַרשידענע וועגן אַריבער די גרענעץ, כדי צו ראַטעווען זייערע לעבענס אויף די פאַרנומענע געביטן פון ראַטענפאַרבאַנד. ביאַליסטאָק איז געווען איבערפולט מיט פליטים.

עס האָט לאַנג נישט געדויערט, און נישט געקוקט אויף דער נישט נאָרמאַלער צייט, האָט מיט דער הסכמה פון דער ראַטענמאַכט זיך געשאַפען אַ טרופּע בראש מיט די גוט באַקאַנטע אַקטיאָרן יהודה גרינהויז און זלמן קאַלעשניקאָוו, וואָס האָבן אויפגעפירט דעם ערשטן אַקט פון „דאָס גרוסע געווינס" אין אַ קאָנצערט פּראָגראַם. (זלמן קאַלעשניקאָוו און מאָריס ליאַמפּע האָבן שפּעטער אָרגאַניזירט אַ טרופּע וואָס האָט געשפּילט אין די שטעט פון וויס־רוסלאַנד מיט דערפאָלג.)

מיטן אָנקום פון נאָך אַקטיאָרן איז די ביאַליסטאָקער טרופּע פאַרגרעסערט און פאַרשטאַרקט געוואָרן און עס איז געשאַפען געוואָרן דער „אידישער מלוכה טעאַטער" אין ביאַליסטאָק. אַלס קינסטלעריישער לייטער איז באַשטימט געוואָרן אברהם מאָרעוסקי. אין באַשטאַנד פון דעם אַנסאַמבעל זיינען געווען קאָנצערטירט אַ גרויסע טייל וויכטיגע אַקטיאָרישע כוחות פון פויילען: משה ליפּמאַן, נאַטאַליע ליפּמאַן, שמואל לאַנדוי, בערטאַ ליטווינאַ, עני ליטאַן, ליזאַ שלאָסבערג, אסתר פערעלמאַן, יהודה גרינהויז, שיינע מרים, הערש האַרט, צפורה גליקסאַן־פּיינזילבער, יצחק גרודבערג־טורקאָוו, שעפטל זאַק, מתיתיהו זאַק, מיכאל קליין, מיכאל טריליגג, יוסף ווידעצקי, י. בערגאָלסקי, גרישע אַריעל, חיים ניסענצווייג, יוסף גליקסאַן, מענדעל ראַבין, ראובן זיגעלבוים, פּנחס זיגעלבוים. חוץ די אויבענאויסגערעכענטע האָט צום טעאַטער געהערט אַ געהילף־באַשטאַנד פון אַקטיאָרן־אַנפאַנגער. דער הויפּט אַדמיניסטראַטאָר — מלך קאַרפּנאָוויטש.

אַלס רעזשיסאָר איז אַנגאַזשירט געוואָרן מאַקס וויסקינד. לויט אַ באַפעל פון „אויבן" איז צום טעאַטער אָנגעשלאָסן געוואָרן אַ גרופּע סאָוועטישע אַקטיאָרן פון באַקוער טעאַטער מיטן אויסגעצייכענטן אַקטיאָר און רעזשיסאָר יוסף מינדלין און דעם יונגן טאַלאַנטירטן רעזשיסאָר וויקטאָר צייטלין בראש. עס זייַנען אויך געקומען פון באַקו דער קאָמפּאָזיטאָר און מוזיקאַלישער לייטער, ס. קרישטאָל און דער קינסטלער י. ראָזענצווייג אַלס הויפּט־דעקאָראַטאָר. אַלס דירעקטאָר וועדט באַשטימט יצחק ראַקיטין — אַ באַרימטער אַקטיאָר אין ראַטענפאַרבאַנד און אַלס זיין געהילף דעד ביאַליסטאָקער שרייבער, מענדעל גאָלדמאַן. מאָרעוסקי וועדט אַראָפּגענומען פון זיין אָמט אַלס קינסטלעריישער לייטער (ער איז פאָרבליבען בלויז אַלס אַקטיאָר) און אויף זיין אָרט וועדט באַשטימט גאָר אַ גרויסער קינסטלער, מאָריס נאָרוויד פון רוסלאַנד.

דער אויסגעצייכענטער, קינסטלעריישער אַנסאַמבעל פון ביאַליסטאָקער „מלוכה־טעאַטער" האָט זיך באַלד פאַררעקאָמענדירט פאַר אַן ערשטקלאַסיגען טעאַטער און איז אין פרילינג פון 1940 פאַרבעטען געוואָרען אויף גאַסט־שפּילען אין מזרח וויס־רוסלאַנד און אין אַ רייַ רוסישע הויפּטשטעט.

די ערשטע פּרעמיערע פון טעאַטער איז געווען פּרץ מאַרקיש „משפּחה אָוואַדיס" אין דער רעזשי פון א. מאַרעווסקי. גלייך דערנאָך שטעלט מינדלין שלום עליכם „דער בלוטיגער שפּאַס". עס איז געווען אַן אינטערעסאַנטער, קינסטלעריישער ספּעקטאַקל אין וועלכען די אַקטיאָרען האָבן זיך שטאַרק אויסגעצייכענט. די דריטע פּרעמיערע איז געווען מ. גערשענזאָן'ס „הערשעלע אָסטראָפּאָליער" אין דער רעזשי פון י. מינדלין, מוזיק ס. קרישטאָל.

אַ גרויסע און שווערע אונטערנעמונג איז געווען שעקספּיר'ס „שטורעם" אין דער רעזשי פון מ. וויסקינד. דעקאָראַציעס פון פוילישען סצענאָגראָף י. דאַשעווסקי.

אַ מורא'דיגער, טראַגישער פאַל איז פאַרגעקומען אויף אייַנער פון דער שעקספּיר פאַרשטעלונג. דעם 7טען דעצעמבער 1940 איז אין מיטען דעם ספּעקטאַקל געשטאָרבען דער גרויסער אַקטיאָר שמואל לאַנדוי וואָס האָט דעם אָוועגט דובלירט די ראָל „פראָספּעראָ". ביים סוף פון ערשטען אַקט האָט ער באַקומען אַ האַרץ־אַטאַק און האָט אין גרים און שעקספּיר קאָסטיום אויף דער בינע פאַרענדיגט זיין לעבען.

זיין טויט האָט אַרויסגערופען טרויער אין אַלע קרייזען. זיין לוויה איז פאַרגעקומען אויפן חשבון פון דער מלוכה, מיט מיליטעריישען פאַראַד און כיבודים. ביים טויער פון אידישען בית עולם, האָבן דעם נפטר איבערגענומען די לייט פון חברא־קדישא און אים געבראַכט צו קבורה לויטן אידישען דין.

עס זיינען נאָך אויפגעפירט געוואָרען אַ קאָמעדיע „דאָניע", „קוני לעמעל", „סטעמפּעניו", „יוליס", „מירעלע אפרת", „פּלאַטאָן קרעטשעט" א. א.

די לעצטע פּרעמיערע פון ביאַליסטאָקער אידישען מלוכה־טעאַטער איז געווען די קרוין פון אַלע זיינע פאַרשטעלונגען. דאָס איז געווען וו. לערמאָנטאָוס דראַמאַטישע פאָעמע „שפּאַנעיר". אין דער איבערזעצונג פון א. קושניראָוו, רעזשי פון מ. נאָרוויד, מוזיק פון טאַלאַנטפולען וואַרשאַווער קאָמפּאָזיטאָר ישראל שאַיעוויטש, לידער פון דיכטער יצחק פערלאָוו, וועלכער געפּינט זיך איצט אין ניו־יאָרק, און איז דער טעאַטער־קריטיקער און שרייבער פון „פאָרווערטס", אויסשטאַטונג פון פאַרדינסטפולען קינסטלער פון דער וויס־רוסישער רעפּובליק, קראָל. דאָס איז אַ ספּעקטאַקל, האָבען קריטיקער געשריבען, וואָס איז די גרעסטע געשעעניש אין אידישען טעאַטער בכלל.

„אָנהויב יוני 1941 האָט דער טעאַטער אָנגעהויבען זיינע גאַסטשפּילען אין מאָהילעוו ביים דניעפּער. אַ שבת אָוועגט בעת דער פאַרשטעלונג פונ'ם „בלוטיגען שפּאַס" איז דער טעאַטער געוואָרן געפּאַקט. דער עולם האָט שטורמיש אַפּלאָדירט און שטאַרק געלאַכט פון די סיטואַציעס און פון שלום עליכם'ס האַרציגען הומאָר. נו, ווער האָט זיך געקאָנט פאַרשטעלען אַז דאָס איז דער לעצטער אידישער געלעכטער, די לעצטע אידישע טעאַטער פאַרשטעלונג.

אויף מאָרגען איז אויסגעבראָכען די מלחמה.

אַ זעלטענע באַגעגעניש

פון **יצחק פישער** (מעקסיקא)

געווען איז דאָס פסח־צייט, ווען עס איז אויך אויסגעפאַלען דער קריסטליכער יום־טוב. מען אַרבעט דעמאָלט זייער ווייניג ביי אונז, און אויך איך מיט מיין ליבער פרוי האָבען באַשלאָסען צו נעמען אַ וואַקאַציע אויף 10 טעג. אונז האָט זיך פּאַר־בענקט צו זען זיך מיט אונזער פעטער און מומע, וועלכע וואוינען שוין אַ לאַנגע צייט אין ניו יאָרק. מיין פעטער, איז ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק געווארען 92 יאָר. פּאַר אונז איז שטענדיג אַ פאַרגעניגען זיך צו באַגעגענען און פאַרברענגען מיטן פעטער און די מומע. דער פעטער איז אַ לייבליכער ברודער פון מיין פאָטער ע״ה.

זייענדיג אויף אונזער באַזוך אין ניו יאָרק, בין איך מיט מיין פרוי אַרײַנגעגאַנגען עפּעס אָפּעסען אין סטעידזש דעליקאַטעסען־רעסטאָראַן. מיר האָבען זיך אַוועקגעזעצט ביי אַ קליין טישעל אײַנער אַנטקעגנאיבער דעם אַנדערען, און מיר האָבען גערעדט וועגען ניו יאָרק, וואָס פון אָט דער וועלט־שטאָט איז געווארען, אין פאַרלויף פון די לעצטע 40 יאָר זינט מיר באַווכען ניו יאָרק.

אין פאַרלויף פון אונזער שמועס, האָט ביי דער זייט פון מיין פרוי זיך אַוועקגעזעצט אַן עלעגאַנטער מאַן און געגומען אַרײַנקוקן אין דער מעניו. איך מיר האָבען אין דער זעלבער צייט אַזוי געטאָן. איך מיט מיין פרוי האָבען זיך באַראַטען וואָס צו באַשטעלען צום עסען, און מיר האָבען דערביי צווישען זיך געררעדט שפּאַניש. אָבער באַלד זיינען מיר איבערגעגאַנגען צו רעדען אויף אידיש. וועלן דער מאַן ביי אונזער זייט האָט געהערט ווי אַזוי מיר זיינען שנעל איבערגעגאַנגען פון שפּאַניש אויף אידיש, האָט ער ביי אונז אַ פרעג געטאָן: „אַנטשולדיגט, פון וואַנען קומט איר?״

אונזער ענטפער איז געווען, אַז מיר לעבען אין מעקסיקע. אויף דעם האָט דער פרעמדער מאַן געענטפערט, אַז ער האָט פיל פריינט אין מעקסיקע און אַז ער קומט אַהיצו זייער אָפט געשפּטליך. זיינען מיר געווארען באַלד טאַקע היימיש. מיר האָבען אים געזאָגט אונזער פאַמיליען־נאָמען און ער האָט פאַר אונז זיך פאַרגעשטעלט אַלס שאַברי. איך האָב אים געפרעגט פון וואַנען ער שטאַמט פון דער אַלטער היים, און ער האָט געענטפערט „פון ביאַליסטאָק״. דערביי האָט ער צוגעגעבען, אַז זיין ריכטיגער נאָמען איז שאַברינסקי. אין מיין קאָפּ האָבען גלייך ווי אויפגעטאָן:

באַמערקונג פון דער רעדאַקציע:

פריינט ל. שאַברי־שאַברינסקי, איז אײַנער פון די איבערגעבענע שטיצער פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. פריינט שאַברי, וועלכער שטאַמט פון אַ יחוס־דיגער משפּחה פון ביאַליסטאָק, פון גרויסע טעקסטיל־אונטערנעמונגען, איז אין ניו יאָרק אַ פּראָמינענטער ביזנעסמאַן, אין די עקספּאָרט־אימפּאָרט געשעפטען. אין דער אמאָליגער פאַר דער מלחמה־דיגער ביאַליסטאָק, האָט שאַברינסקי באַלאַנגט אין די קרייזען פון דער אידישער אינטעליגענץ, און צו דער אַזוי־גערופענער „גאָלדענער יוגענט״.

געבליצט וויט פאַרלאָפענע געדאַנקען, איך האָב זיך אַנגעהויבען דערמאָנען, טאַקע ווי אין אַ חלום.

איך האָב געזאָגט צו ל. שאַברי, איצט שוין אויף אַ היימישען אופן, אַז איך געדענק דעם נאָמען שאַברינסקי פון ביאַליסטאָק, ווייל ווען איך בין נאָך געווען אַ קליין קינד האָבען מיר געוואוינט ביי שאַברינסקי אויפן הויף. פרעגט מיך דער נייער באַקאַנטער גלייך: „אַזוי גאָר? זאָגט מיר נאָר וואָס אייער פאָטער האָט געטאָן אין ביאַליסטאָק?״ האָב איך געענטפערט, אַז מיין פאָטער איז געווען דער אויבער־שמש פון דעם בית שמואל בית־מדרש. זיין נאָמען איז געווען ר׳ לייזער־נתן׳ס און ער איז געווען אַ איד אַ למדן. די מאַמע, ווידער, האָט געהאַט אַ קליין פאַבריקעל איבער־צופאַסאַזשירען היט און מיט דעם האָט זי אַרויסגעהאָלפען אין דער פרנסה.

„וואָס, וואָס — האָט פריינט שאַברי צו מיר געזאָגט און מיך אַנגעקוקט מיט גרויסע אָפענע אויגען — יצחק, יצחק וואו איז דיין ברודער יודל? וואו איז ער, דיין ברודער איז דאָך געווען מיין חבר. מיר האָבען זיך דאָך צוזאַמען געשפּילט, צי געדענקסטו מיך יצחק? בויאַק, בויאַק, געדענקסט מיך נישט, דערקענסט מיך נישט?״

דאָס וואָרט „בויאַק״ האָב איך שוין לאַנג נישט געהערט, אפשר אַרום 60 יאָר. דאָס איז געווען מיין צונאָמען אַלס קינד. דעם נאָמען „בויאַק״ האָב איך כשר פאַרדינט, ווייל אַ גאַנצען טאָג האָב איך אין יענער צייט געהאַט אַרײַנגעשטעקט אין רו־באַשקע אַ בולקע, אַ שטיקעל קוכען אַדער אַ בייגעל באַשמירט מיט פוטער אַדער מיט מאַרמאַלאַדע. איך פלעג אַרומלויפען און צופען אַדער „קנייפּען״ שטיקלעך און דאָס כסדר קייען מיט מיין מויל. צוליב דעם בין איך געווען אַ דיקער, אַביסעל אַ פעטער און דער צונאָמען איז דעריבער טאַקע געווען אַ פאַרדינטער.

און אַזוי ווי פריינט שאַברי־שאַברינסקי האָט צו מיר געגעבען אַ רוף אויס „בויאַק״, איז ביי מיר אין מוח ווי אַדורך אַן עלעקטרישער שטראָם. עס האָט מיטאַמאָל אויפגעלעבט ביי מיר מיין ווייטע קינדהייט... ער האָט פאַר מיר געשילדערט וואו מיר האָבען געוואוינט אין ביאַליסטאָק, אַפילו דאָס טרעפּעל וואו מען פלעגט דאַרפען אַרויפגיין ביים אַרײַנגאַנג אין הויז. ער האָט מיר געשילדערט און ווי אויפגעלעבט מיין פאָטער, מיין מוטער, די פאַמיליע און מיין ברודער, יודל, זיין יוגענט־חבר. יודל איז געווען מיין עלטערער ברודער מיט פיר יאָר. איך האָב פאַר זיך מיטאַמאָל דערזען די אַלטע טייערע היים, וואָס איז פאַרשוואונדען ווי אַ חלום...

איך האָב איבערגעגעבען שאַברי־סקי׳ן, אַז מיין ברודער יודל לעבט שוין נישט. ער האָט איבערגעלאָזט אַ פאַרצוויגטע משפּחה אין ניו יאָרק, אין יאָר 1918, וועז די באַלשעוויקעס האָבען באַלאַגערט וואַרשע, האָט מיין ברודער יודל, מיט מיינער אַ שווסטער, זיך דעמאָלט אַרויסגעריסען פון פוילען.

אַי, אַ שאַד, אַ שאַד — האָט שאַברינסקי געזאָגט מיט אַ זיפץ — און דו, יצחק, דערקענסט מיך נישט?

איך האָב ווידער געקוקט אויף אים און זיך אים נישט געקענט דערמאָנען פון יענער ווייטער צייט, ווייל דעמאָלט בין איך געווען אַ קינד פון פיר, פינף יאָר. ער האָט מיר אין קורצען דערציילט, אַז אין טאָג פריער איידער היטלער איז אַנגעפאַלען אויף פוילען, איז ער געפאָרען געשעפטליך אין דער שוויץ. ער האָט שוין נישט געקענט צוריקפאָרען קיין פוילען און אַזוי אַרום האָט ער זיך גערעטעוועט פון אומקום ביי היטלער׳ן. שאַברינסקי האָט מיר דערציילט, אַז 39 מיטגלידער פון זיין משפּחה זיינען

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל וועט דורכפירן ערן־דינער לכבוד 3 פּראָמינענטע דאָקטוירים פון דער אינסטיטוציע

זונטאָג, דעם 10טן נאָוועמבער 1974, 2 אַזייגער בייטאָג, וועט פּאָרקומען אַ באַנקעט וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל וועט דורכפירן צו עהרן 3 חשובֿע דאָקטוירים פון דער אינסטיטוציע. זיי זייענן: דר. דזשייקאָב איי. מיגדען, מעדיקעל דירעקטאָר; דר. אַלעק־סאַנדער קאַץ, דענטעל קאָנסאָלטאַנט; און דר. ה. טשאַרלס לי־ליענפעלד, פּאָדיאַטריק קאָנסאָלטאַנט. דער באָארד אָוו גאַ־ווערנערס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים האָבען פאַרגעלייגט אַז היינטיגען יאָר׳ס דינער און קאָנצערט זאָל זיין געווידמעט די 3 דאָקטוירים.

אינלאַדונגען זיינען אַרויסגעשיקט געוואָרען צו אַלע באַ־אַמטע, דירעקטאָרען און מיטגלידער פון אונזער היים. די פּאַ־מיליעס, פרייַנט און באַקאַנטע פון די 3 דאָקטוירים וועלען אויך אַנטייל נעמען אין דעם דינער.

דאָס איז דער ערשטער מאָל זינט דעם איבערבויען פון אונזער געביידע אין 1967, וואָס מיר פירען דורך אַזאַ עהרן־באַנקעט פאַר אונזערע דאָקטוירים. ווי אַלע יאָר איז אויך דעם יאָר וועלען די געלטער פון דעם אַפּיל וואָס וועט געמאַכט ווערען ביי דעם דינער גייען פאַר אונזער „בילדינג פאָנד" מיט וועלכען מיר פאַרהאָפען אויפצובויען אַ נייע בילדינג לעבען אונזער אינסטיטוציע, כדי איר צו פאַרגרעסערן.

מיר בעטען אַלע וועלכע האָבען דערהאַלטען אינלאַדונגען ענטפערען אויף די בייגעלייגטע קאָרטלעך אַז זיי וועלען זיין ביי דעם דינער, זונטאָג, 10טן נאָוועמבער, 2 אַזייגער בייטאָג. אַלע וועלען געניסען פון דער אונטערנעמונג, וואו מיר וועלען געבען אַנערקענונג צו אונזערע איבערגעבענע דאָקטורים.

(אַ אויספירליכער אַרטיקעל געפינט זיך אין דער ענגלישער אָפּטיילונג אויף זייט 6).

אומגעבראַכט געוואָרען ביי די נאַצישע רוצחים. ער איז דער איינציגער, וואָס האָט זיך געראַטעוועט.

נאָכן אָפּעסען אין דעם דעליקאַטעסען־רעסטאָראַן זיינען מיר אַרויס אין גאַס אוּן נאָך שפּאַצירט אַ שטיקעל צייט אויף דעם זיבעטער עוועניו. מיר האָבען גערעדט, געשמועסט אוּן אויפ־געלעבט פאַרלאָפענע אוּן פאַרשוואונדענע יאָרען. מיין ווידער געבוירענער פרייַנט, שאַברי־שאַבריסקי, האָט מיר צוגעזאָגט, אַז ווען ער וועט זיין אין מעקסיקע וועט ער זיך שטעלען אין פאַרבינדונג מיט אונז.

איך שרייב וועגען אָט דער מאָדנער צופעליגער איבער־לעבענישׂ, אוּן איך זאָג צו מיר אַליין: „גיב אַ קוק יצחק, וואָס דער גורל פון מענטש איז! העכער 60 יאָר האָבען מיר זיך נישט געזען. מיין ברודער, יודל, זיין יוגענט־פרייַנט אוּן חבר האָט כמעט זיין גאַנצען לעבען אָפּגעלעבט אין ניו יאָרק אוּן זיך מער מיט אים נישט געטראָפען. אוּן דאָ, ביי אזאַ צופאַל האָבען מיר זיך ביידע באַגעגענט. איז דאָך טאַקע ריכטיג, וואָס אונזערע חכמים האָבען געזאָגט, אַז הר בהר לא יפגש, אדם באדם יפגש — אַ מענטש מיט אַ מענטש קאָן זיך טרעפען, אַ באַרג מיט אַ באַרג נישט...

ביאַליסטאָקער צענטער און היים אין ניו־יאָרק גיט איבער 2 ספר תורות צו דער ישׂראל־אַרמיי נאָך ספּעציעלען רוח פון דער ישׂראל־רעגירונג

כאָך דער יום כיפור מלחמה אין מיטל מזרח, זיינען טויזע־טער אידישע יונגע מענער און פרויען געווען מאָביליזירט אין דער ישׂראל אַרמיי צו קעמפען געגען די אַראַבישע שונאים.

גלייכצייטיג די גייסטיגע נויטען פון די אידישע סאָלדאַטען האָבען געפאָדערט דערפילונג. דעריבער האָט הרב א. מאַרקוס, אַ באַאַמטער פון דער ישׂראל רעגירונג, טעלעפאָנירט אונזער אינסטיטוציע און אָפּגעלירט אַז מיר זאָלען העלפען מיט ספר תורות פאַר די סאָלדאַטען אַז זיי זאָלען קענען אָנהאַלטען אידישע רעליגיעזע טראַדיציעס טאָג־טעגליך, טראָץ דעם וואָס זיי לייגען אַוועק זייערע לעבענס אויף די שלאַכט־פעלדער.

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן איז שטאָלץ מיט דעם וואָס מיר זיינען שטענדיג גרייט אויף צום העלפען נויטבאַדערפטיגע — ספּעציעל אין אַזאַ אופן וואו ישׂראל דאַרף האָבען הילף, וואו אידישע קינדער בעטען זיך צו פאַר־אייניגען מיט דעם גלויבען פון זייערע פאָטערס.

מיר האָבען גלייך אויסגעקליבען 2 ספר תורות אוּן זיי אַוועקגעטראָגען אין דעם ישׂראל קאָנסולאַט אויף 2טע עוועניו אוּן 42טע גאַס, ניו יאָרק. מר. שלמה לעווין, קאָנסול פון דער ישׂראל רעגירונג האָט אָנגענומען אונזער ביישטייער מיט גרויס דאַנקבאַרקייט, אוסגעדריקט אין נאָמען פון די פּרעמיער־מיניס־טערין, גאָלדע מאיר. אין דער ענגלישער אָפּטיילונג (אויף זייט 12) געפינט זיך מר. לעווין׳ס דאַנק־אויסדרוק צו דער ביאַליס־טאָקער אינסטיטוציע. אויף דעם טאַוועל בלאַט וועט איר זען אַ בילד פון אונזערע באַאַמטע שטייענדיג ביי די 2 ספר תורות פאַר׳ן אַוועקטראָגען אין ישׂראל־קאָנסולאַט.

ביאַליסטאָקער צענטער און היים וועלען דורכפירן ישׂראל באָנד קאָמפּיין זונטאָג, 8טן סעפּטעמבער 1974

אַזוי ווי דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען אוּן שפּיטאָל איז איבערגעגעבען צו העלפען מדינת ישׂראל אין איר צייט פון נויט, האָט אונזער באָארד אָוו גאַווער־נערס באַשלאָסען אַז מיר זאָלען דורכפירען נאָך אַ ישׂראל באָנד קאָמפּיין, וואָס וועט אָפּגעהאַלטען ווערען, זונטאָג, דעם 8טן סעפּטעמבער 1974.

די ערן־געסט וועלען זיין אייבערהעם גאַרדאַן, וויצע־פּאָרזיצער פון אונזער באָארד אָוו דירעקטאָרען אוּן האַראָלד טאַלין, וויצע־פּאָרזיצער פון אונזער באָארד אָוו גאַווערנערס. ביידי באַאַמטע זיינען לאַנגיאָריגע שטיצער פון דער אינסטיטוציע אוּן פאַרנעמען הויכע אַמטען אין אונזער אָרגאַניזאַציע.

עזריה ראַפּאָפּאָרט, דער ישׂראל קאָנסול אין ניו יאָרק, וועט זיין דער גאַסט־רעדנער. אַן אָפּיל וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אַז אונזערע מיטגלידער אוּן פרייַנט זאָלען וויזען אַז זיי שטיצען ישׂראל מיט זייער קויפען ישׂראל באָנדס.

חזן הערי פיינבערג, טשערמאַן פון אונזער באָארד אָוו די־רעקטאָרען, וועט פאָרויילען דעם עולם, אַקאָמפּאַנירט פון זיין טאָכטער, מרס. דזשאָיסי ראָטמאַן.

מיר וועלען אָפּגעבען אַן אויספירליכען באַריכט וועגען דעם אָפּרוף פון דעם אָנוועזנדען עולם אין נעקסטען נומער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע".

ראָקלאַנד קאָונטי אידישע היים פאַר עלטערע מענטשען מיט דער הילף פון ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל וועט בויען אַ נייע היים אין האָוערסטראָ (ראָקלאַנד קאָונטי)

די ראָקלאַנד קאָונטי אידישע היים פאַר עלטערע מענטשען אין האָוערסטראָ, דורך מרס. רעי קראָל, וועלכע איז אַ מיטגלידערין פון באָארד אָוו דירעקטאָרען וו' אויך אַ באַאַמטע פון דער ראָקלאַנד קאָונטי היים, האָט זיך געווענדעט צו אונז מיט אַ פֿאַרשלאָג אַז מיר דער הילף פון ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל וועלען זיי אויפבויען אַ נייע, אידישע און כשר'ע היים אין האָוערסטראָ (ראָקלאַנד קאָונטי). דער אָפּמאַך וועגען דעם איז דורכגעפירט געוואָרען היינטיגעס יאָר.

אין 1963 האָט די ראָקלאַנד קאָונטי היים געקויפט דורך גאָוועָרנאָר נעלסאָן א. ראָקעפעלער אַ גראָמע שטיקעל לאַנד אין האָוערסטראָ און אָפּגעצאָלט דורך די יאָרען די גאַנצע סומע. צוליב דעם וואָס די אָרגאַניזאַציע האָט נישט געהאַט דעם כח צום אָנגיין מיט דער אַרבעט, האָט מרס. קראָל זיך געווענדעט צו אונזער באָארד אָוו דירעקטאָרען, דעם 10טען יוני 1973, און געבעטען די ביאַליסטאָקער היים וועלכע האָט אַ סך פּראַקטיקע, זאָל אָנהויבען צו בויען דעם בילדינג. אַ קאָמיטעט פון אונזערע באַאַמטע האָט אונטערזוכט יענע לאַנד און געוואָרן גוט באַאיינדרוקט פון דעם.

בייַ אַ מיטינג פון אונזער באָארד אָוו גאָווערנערס איז גוטגעהייסען געוואָרען דער פּראָשלאָג אַז אונזער אינסטיטוציע זאָל זיך פֿאַרבינדען מיט דער ראָקלאַנד קאָונטי היים. די נייע קאָראָפּאָראַציע, אויפֿן נאָמען "ראָקלאַנד־ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע לייט", וועט צוזאַמען אויפבויען די אידישע, כשר'ע היים פאַר עלטערע מענטשען אין האָוערסטראָ.

מיר פֿאַרהאָפֿען אַז צוזאַמען וועלען מיר קענען דערגרייכען אונזער אויפגאַבע און גרינדען אַ מאָדעלנע, כשר'ע היים אין ראָקלאַנד קאָונטי.

אַ גרעסערער אַרטיקעל וועגען דעם געפינט זיך אין דער ענגלישער טייל אויף זייט 4.

„קלוב פון גראָדנער פריינט" פירט דורך 31טע אזכרה נאָך די קדושים אין ביאַליסט. צענטער

זונטאָג, דעם 17טען מערץ 1974, האָט דער „קלוב פון גראָדנער פריינט" דורכגעפירט אין גרויסען אידיטאָריום פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, נ. י., די 31טע יערליכע אַזכרה אין אַנדענק פון די קדושים און מארטירער, בייַ די נאַציס.

עס איז אויף אַ ווירדיגען אופן באַערט געוואָרען דער הייליגער אַנדענק פון די אומגעבראַכטע קנאַפּע 30 טויזענט אידען אין גראָדנע און אומגעגענט. אין טיפּען טרויער זיינען אַנגעצונדען געוואָרען זעקס ליכט, דורך געראַטעוועטע פון די נאַצישע ליידען און פיין.

פֿאַרזיצער פון דער טרויער־פֿאַרזאַמלונג איז געווען יאָנקל וואָליקאָוו, וועלכער האָט אין זיין אַריינפיר־וואָרט געגעבען אַן אָפּשאַצונג וועגען דעם אַמאָליגען פֿאַרצווייגטען אידישען ישוב אין גראָדנע, און וועגען חורבן און ווידערשטאַנד בייַ די נאַצים.

דער גאַסט־רעדנער, וועלכער האָט געגעבען אַ גרינטליכע אָפּשאַצונג וועגען די ליידען, פיין און העלדישען ווידערשטאַנד בייַ די נאַצים, איז געווען משה'ל קרעמער. דער סעקרעטאַר פון „קלוב גראָדנער פריינט", משה'ל פֿאַרבער, איז אויך אַרויסגעטראָטען פאַר דעם פאַרזאַמלטען עולם.

דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער חזן, הערי פיינבערג, האָט געמאַכט דעם א־ל מלא רחמים און ער האָט אויף אַן אינדרוקספולען אופן געזונגען ספּעציעלע חורבן לידער. זיין טאָכטער, דזשאַיסי, האָט אים אָקאָמפּאַנירט בייַ דער פּיאַנע.

צום סוף איז דורכגעפירט געוואָרען אַ זאַמלונג פאַרן „יוניי־טעד דזשואיש אַפּיל", אויף וואָס דער עולם האָט זיך זייער וואַרעם אָפּגערופען.

אַראַנזשירען און דורכפירען די איינדרוקספולע יזכור־פֿאַר־זאַמלונג, זיינען אויך געווען זייער אַקטיוו די עקזעקוטיוו־מיטגלידער, יעקב בערגן און סעם פּאָזניאַק.

דער „קלוב פון גראָדנער פריינט" האָט אַלס מיטגלידער כמעט בלויז נייַ־געקומענע, שווער געליטענע און געראַטעוועטע פון די היטלער־ליידען. די מיטגלידער פון קלוב האַלטען זיך צוזאַמען ווי אין טרייַע משפּחה, און זיינען זייער אַקטיוו פאַר מדינת ישראל און פאַר אידישע אינטערעסען. מיט אַ יאָר צוריק, בעת דער „יום־כיפּור מלחמה", האָבען די פירער און מיטגלידער פון קלוב גלייך געפרופען אַן עמיורדזשענסי צוזאַמענקומפט, און געזאַמעלט צוויישען זיך אַ גרעסערע סומע געלט פאַר די באַדערפענישען פון מדינת ישראל.

מיר זיינען צופרידען, אַז דער „קלוב פון גראָדנער פריינט" האַלט זיך נאָענט מיט אונזער ביאַליסטאָקער צענטער. זיי העלפען אויך אונזער אינסטיטוציע.

דאַנק־בריוו פון מאָרים מאַלאָוואָוסקי

מיר האָבען דערהאַלטען אַ וואַרעמען דאַנק־בריוו פון דעם ליבען פריינט מאָריס מאַלאָוואָוסקי, וועלכער איז אַלע יאָרען טעטיג אין זיין לאַנדסמאַנשאַפט די „גאָ:יאַנדזער־טרעסטינער יאָנג פרענדס". דאָס איז איינע פון די חשוב'סטע אידישע לאַנדסמאַנשאַפטען־אָרגאַניזאַציעס, וואָס העלפט אַלע יאָרען פיל מדינת ישראל און פאַרשידענע אידישע צוועקען.

אין דעם בריוו, וואָס איז אַדרעסירט צו מרס. עטעל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין און איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, שרייבט פרייַנט מאָריס מאַלאָוואָוסקי פאָלגענדעס:

> מיר ווילען, אין נאָמען פון אונזער אָרגאַניזאַציע און אין נאָמען פון אונזער „גאָניאָנדזער און טרעסטינער רעליף קאָמיטעט", אייך האַרציג דאַנקען, פאַר דער וואַרעמער אַטמאָספערע, וואָס איר האָט געהאָלפען שאַפען בייַ אונזער אונטערנעמונג, זונטאָג דעם 19טען מאַי 1974. עס איז ניט בלויז וואָס איר האָט געטאָן פאַר אונז, נאָר די האַרציגע וואַרעמקייט מיט וועלכער איר האָט דאָס געטאָן. פאַר דעם קען מען ניט באַצאָלען. מיר האָפֿען אָבער, אַז מיר וועלען שטענדיג זיין בייַ אייער זייט און אייך אַרויסהעלפען אין אייער וויכטיגער אַרבעט.
>
> אייער, פאַר דעם „סאָל בינדלער מעמאָריאַל פאָנד" און פאַר דעם „גאָניאָנדזער רעליף־קאָמיטעט",
>
> מאָריס מאַלאָוואָוסקי, פּרעזידענט
> רובין בינדלער, טרעזשורער

נייער אַלבום פון באַרימטען קינסטלער בען

רופט אַרויס באַגייסטערונג אין פראַנקרייך

פון פאַריז קומט אָן די נייעס, אַז דאָרט איז דערשינען אין אַ פראַכט־אויסגאַבע דער אַלבום מיט געמאָלענע בילדער אויף דער טעמע שיר־השירים פון אונזער באַרימטען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, בען. די גרעסטע קונסט־קריטיקער פון פאַריז, ווי אויך אידישע און ניט־אידישע גייסטליכע, זיינען אַרויסגעקומען מיט באַגייסטערטע אַרטיקלען אין מיינונגען וועגען די דאָזיגע שאָפונגען פון בען. דער אויספיר פון אַלעמען איז, אַז נאָר דער באַרימטער קינסטלער בען האָט געקענט מאָלען אין בילדער דעם שיר־השירים, אַז דאָס זאָל בלייבען הייליג פאַר אַלעמען.

דער נייער אַלבום באַשטייט פון 110 פאַרביגע בלעטער, מיט העברעאישען טעקסט אין פיר פאַרבען, וואָס איז פאַרבונדען מיט יעדען בילד. אַנטקעגן־איבער, ווידער, איז ביי די בילדער פאַראַן אַן איבערזעצונג אין פיר שפּראַכען: פראַנצויזיש, ענגליש, דייטש און שפּאַניש. אין סוף חודש יוני איז דער דאָזיגער נייער פּרעכטיגער שיר־השירים אַלבום געווען אויסגעשטעלט אין דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק אין פאַריז, וואו עס איז געקרוינט געוואָרען דורך דער פראַנצויזישער קונסט אַקאַדעמיע.

אונזער חשובער לאַנדסמאַן, דער גרויסער קינסטלער בען, האָט אויך באַקומען פון דער פראַנצויזישער רעפובליק דעם ערן־לעגיאָן (לעדזשיאָן דאָנעיר), וואָס איז אים איבערגעגעבען געוואָרען פון דעם פּרעזידענט פון פראַנצויזישען סענאַט פּערזונליך, אַלען פאָהער, אין דעם לוקסעמבורג־פּאַלאַץ, וואָס איז געווען באַגלייט מיט אַ זעלטענער פייערליכער צערעמאָניע. ביי דער פייערונג זיינען אָנגעוענד געווען הויכגעשטעלטע געסט, מערסטענס אָפיציעלע פּערזענליכקייטען פון דער פראַנצויזישער רעגירונג. עס זיינען אויך געווען אַ צאָל וויכטיגע אידישע פּאָרשטייער בראש מיטן הויפּט־ראַבינער פון פראַנקרייך, יעקב קאָפּלאָן.

איצט וועלט געגרייט אַ גרויסע אויסשטעלונג פון די מאָלעריין פון בען, וואָס וועט פאָרקומען אין דעם לוקסעמבורג־פּאַלאַץ פון דעם 4טען סעפּטעמבער ביזן 6טען אָקטאָבער. די דאָזיגע אויסשטעלונג וועט פאָרקומען אונטערן הויכען פּאַטראָנאַזש פון פּרעזידענט פון פראַנצויזישען סענאָט, און פון דער אָרגאַניזאַציע פון די אַזוי גערופענע הויך־פּאַרזאַמלטע (אויס־דערווייטע). אויך אין דער פראַנצויזישער טעלעוויזיע איז געווען, אין צווי פאַרטזעצונגען, וועגען דעם שיר־השירים אַלבום, אַ שמועס מיט בען און אויך בילדער פון דעם נייעם אַלבום.

ווי באַקאַנט, איז אונזער ליבער לאַנדסמאַן בען אין צייט פון דער מלחמה געווען אויסבאַהאַלטען, פון די נאַציס, אין אַ קעלער. דאָרט האָט ער אָנגעהויבען מאָלען זיין וואונדערליכע סעריע תהילים־בילדער. אָט די בילדער, באַזירט אויפן תהילים מאָלט בען אַלע יאָרען נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה. ער האָט שוין איצט 148 תהילים־בילדער. פאַרשטייט זיך, אַז דער באַרימטער קינסטלער, האָט אויך אין פאַרלויף פון די יאָרען געמאָלען אומצאָליגע פרעכטיגע בילדער אויף אַנדערע פאַרשיידענע טעמעס, וואָס רופען ביי אַלעמען אַרויס באַגייסטערונג.

אלול נאַכט

פון חנה שטיינמאַן

1.

די ערד פון ביאַליסטאָק, מיין שטאָט
אַליין, און עלענט איז פאַרבליבען.
די שול פאַרברענט, מצבות אויסגעריסען.
עס שטייט אַ שטאָט אָן האַרץ און אָן געוויסען.

2.

און דער שטאָטזיגער, ער שטייט און וואַכט
אין ביאַליסטאָק בייטאָג און אויך ביינאַכט.
די וויזער אויף דער ציפערבלאַט —
שטומע עדות אויף דעם מערדער און זיין טאַט.

3.

זיי דרייען זיך אָן זין, און אָן אַ ציל,
פון פּוסטער וואַכעדיגקייט זיינען זיי שוין מיד,
ווייל הייליג, ווערטפול מאַכען צייט
געווואוסט האָט נאָר אַ ביאַליסטאָקער איד.

4.

ס'איז יעצט אין שטאָט אַ אלול נאַכט.
עס ליגט די ערד פאַרטרויערט און פאַרטראַכט.
ניטאָ קיין אידען מער אין ביאַליסטאָק, דער שטאָט
אין חודש אלול, תשובה טאָן צו גאָט.

5.

דער שופר בלאָזט ניט מער, אַ, ניין!
מען זעט קיין איד צו סליחות גיין.
און אַלץ איז נישטיג און געמיין,
ווייל ביאַליסטאָק איז „אידען ריין".

6.

עם שלאָפט דער גוי, געמיטליך רוט
אויף אידיש האָב, און אידיש גוט.
אלול, תשובה און אַ סליחות נאַכט
האָט גאָט פאַר אידען אויסגעטראַכט.

7.

עם האָט אַמאָל אַ סליחות נאַכט
די לופט און ערד פאַר הייליגער געמאַכט.
יעצט, ליגט די ערד אָן חיות און מאַכט,
נאָך אירע אידען ביינקט זי, און זי שמאַכט.

אַלטער טרוס, דער „אַמבאַסאַדאָר פֿאַר אידיש אין שוועדן", וועט בקרוב 80 יאָר

אַלטער טרוס, איינער פון די אַקטיוויסטע אידישע געזעל־שאַפטלעכע און קולטור־טוער אין שטאָקהאָלם, שוועדן, ווערט אין קורצען 80 יאָר. אַ געבוירענער אין דעם שטעטל ברייַנסק, ביי ביאַליסטאָק, האָלט ער זיך טאָקע זייער נאָענט מיט אונזער ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום. ער שטאַמט פון אַ פיינער באַלעבאַטישער פאַמיליע, וואו ער האָט פון זיין קינדהייט אָן אין זיך איינגעזאַפט ליבע און טריישאַפט צו אידיש און אידישקייט.

אַלס אינגעל, האָט אַלטער טרוס שוין אָנגעהויבען אַרבעטן אַלס היטעל־מאַכער, אָבער שטענדיג איז ער געווען פאַרבונדען מיט אידישע קולטור־אַקטיוויטעטן. ווען די צווייטע וועלט־מלחמה איז אויסגעבראָכען און די היטלעריסטן האָבען פאַר־ניכטעט די אידען אין ברייַנסק, איז אַלטער טרוס אַרויסגעפירט געוואָרען פון די נאַציס, צוזאַמען מיט אַנדערע 600 ברייַנסקער אידען, קיין קעניגסבערג. ער האָט דאָרט דורכגעמאַכט שווערע לייַדען, אָבער נאָך אַ געווייסער צייט איז ער צוריקגעשיקט געוואָרען אין זיין היים־שטעטל ברייַנסק. שפּעטער איז ער, צוזאַמען מיט אַנדערע אידען, אַרויסגעפירט געוואָרען פון די סאָוועטען אין וווייטען סיביר. ער האָט דורכגעמאַכט טורמעס, „עטאַפּען" ביז ער איז פאַרשיקט געוואָרען קיין וואָרקוטא. ער איז באַפרייט געוואָרען פון דער סאָוועטישער פאַרשיקונג, אַזוי ווי דאָס איז געווען מיט אַנדערע אידען, אין סוף 1941, ווען עס איז געשלאָסען געוואָרען דער אָפּמאַך צווישען סטאַלין און דעם פּוילישען געניראַל שיקאָרסקי, וועלכער איז דערקלערט געוואָרען אַן אַמנעסטיע פאַר די פאַרשיקטע פּוילישע אידען.

נאָך דער מלחמה, איז אַלטער טרוס געקומען קיין ביאַליס־טאָק, וואו ער איז געווען צוזאַמען מיט דעם ביסעל אָפּגעראַטע־וועטע אידען, וועלכע זיינען צוריקגעקומען נאָך די שווערע איבערלעבענישען ביי היטלערן. שפּעטער איז ער אַוועק פון פּוילען און זיך דערשלאָגען קיין שוועדן. ער האָט זיך באַזעצט אין שטאָקהאָלם וואו גלייך פון אָנהויב איז ער געוואָרען זייער־טעטיג אין אידישען לעבען, פאַר דער אידישער קולטור אַן אידישקייט.

אין פאַרלויף פון דער גאַנצער צייט זינט אַלטער טרוס איז אין שוועדען, פאַרנעמט ער זיך דאָרט מיט אידישע קולטור־אַקטיוויטעטן צווישען די אָפּגעראַטעוועטע אידען פון די נאַציס, וועלכע האָבען זיך באַזעצט אין שוועדען. אַלטער טרוס פאַר־שפּרייט דאָרט אידישע ביכער, וואָס ער ברענגט כסדר פאַר דעם צוועק; ער ברענגט אויך אַראָפּ אידישע קאָנצערט־טרופּעס; ער ברענגט דאָס אידישע בוך און אידישע אַרטיסטען וווי אויך אידישע פילמען, אין פאַרוואָרפענע ערטער וואו עס וואוינען אידען א.ד.ג. אַ דאַנק אַלטער טרוס, האָט אויך די אַרטיקע קהילה אידען, וועלכע שטאַמען ניט פון מזרח־אייראָפּע, זיך געמומען באַציען מיט וואַרעמקייט צו די פאַרשידענע קולטור־אַקטיוויטעטן אין אידיש.

אַלטער טרוס איז אַן אומדערמידליכער אַקטיוויסט טוער די גאַנצע צייט, פון זיין וואויכען נאָך דער מלחמה אין שוועדען, פאַר אידישער קולטור, פאַר דער אידישער שפּראַך און פאַר אידישקייט. דערפאַר טאָקע ווערט טרוס מיט רעכט אָנגערופען „דער אַמבאַסאַדאָר פאַר אידיש אין שוועדען". צו זיין 80טען געבורטסטאָג וויינטשען מיר דעם ליבען פריינט אַלטער טרוס נאָך פיל, פיל יאָרען פון געזונט, פרייד און דערפאָלג אין זיין אַרבעט פאַר דער אידישער קולטור.

זכרונות פון אַ 94־יאָריגן ביאַליסטאָקער

... וועט איך הויב אָן טראַכטען אויף צוריק און זיך דערמאָנען אין דעם וווייטען אַמאָל, וווייס איך, אַז איך בין געבוירען געוואָרען אין יאָר 1880. עס איז שוין וווייט, וווייט אַוועק פון יענער צייט. איך געדענק אָבער גוט, אַז נאָכדעם וווי איך בין געוואָרען קוים דריי יאָר, האָט מען מיך גלייך אַרייַנגעגעבען לערנען צו אַ דרדקי מלמד. און ווען איך בין געוואָרען צוועלף, דרייצען יאָר, בין איך געוואָרען אַ ישיבה־בחור אין דער ביאַליסטאָקער „תלמוד־תורה „ישיבה" — אין דער גרעסטער קלאַס, וואָס מען האָט דאָן געפונען כתה.

איך האָב זיך געמומען לערנען מיט חשק און קעסט האָב איך געגעסען ביי גוטע מענטשען טעגליך, זיבען טעג אַ וואָך. דאָן בין איך געוואָרען אַ יתום, נאָכדעם וווי מיין ליבע מוטער איז געשטאָרבען. איצט, ווען איך בין שוין 94 יאָר, דערמאָן איך זיך, אַז איך בין געבוירען געוואָרען אין אַ הויז ווי עס וואָלט געווען טאָקע — אַ ציון וירושלים. מיר זיינען געווען פיר ברידער, דריי עלטערע און איך דער אינגסטער.

אונזער הויז איז געווען אָנגעפילט מיט אַ חבת ציון וירושלים, וואָס איך געדענק נאָך גוט וווי דאָס וואָלט געווען איצט. מען האָט געלעבט און געשטרעבט, און דער דאָזיגער גייסט באַגלייט מיך מיין גאַנצען לעבען. איך בין שוין געווען אין מדינת ישראל 4 מאָל און מיט מיין זכרון באַשריבען, אין אידיש און העברעאיש, וואָס איך האָב דאָרט געזען און געהערט. איך האָב פיל וועגען דעם אַלעם געשריבען, און אפשר וועט מען דאָס נאָך אָפּדרוקען ווען עס וועט קומען די צייט.

מיינע בעסטע גרוסען און וואונטשען צו אַלע מיינע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, זייט געזונט און האָט נחת, אייער

קלמן ביילעס

אַלבאַקורקי, ניו מעקסיקאָ

קאָלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם „ביאַליסטאָקער צענטער אין היים"

1. **זונטאָג, דעם 8טען סעפּטעמבער, 1974**
ישראל באָאַד אונטערנעמונג.
2. **זונטאָג, דעם 13טען אָקטאָבער, 1974**
דער יערליכער טעאַטער־בענעפּיט, 2 אזייגער בייטאָג, אין אוועני פישער האַל פון לינקאָלן סענטער. היינטיגס יאָר לכבוד דעם 43טען יובילעאום פון אונזער אינסטיטוציע.
3. **זונטאָג, דעם 10טען נאָוועמבער, 1974**
דער גרויסער יערליכער באַנקעט, לכבוד 3 דאָק־טוירים פון אונזער אינסטיטוציע.
4. **זונטאָג, דעם 8טען דעצעמבער, 1974**
די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט.
5. **שבת אָוונט, דעם 14טען דעצעמבער ביז מאָנטאָג, דעצ. 16; און שבת אָוונט, דעצ. 21 ביז זונטאָג, דעם 22טען דעצעמבער — דער יערליכער באַאַר.**
6. **זונטאָג, דעם 9טען פעברואַר, 1975**
32טער יאָרצייט נאָך ביאַליסטאָקער קדושים, אזכרה.
7. **זונטאָג, דעם 23טען פעברואַר, 1975**
די יערליכע פורים־פייערונג און קאָנצערט.

אַ ניי־דערשינענער בוך לידער פון ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ ע״ה

אין דעם י. ל. פּרץ פֿאַרלאַג, אין תל־אָביב, איז לעצטענס דערשינען אַ נייער בוך לידער, פון 272 זייטן, אונטערן נאָמען „לידער מיינע״, פון דער באַקאַנטער דיכטערין און ביאַליסטאָקער לאָנדספֿרוי, ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ. דאָס בוך איז אַרויסגעגעבן געווארן מיט דער הילף פון ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַס משפּחה, אירע צוויי שוועסטער סימע קאַפּלאַן און רות זייצעוו, און די צוויי ברידער אליעזר נעווואַדאָווסקי און פּסח ניודאָוו.

ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ, וועלכע איז געשטאָרבן דעם 26טן סעפּטעמבער 1971, איז געבוירן געווארן אין ביאַליסטאָק, דעם 20טן אָקטאָבער 1890, אין אַ פֿאַרמעגלעכער באַלעבאַטישער משפּחה. אַלע קינדער האָבן אין דעם הויז באַקומען אַ פּולע אידישע און וועלטלעכע דערציאונג. ראָזאַ, וועלכע איז געווען די עלטסטע פון זיבן קינדער, האָט פון איר פריסטער יוגענט געלערנט בייַ אַ לערער העברעאיש און תנ״ך. זי איז געגאַנגען אין אַ קאָמערץ־שולע, אַרויסגעוויזען גרויסע פּאָטענציאַלן אין אַלע פֿאַרגעדיגט די שולע מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל.

זייענדיג נאָך אין דער שולע, האָט ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ אָנגעהויבן דרוקען אירע שאַפונגען אין דער היימישער פּרעסע. דאָמאָלט האָט זי זיך געדרוקט אין דער ביאַליסטאָקער צייטונג „ביעלאָסטאָסקי וויעסטניק״ און דערנאָך אויך אין דעם „גאָלאָס ביעלאָסטאָקאַ״, אונטערן נאָמען ל. נעוו־סקאַיאַ. אויף אידיש האָט זי זיך געדרוקט אין דער טעגליכער צייטונג „דאָס נייע לעבן״, אונטער דער רעדאַקציע פון פּסח קאַפּלאַן. זי האָט פֿאַרטגעזעצט איר בילדונג אין בעלגיע, ווי אויך אין דער פֿאַריזער סאָרבאָנע. נאָך דער התּונה, האָט זי מיט איר מאַן און זייער מיידעלע געווואוינט אין מאָסקווע, פון 1914 ביזן סוף פון דער ערשטער וועלט־מלחמה.

נאָכדעם איז זי צוריקגעקומען קיין ביאַליסטאָק. שפּעטער איז זי אַוועק קיין בערלין און נאָכדעם, אין יאָר 1928, איז זי געקומען קיין ניו יאָרק. דאָ האָט זי גלייך אָנגעהויבן דרוקען אירע שאַפונגען אין „די צוקונפט״, „מאָרגען זשורנאַל״, „ביאַליסטאָקער שטימע״, „פרייַע אַרבעטער שטימע״, „קאָנאַדער אָדלער״, „אידישער קעמפער״, „קינדער זשורנאַל״ און אין אַנדערע אויסגאָבען. אין יאָר 1936 איז דערשינען, אין לאָס אַנדזשעלעס, ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַס בוך לידער „אָזוי ווי איך בין״. זי איז אויך אַרומגעפֿאָרן איבער אַמעריקע און קאָנאַדע, געהאַלטן לעקציעס און אין דער זעלבער צייט געשריבען לידער מיט אירע איינדרוקען און איבערלעבונגען. אירע שאַפונגען זיינען געווען מערסטענס אויף סאָציאַלע און אידיש־נאַציאָנאַלע טעמעס, וועגען דעם גרויזאַמען אידישען חורבן בייַ היטלער׳ן און די אַנטשטייאונג און אַנטוויקלונג פון מדינת ישראל.

אויפן צווייטען קאָלום דרוקען מיר צווי לידער פון ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ, וואָס געפינען זיך אין דעם נייעם בוך לידער.

לידער מיינע

פון ראָזאַ נעווואַדאָווסקאַ ע״ה

צום דערשיינען פון איר בוך „לידער מיינע״
אין דעם י. ל. פּרץ פֿאַרלאַג, תל־אָביב, ישראל

לידער מיינע! כ׳האָב געדאַרפט אייך טוליען, היטען,
ווי מען היט אַן אויג אין קאָפּ.
איך האָב געדאַרפט, ווי פּאַר אַ בייז געוויטער,
היטען אייך, מיין וואונדערגאָב.

לידער מיינע — עפּאָס פון די פּיינען,
וואָס כ׳בין דורכגעגאַנגען טאָג נאָך טאָג.
לידער מיינע, די ענויים־זויינען,
פּולע לאָגלען פּאַר מיין פּאָלק איך טראָג!

זיי גוט צו מיר

ביסט, לעבען, שלעכט געווען צו מיר. זיי גוט צו מיר,
אַ טויט,
און גיב מיר רו אין מיינע לעצטע מינוטען.
די אויגען מיינע זיינען מיד פון לייד און ניט פון פּרייד —
פֿאַרטוליע מיך מיט בלויע שלייערן פון גוטען.

זאָל אויפשוויימען אויף שטילע אָוועניטיגע וואָסערען
מיין שיף —
פון מיינע טרוקענע און האַרטע פּעלזען־וועגען.
מיין לעצטע רו צו מיר זאָל קומען פון דער טיף,
געשטאַלטען פון די ליבסטע זאַלען אויפגיין מיר אַנטקעגען.

אַ דאַנק־אויסדרוק צום ציוניסטישען אַרבעטער־פֿאַרבאַנד

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, באַדאַנקען האַרציג דעם „גרייטער ניו־יאָרק ראַיאָן־קאָמיטעט, ציוניסטישער אַרבעטער פֿאַרבאַנד״ און די מיטגלידער פֿאַר דעם שיינעם אָפּרוף צו אונזער מעות־חיטים־קאַמפּעין.

דאָס גיט אונז די געלעגענהייט צו פֿאַרבעסערען און פֿאַרשענערען די אינסטיטוציע און ספּעציעל מאַכען בעסער פֿאַר די עלטערע איינוואוינער.

מיר זיינען זייער צופֿרידען צו זיין פֿאַרבונדען מיט אַזאַ וויכטיגער אידיש־נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע אַלס אונזערע מיטהעלפער.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדען איין אַלע פריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונז דעם קומענ־דיגען ראש־השנה און יום־כיפור, וועלכע פאַלן אויס דעם יאָר מאָנטאָג ביינאַכט, דעם 16טען סעפטעמבער, דינסטאָג און מיטוואָך, דעם 17טען און 18טען סעפטעמ־בער 1974. כל נדרי וועט מען זאָגען מיט־וואָך ביינאַכט, סעפטעמבער דעם 25טען, און יום־כיפור וועט אָנגיין דעם גאַנצען דאָנערשטאָג, דעם 26טען סעפטעמבער ביז נאַכט. יזכור וועט מען זאָגען יום־כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, דינסטאָג, דעם 8טען אָקטאָבער.

גוטע בעלי־תפילות וועלען, ווי אַלע יאָר, אָנפירען מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינע געבעטען צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע אייוואויינער פון דער היים זיך אויסבעטען אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

אונזער היים אויפן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר ווי אַלע יאָר, זיין דער זאַמעלפונקט פון מתפללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגענט, וועלכע וועלען דאָ קומען אויסבעטען אַ גוט יאָר.

עס וועלען אויך אָנגעצונדען ווערען אַלע עלעקטרישע ליכט בי־די נעמען פון די פאַרשטאַרבענע פריינט און מיטגלידער וועלכע זיינען פאַר־אייביגט געווארען אויף די בראָנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהיילט ווערען בייַ דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלען מיר, ווי תמיד, האָבען אַ פראַכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערען וועלען אויסקוקען יום־טוב־דיג און עס וועלען סערווירט ווערען געשמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטען, געבענטשטען און מזל־דיגען נייעם יאָר.

אונזער יערליכער באַזאַר

אונזערע שוועסטער פון דער ביאַליס־טאָקער לעידיס אָקזילערי שטעלען צו, ווי אַלע יאָר, דעם יערליכען באַזאַר, וואָס וועט פאָרקומען שבת צו נאַכט, דעם 14טען דעצעמבער 1974 אין אָנגיין זונטאָג אין מאָנטאָג — דעם 15טען און 16טען דע־צעמבער. דעם באַזאַר וועט זיך ווייטער עפענען שבת צו נאַכט, דעצעמבער 21 אין אָנהאַלטען זונטאָג, דעם 22טען דעצעמ־בער 1974.

אַ גרויסער טייל פון אונזער איינקונפט נעמט זיך פון דעם באַזאַר. אונזער לעידיס אָקזילערי אַרבעט שווער און שיין אויף דעם געביט און ברענגט אַריין סחורה און אַרטיקלען. פיל אָנגעזעענע פירמעס רופען זיך אָפּ אויף אונזער וועגדונג און שיקען אַריין גוטע שטאָפען, נוצליכע זאַכען און פאַרשידענע סחורות פון זייערע לאַגערען.

דער דערפאָלג פון אונזער באַזאַר וועג־דעט זיך אין אייער ביישטייער פון אַרטיק־לען. מיר בעטען אַלעמען אויף אַזוי ווייט ווי מעגליך צו מנדב זיין סחורה. איר קענט ברענגען די סחורה צו אונזער היים אָדער מיר קענען אָפּס אָפּנעמען פון אייך. ביטע, וואַרט ניט!

דער טשערמאַן פון באַזאַר איז אונזער ליבער פריינט אַרטשי לין, וועלכער איז אויך טראָסטי. פונקט ווי אין פאַרגאַנגענע יאָרן, וועט אויך דאָס מאָל מיט אים מיט־אַרבעטען אַ ספעציעלער קאָמיטעט, וועל־כער איז אָקטיוו צו מאַכען פון דעם באַזאַר אַ גרויסען דערפאָלג.

זומער עמוירדזשענסי קאָמפּיין

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּי־טאָל, צוזאַמען מיט די עלטערע אייוואוי־נער, באַדאַנקען אַלע אונזערע לאַנדסלייט און פריינט פאַר'ן העלפען אונז מיט זייערע בייטשטייערונגען פאַר דעם זומער־עמויר־דזשענסי־קאָמפּיין.

מיר דריקען אויס אַ האַרציגען דאַנק צו אַלע וועלכע האָבען צוגעהאָלפען אין דער וויכטיגער אַרבעט.

יערליכער טעאַטער־בענעפיט, זונטאָג, אָקטאָבער 13, 2 בייטאָג

זונטאָג, דעם 13טען אָקטאָבער 1974, 2 אַזייגער בייטאָג, וועלען מיר דורכפירען אונזער יערליכען טעאַטער־בענעפיט אין אייוועי פישער האַל פון לינקאָלן צענ־טער, בראַדוועי און 64טע גאַס, ניו יאָרק.

עס וועט פאָרבאַרייטעט ווערען אַ רייכע מוזיקאַליש רעווי, „זינג אַ ליד פון שלום!" פרעזענטירט פון דעם באַוואוסטען אַרטיסט בען באַנוס. די דיראַמישע זינגער, „די ברידער זיס" וועלען זיין די הויפּט אַרטיסטען.

די פאָלגענדע קינסטלער פון דער ביינע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע וועלען אויך אויפ־טרעטען: די באַיימטע קינסטלערין מינאַ בערן; די טאַלאַנטירטע זינגערין מימי סלאָון; די פאָלקס־זינגערין יאַנאַ קאַראַל; דער שוישפילער־קאָמיקער בערנאַרד סאוער. די באַוואוסטע פיאַנאָ־קינסטלערין רענע סאַלאָמאָן וועט אָנפירען מיט דער אָרקעסטער.

טיקעטס זיינען שוין אַרויסגעשיקט גע־ווארען צו אַלע שטיצער פון אונזער בייַ־לייסטאָקער היים און אַלע זיינען געבעטען גלייך אַרײַנשיקען דעם באַטרעף און אויך פאַרלאַנגען נאָך בילעטען פאַר זייער פאַ־מיליע און פריינט.

געדענקט! די פאָרשטעלונג קומט פאָר זונטאָג, דעם 13טען אָקטאָבער 1974, 2 אַזייגער בייטאָג. קומט און נעמט אָנטייל אין אונזער־אייער שמחה און העלפט מיט אין דער נויטיגער, הייליגער און זייער וויכטיגער אַרבעט.

דערמאָנונג וועגען „דיום"

בייַם סוף פון היינטיגען יאָר 1974 וועט־לען פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט וועט־רען בילס פאַר „דיוס" צום נייעם יאָר. האָבען מיר אַ בקשה צו אַלע מיטגלידער, אַז זיי זאָלען אַזוי גוט זיין און באַלד ענט־פערען, כדי צו שפּאָרען פּאָסט מיט אַ דערמאָנונג, אויך בעטען מיר צו ווערבירען נייע מיטגלידער.

דר. י. זיפין און פרוי פייערן 60-יאָריגען חתונה-יובילעאום

דער ביאַליסטאָקער צענטער, הייס פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל באַגריסט אונזערע לאַנדסלייט און בריי־טהאַרציגע ביישטייער, דר. דזשוליוס און זיין פרוי אַנאַ, זיפין, לכבוד זייער 60־יאָריגען חתונה־יובילעאום.

די זיפינס האָבען איינגעפירט אַ טראַדיציע פון געבען אַ סומע געלט גלייך וויפיל די יאָרען זיי זיינען פאַרהיראָט, היינטיגס יאָר האָבען זיי אַריינגעשיקט $60.

ליידער זיינען דר. און מרס. זיפין כישט אין בעסטען געזונט. די אינפירשאַפט און איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער הייס ווינטשען די זיפינס אַ רפואה שלימה

אונזער שוהל ריכט אָפּ 31טען יאָרצייט פון חורבן ביאַליסטאָק אויף אַ באַשיידענעם אופן

אין דער וואָך פון ט״ו ביז כ״א מנחם־אָב תש״ג (אויגוסט 16 ביז 23, 1943) האָבען די דייטשע רוצחים עפענטליך ליק־ווידירט די ביאַליסטאָקער געטאָ, וואו עס זיינען אומגעבראַכט געוואָרען 60,000 קדושים און אידיש ביאַליסטאָק איז אַוועק אין פלאַם און פייער.

אָט די וואָך פון קאַלעקטיוואר אבלות (16 ביז 23 אויגוסט, 1974) איז אָפּגעהיטען געוואָרען אין אונזער שוהל אויף אַ באַשיידענעם אָבער ווירדיגען אופן דורך אָנצינדען יאָרצייט־ליכט, הזכרה און ספּציעלע תפילות און זאָגען קדיש, אין גייסט און טראַדיציע פון אונזער פאַרשניטענער אידישער היימשטאָט.

15 יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פאַרנעמט עמוד אין פלעטבוש דזשואיש צענטער

מיר גראַטולירען אונזער חשוב׳ען טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס, רעווו. הערי פיינבערג, וועלכער וועט צום 15טען יאָר אָנפירען דעם ימים־נוראים־דאָוונען אַלס שליח־ציבור אין דעם פלעטבוש דזשואיש צענטער.

פריינט פיינבערג איז באַקאַנט אַלס אַן אימפּאָזאַנטער חזן מיט אַ גאָלדענער שטימע און איז אויך אַן עקספּערט אין דעם היימישען נוסח פון די תפילות אין די פאַרכטיגע טעג.

חזן פיינבערג איז אַן איבערגעגעבענער טוער פאַר אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און הייס פאַר עלטערע מענטשען און פאַר נעמט דעם חושב׳ען אָמט פון טשערמאַן אין אונזער אינסטיטוציע.

יערליכע חנוכה-פייערונג און קאָנצערט

די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 8טען דעצעמבער 1974. עס וועט ווי שטענדיג אָנגעצונדען וועראַן חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכגעפירט ווערען אַ טראַדיציאָנעלער מוזיקאַלישער פראָגראַם. ווי תמיד וועלען סערווירט ווערען געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאָטקעס.

מער אינצעלהייטען וועלען אָנגאָנסירט וועראַן אין די אינלאָדונגען, וואָס וועלען אַרויסגעשיקט ווערען פאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

אַ דאַנק אויסדרוק

מיר באַדאַנקען האַרציג ר׳ יעקב באַל־באַן, וועלכער וואוינט אין די „קאָאָפּ״ הייזער לעבען אונזער אינסטיטוציע, פאַר אונטערנעמען זיך צו דאָוונען פאַר׳ן עמוד אין אונזער שוהל פאַר די ימים טובים — פּסח, שבועות און סוכות.

פריינט באַלבאַן איז אַ באַוואוסטער בעל תפילה וועלכער דאָוונט שוין 16 יאָר מוספים פאַר די ימים נוראים אין בית מדרש פון דעם פלעטבוש דזשואיש סענטער אין ברוקלין. זיין אָנפירען מיט׳ן דאָוונען אין אונזער היים האָט שטאַרק באַאיינדרוקט אונזערע עלטערע איינוואוינער און האָט פאַרשטאַרקט זייער כוונה ווי אויך זייער אינטערעס אין די תפילות.

מיר פאַרהאָפען אַז ר׳ יעקב באַלבאַן וועט קענען אָנגיין מיט זיין הייליגע אַרבעט לטובת די עלטערע מענטשען וועלכע מיר באַדינען.

אונזער טראַדיציאָנעלע פּורים-פייערונג

דער פרייליכער יום־טוב פּורים וועט געפייערט ווערען מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלער סעודה, זונטאָג דעם 23טען פעברואַר 1975. אין דעם רייכען פּראָגראַם וועלען זיך באַטיליגען טאַלאַנט־פולע אַרטיסטען און ווי אַלע מאָל וועלען די מיטגלידער און פריינט זיך אונטער־האַלטען צו די קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. אַוודאי וועלען סערווירט ווערען האָמענטאַשען מיט אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

צוגאַב-אינפאָרמאַציע וועגען דעם גרויסען קונסט-ווערק פון דעם באָרימטען קינסטלער נאָטע קאָזלאָווסקי

ווי עס איז שוין געווען איבערגעגעבען אין דעם לעצטען ערב פּסח נומער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״, האָט פריינט הערי (הערשל) טאָפּאָרעק, פון שיקאַגאָ, באַשטעלט ביי דעם באָרימטען קינסטלער נאָטע קאָזלאָווסקי אַ גרויס קינסטלעריש ווערק, וואָס שטעלט פאָר דעם אידישען חורבן ביי היטלער׳ן אין דעם אויפקום פון מדינת ישראל. דאָס ווערק, וואָס טראָגט דעם נאָמען „עס איז שווער צו געדענקען אָבער נאָך שווערער צו פאַרגעסען״, האָט מר. טאָפּאָרעק געווידמעט זיין פרוי, פּעי, וועלכע איז געשטאָרבען דעם 27טען מאי 1970. גראָד ביים פאַרענדיגען דאָס גרויסע ווערק, איז דער באָרימטער קינסטלער, נאָטע קאָזלאָווסקי, געשטאָרבען. דאָס גרויסע בילד, וואָס האָט 12 פוס די לענג און זעקס פוס די הויך, און וואָס איז אין פאָרם פון אַ מוריעל, האָט הערש טאָפּאָרעק, מיט זיינע קינדער, אָפּ־געגעבען צו דער גרויסער קאָנגרעגיישאָן אין שיקאָגאָ, „עזרת ישראל״, וואו דאָס בילד הענגט אין הויפט־זאַל.

אַן אָנגינעלע קאָפּיע פון דעם זעלבען גרויסען קונסט־ווערק, אין דער גרויס פון 24 אויף 64 אינטשעס, אין אַ באַקס און מיט אַ געהעריגער באַלויכטונג, האָט הערי טאָפּאָרעק איבערגעגעבען צו זיין שוועגערין, רעגינאַ טאָפּאָרעק מיט אירע קינדער. דאָס דערמאָנטע קונסט־ווערק, וואָס הענגט אין דעם גרויסען אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, הייס און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען, איז דער אינסטיטוציע געשענקט געוואָרען פון מרס. רעגינאַ טאָפּאָרעק, אין אָנדענק פון איר פאַרשטאָרבענעם מאַן, יוסף, ווי אויך אין נאָמען פון די קינדער שעילאַ, מאָרק און לארי, אין אָנדענק פון זייער פאַרשטאָרבענעם פאָטער.

ביי אונדזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן ציון ברוקנער (בוענאָס איירעס)

אונזערע אַקטיוויטעטן

געווײנלעך, ווען עס איז ביי אײך אין ניו יאָרק אַ גרויסער ווינטער, איז ביי אונז גאָר זומער. אָבער ניט געקוקט אויף די זומער־חדשים וואָס מיר האָבען געהאַט האָבען מיר דורכגעפירט פאַרשידענע אַקטיוויטעטן, וואָס האָט אַרײַנגעבראַכט גרויס אויפלעבונג ביי אונזער לאַנדסמאַנשאַפט. מיר מאַכען אויך פון צייט צו צייט היימישע צוזאַמענטרעפענען, וואָס צייכענען זיך אויס מיט אַ הויכען ניוואָ און עס קומט שטענדיג אַ גרויסער עולם. אַזעלכע צוזאַמענטרעפענען ווערען געווײנלעך אָנגעפירט פון פאַרזיצער זלמן יעוורעיסקי, דעם סעקרעטאַר גדליה פיינסאַד אָדער פון דעם קולטור־סעקרעטאַר יצחק צעסלער. מיט באַגריסונגען און אָפּשאַצונגען טרעטען אַרויס: משה וויטשיקער, אברהם דיין, שרה טורעק, יצחק מילעוויטש, וואָלף טשינסקי, ישראל סיפּיצקי, הירש טריוואַקס און אַנדערע. אין די קינסטלעריש פֿ־אָגראַמען באַטײליגען זיך: דער באַקאַנטער רעציטאַטאָר דאָדיע זאַבלוֹדאָווסקי, דער מוזיקער העשל ציגאַן, דבורה פּאָלאַק, חזן אליעזר סאַלמאַן און אַנדערע.

דער דריטער סדר

אַ גאָר גרויסען דערפאָלג האָט ביי אונז דאָ געהאַט דאָס דורכפירען דעם טראַדיציאָנעלען דריטען סדר. עס האָט זיך באַטייליגט אַ גרויסער עולם, עס איז געווען אַן אמת׳ער פאָלקס יום־טוב מיט גרויס פרייד און דערהויבונג. די אַקטועלע הגדה איז צוגעגרייט געוואָרען פון יצחק צעסלער, וואָס איז פאָרגעלייענט געוואָרען פון דעם אָנפירער פון סדר, שמואל צעסלער. די היימישע מאכלים פאַרן סדר, אַזוי ווי דאָס איז ביי אַלע אונזערע פייערונגען, זײַנען צוגעגרייט געוואָרען פון דער פרויען קאָמיסיע. אגב, אַ דאַנק דער הילף פון די אַקטיוות פרויען, וועלען מיר קענען איצט רעמאָנטירען דעם פאַרזאַמלונגס־זאַל אין דעם „בית־ביאַליסטאָק", וואָס איז די געזעלשאַפטליכע היים פאַר די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, ווי אויך פאַר געקומענע לאַנדסלייט פון אויסלאַנד.

חשובע גרעסט פון אויסלאַנד

ווי עס איז שוין געווען באַריכטעט אויספירליך אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", זיינען ביי אונז דאָ געווען אַלס ליבע גרעסט דער באַוואוסטער חזן, הערי פיינבערג (טשערמאַן פון באָארד אָוו דיר־עקטאָרס פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק) מיט זיין פרוי. זיי זיינען דאָ ביי אונז אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס וואַרעמקייט און ביי אַלעמען אַרויסגערופען פיל סימפּאַטיע. איך וויל נאָך צוגעבען, אַז אויסער די אָפּיציעלע אויפנאַמע אין דעם „בית־ביאַליסטאָק", זיינען הערי פיינבערג מיט זיין פרוי אויך אויפגענומען געוואָרען פֿריוואַט אין אַ צאָל היימען פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. זיי האָבען ביי אַלעמען דאָ אַרויס־געפופען און איבער־גאָלאָזט פיל סימפּאַטיע.

אין דער לעצטער צייט האָבען מיר טאַקע אויפגענומען אַ צאָל חשוב׳ע געסט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, פון פאַרשידענע לענדער. עס האָבען אונז באַזוכט דבורה און אַברהם מינץ, פון ניו יאָרק, וועמען מען האָט דאָ אויפגענומען מיט גרויס וואַרעמקייט און פריינטשאַפט. דבורה און אַברהם מינץ זיינען מיטגלידער פון באָארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, און זיי האָבען אונז איבערגעגעבען אינטערעסאַנטע אייניצלהייטען וועגען די טעטיגקייטען פון די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק און אין אַמעריקע בכלל. מיר ווייסען אויך, אַז וועז דבורה און אַברהם מינץ זיינען צוריקגעקומען קיין ניו יאָרק, האָבען זיי אָפּגעגעבען בײַם באָארד אָוו דירעקטאָרס פון ביאַליסטאָקער צענטער, אַ לעבעדיגען און פיינעם גרוס וועגען די אַקטיוויטעטען פון די ביאַליסטאָקער אין אַרגענטינע.

אויסער דעם, האָבען מיר דאָ אויך אויפגענומען אַלס געסט־באַזוכער: מינא פינק, לאָאָן קוסטין און אַברהם סלאָנימסקי, פון אויסטראַליע; יהושע דעמבאַק, פון מדינת ישראל; לייב פּאַקטאָר, פון בראַזיל און אַנדערע.

אונזערע אָנפירער

לאָמיר טאַקע דערמאָנען די אַלע פון אונזערע הויפט־אָנפירער, וועלכע פֿלאָניר־ען און פירען דורך די אַקטיוויטעטען אין דעם „בית־באַליסטאָק", וואָס איז די צווייטע היים פאַר יעדען לאָנדסמאַן דאָ, אין בוענאָס איירעס. דאָס זיינען: יצחק מאַזור, ערן־פֿרעזידענט; זלמן יעוורעיסקי, פאַרזיצער; וואָלף טשינסקי, משה וויטשיקער, וויצע־פאַרזיצערס; גדליה פיינסאַד, יצחק צעסלער, בן ציון ברוקנער, סעקרעטאַרין; יהושע גרוצקי, בערל ביאַליסטאָצקי, קאַסירער; זיידעל וואַראָן, יצחק מילעוויטש, רעכע־נונגס־איבערזעצער; ישראל סיפּיצקי, ישראל אָפרון, אַברהם דיין און לייבל ווינער, עקזעקוטיוו־מיטגלידער; רחל אָפרון, שלמה גראָסמאַן, קלאַרא גראָסמאַן, סאַמיע גרודזקי, ראָזע גרודזקי, שמואל גאָניאָנדזקי, חנה דיין, סאַניע ווינער, נחמה טשינסקי,

די אָנפירער פון דער בית ביאַליסטאָק אין אַרגענטינע

די פּאַרוואַלטונג פון בית ביאַליסטאָק און די פרויען קאָמיסיע

שרה טורעק, פישל טאַלקאָווסקי, סאַניע יעוורעיסקי, מאַניע ליטווין, גיטל מאַטעס, סאַניע מאַוור, הערש פֿאַליאַק, דבורה פֿאַליאַק, מישאַ סוזערזשענסקי, ריטשל סווערזשענסקי, חיים פיילענבויגען, גיטל פיילענבויגען, שמואל צעסלער, הערש ציגאַן, שמעון צעמאַכאָוויטש, רייזל קראָוועצקי און אַבֿיגדור קאַרפֿ — מיטגלידער פון פֿלענום. אַלס ערן־מיטגלידערינס זיינען באַשטימט: סאַניע יעוורעיסקי און סאַפּיע גרודזקי.

גרויסע ישׂראל פייערונג

מיר האָבען דורכגעפירט אַ גראַנדיאָזע פייערונג לכבוד 26 יאָר עקזיסטענץ פון מדינת ישׂראל. דער זאַל איז געווען פול געפּאַקט, און דער גאַסט־רעדנער איז געווען אונזער בן עיר, מנחם כרמי, וואָס איז איצט מיניסטער ראָטגעבער אין דער ישׂראל־אַמבאַסאַדע אין אַרגענטינע. ער האָט אַרומגערעדט די לאַגע וועגען דער אידישער מדינה און אַריינגעבראַכט מיט זיין רעדע אַ גרויסע דערמוטיגונג. ניט געקוקט אויף די שוועריג־קייטען אין אונזער טעטיגקייט, האָבען מיר אויך דורכגעפירט אַ זאַמלונג ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, בעת דער יום־כיפּור מלחמה, וואָס האָט געגעבען גוטע רעזולטאַטען. דאָס איז געווען אַ צוגאַב־אַקציע, ווייל דאָ איז דורכגעפירט געוואָרען — אַזוי ווי אומעטום — אַ גרויסער קאַמפּיין פאַר מדינת ישׂראל, אין אַלגעמיין אין דער שטאָט, וואו די ביאַליסטאָקער האָבען זיך אויך באַטייליגט אויף אַן אַקטיוון אופן. מיר באַטייליגען זיך אויך אין די אַלגעמיינע זאַמלונגען, פאַר היגע פאַרשידענע אידישע צוועקען און כויטעז.

היימישע שמחות

מיר האָבען דורכגעפירט אַ היימישע מסיבה ביי וועלכער עס איז באַוואָרן געוואָרען אונזער אַקטיוואָר מיטגליד, ר׳ שמואל גאָניאַנדזקי, צו זיין ווערען אַ בן שמונים. ער איז איינער פון אונזערע ליבע פרייַנט פון דעם עלטערען דור, אַ איד אַ למדן, ווי אויך גוט באַקאַנט אין וועלטליכע ענינים. עס איז געקומען אַ גרויסער עולם און די פייערונג איז געווען אויף אַ גאָר פיינעם אופן. מיר האָבען זיך אויך באַטייליגט אין דער פייערונג לכבוד דעם 70טען געבורטסטאָג פון אונזער לאַנדסמאַן־קינסטלער, יעקב רודי. די פייערונג איז איינגעאָרדענט און דורכגעפירט געוואָרען אין דער שטאָט טוקומאַן, וואו רודי וואוינט. יעדעס מאָל, ווען ער מיט זיין פרוי, אסתר, קומען קיין בוענאָס איירעס, זיינען זיי די גאַסט פון „בית־ביאַליסטאָק", און מיר געניסען פון זייערע קינסטלערישע אַרויסטרעטונגען.

אַנערקענונג פייערונג פאַר דער פרויען־קאָמיסיע

דער פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער און אומגעגענט אין בוענאָס איירעס, האָט דורכגעפירט אַ ספּעציעלע פייערונג מיט אַ היימישען מאָלצייט, ביי וועלכער עס איז אויסגעדריקט גע־ווארן אַנערקענונג צו דער פרויען־קאָמיסיע, פאַר דער איבער־געגעבענער אַרבעט לטובת אונזער לאַנדסמאַנשאַפט. די פייערונג איז פאַרגעקומען אין אַ געהויבענער שטימונג און האָט איבער־געלאָזט אַן אומפאַרגעסליכען אינדרוק אויף אַלע אָנווועזנדע.

דעם אַריינפיר־וואָרט האָט געגעבען יצחק מילעוויטש. מיט רעדעס און באַגריסונגען זיינען אַרויסגעטראָטן: דער סעקרע־טאַר גדליה פיינסאַד, דער פּרעזידענט זלמן יעוורעיסקי, וואָלף טשינסקי, גיטל פיילענבויגען און שרה טורעק. אין זייערע ווערטער איז אַרויסגעבראַכט געוואָרען דער אויפטו פון דער פרויען־קאָמיסיע, ווי אויך די נויטווענדיגקייט פון נאָך מער צו פאַרשטאַרקען די אַרבעט פאַר אונזער לאַנדסמאַנשאַפט און פאַרן אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען בכלל.

ביי דער זעלבער פייערונג איז אויסגעדריקט געוואָרען דער וואונטש, אַז די אַקטיוויט לאַנדסלייט חנה און אַבֿרהם דיין זאָלען וואָס גיכער צוריקקומען צו זייערע אַקטיוויטעטען. נאָך דעם האָט ישׂראל גרינבוים זיך געטיילט מיט זיינע אײַנדרוקען פון אַ באַזוך אין מדינת ישׂראל.

דער לעצטער רעדנער איז געווען פישל וואָלקאָוויסקי, וועל־כער האָט באַריכטעט וועגען די פאַרשידענע אַקציעס, וואָס דער ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד האָט דורכגעפירט מיט גרויס דערפאָלג. עס איז אויך דורכגעפירט געוואָרען אַ רייכער קינסטלערישער פּראָגראַם, אין וועלכען עס האָבען זיך באַטייליגט: דער באַקאַנ־טער רעציטאַטאָר דאָדיע זאַבלודאָווסקי, ווי אויך שלמה גראָסמאַן, הערשל ציגאַן, ישׂראל סיפּיצקי, דוואָשקע פּאָלאַק, וואָלף טשינסקי און אַנדערע.

ביי אַ גרויסען ענטוזיאַזם פון גאַנצען עולם, האָט דער קולטור־סעקרעטאַר יצחק צעסלער, געשלאָסען די זייער פיינע היימישע פייערונג.

קראַנץ מיט בלומען פון „דזשאָינט" פאַר די פאַרטיידיגער פון אידישען כבוד אין ביאַליסטאָק

זייענדיג אין יאָר 1946 אויף אַן אינספּעקציע טור אין פוילען איז נחמיה גילמאָווסקי (מיטן הוט אויפן בילד) דעלעגירט גע־ווארן פון דעם „דזשאָינט" צו לייגען אין זייער נאָמען אַ קראַנץ בלומען ביים נאָר־וואָס געשטעלטען דענקמאָל אין ביאַליסטאָק פאַר די מאַרטירער און זייערע פאַרטיידיגער.

די שוואַרצע אויפשריפט אויף דער וויסער לענטע, לויטעט:

„די פאַרטיידיגער פון אידישען כבוד"
דזשוינט אין פוילען

נחמיה גילמאָווסקי, וויכטיגער געזעלשאַפטליכער טוער, לאַנג־יאָריגער אָנפירער פון יונייטעד דזשואיש אַפּיל. דער צווייטער — אומבאַקאַנט.

ליידער וויסט מען נישט ווער עס זיינען די אַנדערע אויפן בילד, אָבער, אַז די בלומען פון צווייטען קראַנץ קומען פון דער פ.ר.נ. (פּאָלסקאַ ראַדאַ נאַראָדאָוַ).

דאָס בילד איז געמומען געוואָרען פון ווילנאָס ביין, דעמאָל־טיגער דירעקטאָר פון „דזשאָינט" אין פוילען.

אונזערע פאַרלוסטנען

צום אייבערגאַנג אַנדענקען

ש. באָנטשעק ע״ה

נאָך אַ לאַנגער און שווערער קראַנקהייט איז דעם 29טן אַפּריל געשטאָרבן ש. (יששכר) באָנטשעק, לאַנגיאָריקער געווע־זענער פרעזידענט פון דעם ציוניסטישען אַרבעטער פאַרבאַנד.

מיט׳ן טויט פון באָנטשעק איז אַוועק אייגער פון די שענסטע פערזענליכקייטען אין דעם אידישען פאָלקס־לעבען אין אַמע־ריקע. ש. באָנטשעק, וועלכער איז געווען

ש. באָנטשעק

אַ ליבליכער האַרציגער מענטש, איז הע־כער אַ יאָר געווען אַן איינוואוינער אין אונזער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל. ער איז געווען זייער באַליבט ביי אַלעמען.

ש. באָנטשעק האָט זיך אייגענטליך גע־האַלטען פאַר אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן. עד האָט געשטאָמט פון לאָמזשע, וואָס איז געווען ניט וויים פון ביאַליסטאָק. ווי באַ־קאַנט, זיינען אין דער ביאַליסטאָקער היים דאָ אַלס איינוואוינער מיטגלידער פון דעם ציוניסטישען אַרבעטער פאַרבאַנד, מיט וועמען אונזער אינסטיטוציע האָט אַ פאַר־שטענדיגונג אַריינצונעמען אַזעלכע מיט־גלידער אַלס איינוואוינער.

מיר דריקען אויס טיפען טרויער דער אַלמנה, גענעדעל. כבוד דעם אָנדענק פון דעם ליבהאַבּיגען ש. באָנטשעק.

ישראל אָסטראָף ע״ה

ישראל אָסטראָף, דער פאָטער פון פּרע־זידענט פון אַרבעטער רינג הערשל אָסטראָף, איז געווען אַ זייער באַקאַנטע פּערזענליכקייט אין דעם אידישען אַרבע־טער און פּאָלקס־לעבען אין אַמעריקע. ער איז געווען אַ גרויסער אידעאַליסט פאַר יושר און גערעכטיגקייט, און אַ טרייער ליבהאָבער פון דער אידישער שפּראַך און קולטור.

ישראל אָסטראָף, וועלכער האָט גע־שטאָמט פון זאַבלודאָווע, וואָס איז ניט וויים פון ביאַליסטאָק, האָט געגעבען זיינע קינדער אַ טיפע ליבע און דערציאונג צו דער אידישער שפּראַך און אידישקייט בכלל. מען זעט טאַקע איצט די גוטע פרוכטען פון דעם. זיין זון הערשל אָס־טראָף, איז פרעזידענט און פירט אָן מיט דעם גרעסטען אידישען אָרדען אין אַמע־ריקע — דער אַרבעטער רינג.

דער פאַרשטאָרבענער ישראל אָסטראָף איז געווען אַ מיטגליד אין אונזער ביאַ־ליסטאָקער צענטער, און ער האָט שטענדיג אַרויסגעוויזען גרויס פרייַנטשאַפט צו אונ־זער אינסטיטוציע. מיט זיין טויט איז אַוועק איינער פון די שענסטע און אידע־אַליסטישע פּערזענליכקייטען פון דעם אַמאָליגען דור אידישע פאָלקס־אימיגראַנ־טען אין אַמעריקע.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל דער גאַנצער משפּחה אָסטראָף, זאָלען זיי מער ניט וויסען פון קיין צער.

לעאָן סטאָן ע״ה

דעם 19טן אַפּריל 1974 איז נאָך אַ קורצער קראַנקהייט געשטאָרבען לעאָן סטאָן. ער איז געווען אַ טרייער ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַן און אַ גוטער ביישטייער צו אונזער אינסטיטוציע.

ער לאָזט איבער זיין פרוי פרידאַ און 2 טעכטער — איילין און שוירלי מיט 3 אייניקלעך.

לייב לעווין ע״ה

מיט גרויס וויטאָג האָט דער ביאַליס־טאָקער צענטער אויפגענומען די נייעס וועגען טויט פון לייב לעווין, וועלכער איז אַוועק אין בליענדען עלטער. ער האָט גע־שטאַמט פון אָראַן,ווילנער געגענט, אָבער אין האָט זיך שטענדיג געהאַלטען נאָענט מיט די ביאַליסטאָקער.

לייב לעווין איז געווען אַ באַקאַנטער ביזנעסמאַן, אָבער ער איז אויך געווען באַקאַנט אַלס שטיצער מיט אַ ברייטער

לייב לעווין

האַנט אַלע צוועקען פון מדינת ישראל, פאַר פאַרשידענע אידישע אינסטיטוציעס ווי אויך יחידים. ער איז אויך געווען אַ וואַרעמער שטיצער פון אונזער אינסטי־טוציע.

אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה איז לייב לעווין, מיט זיין פרוי רחל, געווען אין די וועלדער ביי די פאַר־טיזאַנער.

לייב לעווין פלעגט אויך שרייבען און דרוקען לידער אויף אידיש־נאַציאָנאַלע טעמעס. אין דעם לעצטען נומער „ביאַ־ליסטאָקער שטימע״, פון פאַרגאַנגענעם ערב פסח, איז געווען אָפּגעדרוקט לעווינס אַ גרויסע פּאָעמע: „צי הערסטו די קלאַ־גען פון גאולה וואָס שאַלען...״

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען טרויער צו דער אַלמנה, פרוי רחל לעווין.

ריווטשע (רבקה) הערשבערג ע״ה

ריווטשע הערשבערג איז געשטאָרבען דעם 5טען מאַרטש 1974 נאָך אַ קראַנק־הייט. זי איז געבוירען געוואָרען אין ביאַ־ליסטאָק אין פעברואַר 1896.

זי איז אָנגעקומען אין אַמעריקע פון ביאַליסטאָק אין 1920. אין 1927 האָט זי חתונה געהאַט מיט הענאָך הערשבערג׳ן,

רבקה הערשבערג

זון פון אַ. ש. הערשבערג, דער מחבר פון „פּנקס ביאַליסטאָק״.

זי האָט געלערנט אין „קופּער יוניאָן״ און זי האָט געקראָגען אַ שטעלע אין „טראפ הייגען סקול אָוו דעזיין״, וואו זי האָט פאַרנומען אַ וויכטיגען אַמט.

זי לאָזט איבער איר מאַן, הענאָך, אַ טאָכטער מיט אַן איידעם — שרה און דר. האוארד שוואַרץ — און 3 איניקלעך.

איטקע צירל באראַקין, ע״ה

מיט טיפען וויי־טאָג אין הארצען,
מיט אַ צעפּייניגטער נשמה,
מיט ליבע און בענקשאפט אָן סוף,
דערמאָן איך דיר, טייערע מאַמע מיינע,
היינט אין יעדען טאָג פון יאָר
צום אין אוז דרייסיגסטען יאָרצייט
זינט די נאַצי־מערדער האָבען
דיין שטיל, אייגזאַם, ערליכען לעבען
אַכזריות׳דיג אויסגעלאָשען
אין דער ביאַליסטאָקער געטא,
אין 1943.
אין פריידען און אין ליידען
געדענק איך דיר,
טייערע, ליבע, מאַמע מייגע.
כבוד דיין הייליגען אָנדענק.

דיין טאָכטער: חיה־פייגל
באראַקין־מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע
שיקאָגאָ, 1974

דר. היימאַן הערשבערג ע״ה

דר. היימאַן הערשבערג, וועלכער האָט פראַקטיצירט מעדיצין פאַר 50 יאָר אין די בראָנקס, איז געשטאָרבען דעם 2טען מאַי 1974. ער איז אַלט געווען 84 יאָר.

דער פאַרשטאָרבענער איז געווען אַ זוהן פון אַ. ש. הערשבערג, באַוואוסטער היס־טאָריקער און מחבר פון „פּנקס ביאַליס־טאָק״. ער האָט געענדיגט „אָלבאַני מע־דיקל קאָלעדזש״ אין 1916 מיט כיבודים. ער האָט געדינט אין דער מעדיצינישער אָפּטיילונג פון דער אַמעריקאַנער אַרמיי אַלס קעפּטען אין די ערשטע וועלט מל־חמה. ער איז געווען אַ דאָקטאָר ביי דעם אַרבעטער רינג ווי אויך ביי דער ביאַליס־טאָקער יאָנג מענ״ס אסס׳ן.

ער לאָזט איבער אַ זון, דר. מאָרי הערש־בערג; אַ טאָכטער, מרס. עץ ספּיוואַק; אַ ברודער, העכרי הערשבערג און 4 אייניקלעך.

אליהו ראַפּאָפּאָרט ע״ה

אין תל־אָביב איז געשטאָרבען אונזער לאַנגיאָריגער סעקרעטאָר פון אירגון יוצאי ביאַליסטאָק, אליהו ראַפּאָפּאָרט ע״ה. פון די פריסטע יאָרען זיינע, נאָך אין ביא־ליסטאָק, איז ער געווען צווישען די ער־שטע אַקטיוויסטן אין דער פּועלי ציון. ער איז אויך געווען פון די ערשטע, אין יאָר 1920, צו קומען קיין ארץ־ישראל מיט דער דריטער עליה. ער איז אָבער געווען אַ באַאַמטער אין דעם פאָסט־דעפּאַרטמענט פון דער רעגירונג. אליהו ראַפּאָפּאָרט, וועלכער איז געווען אַ גרויס סער יודע ספּר, איז געווען איינער פון די גרינדער פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין ארץ־ישראל. שטענ־דיג מיט אַ רואיגען און דורכגעטראַכטען וועג, האָט ער מיט טריישאַפט אויסגעפילט וויכטיגע געזעלשאַפטליכע אויפגאַבען.

אליהו ראַפּאָפּאָרט איז געווען אַ ברודער פון דעם באַוואוסטען אידישען שריבער יהושע ראַפּאָפּאָרט ע״ה, וועלכער איז מיט עטליכע יאָרען צוריק געשטאָרבען אין מעלבורן, אויסטראַליע. אליהו ראַפּאָפּאָרט האָט איבערגעלאָזט אין טרויער זיין זון, עזריה ראַפּאָפּאָרט און משפּחה, ווי אויך אַ טאָכטער רחל, מיט איר משפּחה. זיין זון, עזריה ראַפּאָפּאָרט, פאַרנעמט איצט אַ וויכטיגען פּאָסטען אין דעם ישראל־קאָנ־סולאַט אין ניו יאָרק. עזריה, וועלכער איז שוין געבוירען אין ישראל, איז דער אינ־פאָרמאַציע און פּרעסע קאָנסול פון מדינת ישראל, אין ניו יאָרק.

ראָוז סעלעצקי ע״ה

רושקע סעלעצקי פון פילאַדעלפיע, ביי אַלע ביאַליסטאָקער באַקאַנט פון דער היים אַלס רושקע גור, געבוירען 1923, גע־שטאָרבען 24טען פעברואַר 1974. רושקע איז דורכגעגאַנגען דעם היטלער גיהנום און איז באַליבט געווען ביי אַלע ביאַליס־טאָקער פאַר איר גוטע הארץ און איבער־געגעבענהייט.

ראָוז סעלעצקי

זי איז געווען טעטיג אין געזעלשאַפט־ליכע אַרבעט מיט איר מאַן בען אין פילאַ־דעלפיע, און אויך פיל געטאָן פאַר דעם קלוב ביאַליסטאָקער פריינט אין ניו יאָרק.

אין גרויסען טרויער פאַרבלייבען איר מאַן, בען, 3 טעכטער, 2 איידעמס און 3 אייניקלעך. די באַאַמטע ווי אויך די מיט־גלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און קלוב ביאַליסטאָקער פריינט באַדוי־ערען דער פריצייטיגען פאַרלוסט פון מרס. סעלעצקי און פאַרהאָפּען אַז איר פאַמיליע וועט געפינען אַ טרייסט.

אונזערע מעמאָריאַל־טאָפּעלס

מיר לאָדען אייך איין צו קומען אין אונ־זער שוהל און זען די שיינע מעמאָריאַל־טאָפּעלס, אַ זכר־עולם פאַר די יענידע, וואָס זיינען אָפּגעשיידט פון אונז אין דער אייי־ביגקייט, אָבער לעבען וויייטער אין אונזערע געדאַנקען און הערצער. מיר האָפּען, אַז איר וועט מאַכען די נויטיגע אַראַנזש־רונגען צו פאַראייביגען ביי אונז אייערע ליבסטע און בעסטע מיט קדיש, יאָרצייט און די נעמען אויף די טאָפּעלס. מיר היטען די יאָרצייטען און לאָזען וויסען די פאַמיליעס וועגען דער טרויעריגער און הייליגער דאַטע.

שלום מינעם ע״ה

פרייטאָג, דעם 26טען דזשולאַי 1974, איז נאָך אַ לאַנגער קראַנקהייט געשטאָרבען שלום מיכעס ע״ה, איינער פון אונזערע איבערגעבענע מיטגלידער פון ביאַליס־טאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען.

דער פאַרשטאָרבענער קומט פון אַ פיינער און באַלעבאַטישער פאַמיליע אין ביאַליסטאָק, זיינע עלטערן, משה און חיה די ווילנערקע, האָבען געהאַט אַ גרוי־סע בעקערייַ פון אייער קיכעל און חלה וואו שלום מינעס ע״ה האָט מיטגעאַרבעט אין דער בעקערייַ.

דער פאַרשטאָרבענער איז געקומען קיין אַמעריקע אין 20ער יאָרען און איז גע־ווען אַ צייט ביי זיין עלטערען ברודער, ישראל מינעס אין שיקאַגאָ און דאַן גע־קומען קיין ניו יאָרק און געאַרבעט די גאַנצע יאָרען ביי זיין פאַך אַלס בעקער.

שלום מינעס ע״ה פלעגט שטענדיג קומען מיט זיין געטרייער פרוי שרה אין ביאַליסטאָקער צענטער און ברענגען דאָ־נעישאָנס און ספּעציעל פלעגט ער זיך דורכשמועסען וועגען אַלעס און זיך דער־מאָנען וועגען די יונגע יאָרען אין ביא־ליסטאָק.

זיין נאָמען איז פאַראייביגט געוואָרען מיט אַ טאָפעל אין אונזער שוהל.

ער לאָזט איבער זיין געטרייער פרוי שרה וועלכע האָט די גאַנצע יאָרען גע־שטאַנען ביי זיין זייט און מיטגעהאָלפען אין אַלעס וואָס עס איז געווען מעגליך פאַר דער אינסטיטוציע און רעליגיעזע אַרגא־ניזאַציעס. שלום מינעס איז געווען אַ רעליגיעזער אידישער מענטש.

ער האָט אויך איבערגעלאָזען אַ גע־טרייען ברודער ישראל מינעס אין שי־קאָגאָ וועלכער איז זייער טעטיג אַ סך יאָרען פאַר דער ביאַליסטאָקער היים אין ניו יאָרק און שאַפט דאָנעישאָנס.

די לוויה איז פאַרגעקומען אין אַ רע־ליגיעזער שטימונג.

רעי סיידערמאַן ע״ה

וועז מיר גייען צום דרוקען די „ביא־ליסטאָקער שטימע״, איז אָנגעקומען די טרויעריגע נייעס אַז מרס. רעי סיידערמאַן איז געשטאָרבען פרייטאָג, דעם 16טען אויגוסט, 1974. אַן אויספירליכער אַרטי־קעל וועגען אירע טעטיגקייטען לטובת אונזער אינסטיטוציע וועט דערשיינען אין דעם נעקסטען נומער.

מאָטל באָנטשעווסקי ע״ה

דעם 30טען אַפּריל איז נאָך אַ קורצער קראַנקהייט געשטאָרבען אין אויסטראַליע מאָטל באָנטשעווסקי ע״ה.

דעם פאַרשטאָרבענעם׳ס פאָטער, מאיר באָנטשעווסקי, איז געווען אַ גרויסער סוחר פון מעל און ריז אין ביאַליסטאָק.

מאָטל באָנטשעווסקי ע״ה האָט אין אַנ־פאַנג פון דער מלחמה פון יאָר 1939 — 1947, געדינט אין דער פּוילישער אַרמיי אין רוסלאַנד, און נאָך דער מלחמה אין דער עגלישער אַרמיי. און וועז מען האָט

מאָטל באָנטשעווסקי

דעמאָביליזירט די אַרמיי איז ער אַוועק־געפאָרען קיין אויסטראַליע צו זיינעם אַ ברודער.

דער פאַרשטאָרבענער איז דורכגעגאַ־גען די מלחמה יאָרען זייער אַ סך אוז עס איז שווער צום באַשרייבען זיינע לידען.

מאָטל באָנטשעווסקי האָט זיך זייער גוט איינגעאָרדענט אין מעלבורן און געווען אין ביזנעס.

די טרויעריגע נייעס האָבען מיר באַ־קומען פון זיין קאַזין, דוד עלבוים פון ניו יאָרק, אַ דירעקטאָר פון דער ביאַליסטאָ־קער היים, וועלכער האָט זיך אויפגע־שריבען מיט אים פאַר די לעצטע 30 יאָר.

ער לאָזט איבער זיין געטרייע פרוי, אַנא.

כבוד זיין אָנדענק!

דוד באַיאַרסקי ע״ה

דעם 31טען מאַי 1974 איז נאָך אַ קור־צער קראַנקהייט געשטאָרבען אונזער אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דוד באַיאַרסקי ע״ה.

געקומען איז דער פאַרשטאָרבענער פון ישראל. דוד באַיאַרסקי האָט איבערגע־לאָזען 2 טעכטער, פאַניע גאַרפינקעל און פאַמיליע אין ניו יאָרק און עטעל קאַרמיאָל און פאַמיליע אין ליבערטי, ניו יאָרק.

ביידע פאַמיליעס זיינען מיטגלידער און שטיצער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען און אויך פון קלוב ביאַליסטאָקער פריינט.

דער פאַרשטאָרבענער איז פאַראייביגט מיט אַ טאָפעל אין אונזער שוהל. זיין פאַמיליע זאָל מער פון קיין טרויער נישט וויסען.

כבוד זיין אָנדענק!

פּעשקע גלעזער ע״ה

דעם 6טען דזשון 1974 איז נאָך אַ קור־צער קראַנקהייט אין עלטער פון 62 יאָר געשטאָרבען אין אַרגענטינע פּעשקע גלע־זער ע״ה.

די פאַרשטאָרבענע איז אַ ביאַליסטאָ־קער. איר מיידעלשען נאָמען איז געווען פּעשקע דראַזשנין. איר מאַן לעאָן איז מיט 2 יאָר צוריק געשטאָרבען.

זי האָט געשטאָמט פון אַ באַליבאַטישע פאַמיליע אין ביאַליסטאָק.

זי לאָזט איבער אַ זון שמואל און אַ טאָכטער חנה מיט פאַמיליעס אין אַרגענ־טינע.

די פאַרשטאָרבענע האָט איבערגעלאָזען 2 שוועסטער, בובי שובאָק און מאַן וועלווול און פאַמיליע, וועלכע זיינען זייער טעטיג אין ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען און אין קלוב ביאַליס־טאָקער פריינט אין ניו יאָרק, און אַ שוועס־טער אין ישראל, רייזעל גאָלדשטיין.

כבוד איר אָנדענק!

טרויער אויסדרוק

מיר באַדויערן דעם פאַרלוסט נאָך אַ קורצער קראַנקהייט פון נתן ווארשאַוו־טשיק, ברודער און שוואָגער פון אונזערע טראַסטיס, יוסף און דאָרע וואַריק, דעם 26טען יולי 1974, אין תל־אָביב.

דער פאַרשטאָרבענער לאָזט איבער זיין פרוי, 2 ברידער, 6 קינדער און 6 אייניקלעך.

אונזערע באַאַמטע און דירעקטאָרען פאַרהאָפען אַז פריינד יוסף וואַריק מיט זיין פרוי וועלען מער פון קיין צער נישט וויסען.

ליזאַ באבקעס־ריבאַלאָווסקי, נומער 74,000

פון דבורה יאָסעם (בערגער), נומער 74,242

דער פריצייטיגער טויט פון אונזער לאַנג־יאָריגער חבר׳טע ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי ז״ל, אין מאָנטעווידעאָ, האָט אַרויסגערופען אַ פיינליכען אינדרוק אויף אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, און ספּעציעל אויף די לאַגערן־שוועסטער מיט די אויסגעברענטע נומערן אויף זייערע הענט, פון די נאַציס. די טייערע ליזאַ, די שווער־געליטענע אין דער היטלער־צייט מיט דעם אויסגעברענטן נומער 74.000 אויף איר לינקער האַנט, איז מיר געווען גוט באַקאַנט פון דעם ביאַליסטאָקער גענטאָ. שפּעטער האָבן מיר זיך אויך געטראָפען אין דער ביאַליסטאָקער טורמע. פון דאָרט האָבן די נאַציס אונז אַוועקגעפירט אין פאַרמאַכטע וואַגאָנען אין דעם טויטען־לאַגער שטוטהאָף.

אין דעם לאַגער האָט ליזאַ אונז אַלע־מען, 28 פרויען, געראַטעוועט פון הונגער־טויט. מיט איר שיינעם שמייכעלדיגען בליק, פלעגט זי מאַכען וווייכער דאָס פאַר־שטיינערטע האַרץ פון דער „בלאָקאָווע״. ליזאַ פלעגט אויך מיט איר האַרציגער שטימע פאַר אונז זינגען אידישע לידער. יעדען טאָג פלעגען מיר אַ דאַנק איר באַקומען מערער זופּ. דאָס האָט אונז דערהאַלטען ביים לעבען ביז די נאַציס האָבן אונז איבערגעשיקט אין דעם שוי־דערליכען לאַגער אוישוויץ, מיט די פיל גאַז־קאַמערן און קרעמאַטאָריעס...

אויך דאָרט, אין אוישוויץ, האָט ליזאַ ווידער ממש באַוויזען וואונדער מיט איר העלדישקייט. נאָכן אויסברענען אויף אונ־זערע לינקע הענט די טרויעריגע נומערן, האָט מען ביי אונז אויך אָפּגעשוירען די האָר פון די קעפּ. נאָכדעם זיינען מיר שעה׳ן לאַנג געשטאַנען נאַקעטע אויף דער קעלט וואַרטענדיג אונז צו נעמען אין די... קרעמאַטאָריעס צום פאַרברענען. ענדליך איז אָנגעקומען דער הויפּט־מערדער פון לאַגער, העסס, איבערצוקוקען אונז, די קרבנות. ליזאַ ע״ה האָט דאָן אויף אַ שנעלען אופן זיך פאַרנויגט, זי האָט באַ־גריסט דעם מערדער און ביי אים געבעטען דערלויבעניש צו זינגען פאַר אים. ליזאַ האָט דאָן געזונגען פאַר דעם נאַצי־מער־דער „די אידישע מאַמע״ וווי אויך „רבקה־לע די שבת׳דיגע״ מיט איר זיסער שטי־מע. מיר אַלע האָבען דערביי געווויינט מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ.

פלוצלונג האָט דעם מערדערס געזיכט זיך געביטען... ער האָט געגעבען אַ באַ־פעל, אַז אָנשטאָט צו שיקען אונז אין די קרעמאַטאָריעס צום פאַרברענען, זאָל מען אונז גענבען אַרבעט. און אַזוי אַרום זיינען מיר ווידעראַמאָל, אַ דאַנק דער ליבהאַ־ציגער ליזאַ ז״ל, ניצול געוואָרען פון טויט. אין ניו־יאָרק און אין מדינת ישראל לעבען נאָך איצט אַ צאָל גערעטעוועטע פון ליזאַ׳ס טראַנספּאָרט מיטן נומער 74.000 און מיר אַלע באַדויערן זייער דעם טויט פון דער העלדישער ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי, וועלכע האָט אונז גערעטעוועט פון טויט.

מיטן טויט פון ליזאַ איז אַוועק איינע פון די שענסטע און חשוב׳סטע פערזאָנען פון דער משפּחה ריבאַלאָווסקי, פון דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק. ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי איז אָפּגעשיידט פון אונז אין דער אייביקייט, אָבער זי לעבט וווייטער אין אונזערע הערצער און גע־דאַנקען.

כבוד איר אָנדענק!

דער בילד איז געמאַכט גע־וואָרען וועו ליזאַ באַבקעס־ריבאַלאָווסקי איז געווען אין ניו־יאָרק. אויפן בילד: דבורה יאָסעם, ליזאַ באַבקעס־ריבאַ־לאָווסקי און מאָרי ראף.

טעות־אויסבעסערונג

אין דעם לעצטען נומער „ביאַליסטאָקער שטימע״, פון ערב פּסח, איז געווען אַ פאַרדריסליכער טעות אין די בילדער פון צוויי פאַרשטאָרבענע אונזערע גוטע פריינט. מיר גיבען דאָ נאָכאַמאָל די זעלבע בילדער, און מיר פאַריכטען די אונטער־געשריבענע נעמען. מיר אַנטשולדיגען זיך צוליב דעם פאַר די פאַמיליעס.

יעקב בוך ע״ה

דעם 26טען יאַנואַר 1974, איז נאָך אַ קורצער קראַנקהייט געשטאָרבען יעקב

יעקב בוך

בוך, וועלכער איז געבוירען געווארען אין ביאַליסטאָק און האָט געשטאַמט פון אַ באַלעבאַטישער, אינטעליגענטער משפּחה.

סעמיועל בעלל ע״ה

נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט, איז דעם 26טען דעצעמבער 1973, געשטאָרבען סעמיועל בעלל. ער איז געווען אַ לאַנג־

סעמיועל בעלל

יאָריגער מיטגליד פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל.

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע מענטשען און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טוער, שטיצער און פריינט, שוועסטערס פון דער ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי, „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פּראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען ערד-קוגעל.

מר. און מרס. פּאָול ניזדאָוו

ווינטשען זייערע שוועסטער, ברידער און פריינט
און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
אַ געזונט און גליקליך נייי-יאָר.

מר. און מרס. דושאָזף וואריק
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מרס. עלי איצקאָוויטש

מיאַמי ביטש, פלאָרידאַ

ווינטשען זייער גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאָ, אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט אַ סך גליק און געזונט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. באַרני סאַקס
און פאַמיליע

ווייז, נ. דוש.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. דושאָזף בערמאַן
און פאַמיליע

מיאַמי-ביטש, פלאַ.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאָהר
צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם גארניצקי
און טאָכטער

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
אַ פרייליכען נייעם יאָר.

אונזערע חשוב'ע פריינט

מר. דושיקאָב קאָהען

און פאַמיליע

עהרען־פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע לאַנדסלייט

און צו כלל ישראל פאַר געזונט, פרייד און

אמת'ן גליק צום נייעם יאָהר.

פאַמיליע דיוויים

קינדער און קינדס־קינדער פון אונזער גאַטזעליגען טורעזשורער

לואים דיוויים ע"ה

און מערי דיוויים ע"ה

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע לאַנדלייט

און דעם גאַנצען כלל ישראל

אַ שנת חיים ושלום ברכה והצלחה

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט

און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרם. דינה מעדוועדעוו

ווינטשט די משפּחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט

און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרם. העדי פּאָול

און פאַמיליע

ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און דעם כלל ישראל און ווינשען אַלעמען אַ יאָר פון כל טוב.

מרם. מערי סטיין און פאַמיליע

ווינטשען אַלע קרובים, לאַנדסלייט און כלל ישראל

אומעטום

אַ גוט, געזונט יאָר און שלום על ישראל.

מרם. עטעל דאַלידסקי

ווינטשט אַלע פריינט און דעם כלל ישראל

אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר און אַ כתיבה וחתימה טובה.

ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזיליערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו אונזערע שוועסטער, פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר

ביאַליסטאָקער סאָשעל קלאָב שיקאַגאָ

מיר שיקען אונזערע האַרציגע באַגריסונגען צו אַלע מיטגלידער און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר

לשנה טובה וואונטשען צו דער ביאַליסטאָקער שארית הפליטה, קאָמיטעט איבער דער וועלט און אומעטום

פון

פסח און מרים בורשטיין

תל־אביב, ישראל

האַרציגע נייַיאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפחה אין קענעדע, אורוגוואַי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.

אברהם און שושנה שיקעוויטש

און קינדער

תל־אביב, ישראל

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (באָזע) און יודושיניאַ קוליש

בוענאָס איירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה, פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר א

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלאַ פיינין

און פאַמיליע

בוענאָס איירעס

וויכטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל

א שנת גאולה וישועה

מר. און מרס. לואים סילווער
און פאַמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון אַרבעטער־רינג־הויז, נ. י.

ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום
א גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם ניידאָרף
און פאַמיליע

בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
א שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. מאַרים סאַפּערשטיין
און פאַמיליע

ברוקלין, נ. י.

ווינטשען א גוטען, גליקליכען און געזונטען נייַ־יאָר דער גאַנצער משפּחה, חברים פון „פּאַרכאַנד", ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.
א שנת חיים ושלום, א כתיבה וחתימה טובה!

מר. און מרס. ישראל מינעס
און פאַמיליע

פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקט זיינע בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר צו די מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב" און צו דער ליידים אָוקזילערי, אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל.

ריבה און שמעון עמיאל־חן־טוב
און פאַמיליע

באַגריסען זייערע קרובים און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
איבער דער גאַנצער וועלט מיט
א שנה טובה ומוצלחת.

SIMON JENTON

Lago Bangueolo 72/201 Mexico, D.F. 17

הארציגע לשנה טובה וואונטשען פון

אברהם זכאר און פאַמיליע
מעלבורן, אויסטראַליע

צו זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טויזנט אין אויסטראַליע און איבער דער גאַנצער וועלט, ווי אויך דעם געזאַמטן סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים אינסאַק ריבאַלאָווסקי, און אַלע מיטאַרבעטער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע"
פּאַר א יאָר פון געזונט, גליק און שלום.

מר. און מרס. דוד היין
און פאַמיליע

נאַרט מיאַמי־ביטש, פלאַ.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט
א גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און ביאַליסטאָקער יאַטען
א יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. דייויד לובין

ווינטשט א גוטן געבענטשטען נייעם יאָר אַלע זיינע פריינט פון „קרית ביאַליסטאָק", „ביאַל. קאַטערס קלוב", אַלע לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

מר. און מרס. סעם טשודין
טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

און פאַמיליע
פלאַשינג, נ. י.

ווינטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאַל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און זייערע פריינט
א געזונטען און גוטען יאָר.

מר. און מרס. ידידיה האמבורג
און פאמיליע

ווינשען אלע פריינט, לאנדסלייט און כל ישראל
א כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאר.

סידני און יעטא אייזנער
און פאמיליע

ווינטשען אלע פריינט, לאנדסלייט און אלע אידען
א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ס. מאלאד
און פאמיליע

פאלם ספרינג, קאליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאר
צו אלע זייערע פריינד און לאנדסלייט
איבער דער גאנצער וועלט.

דושעק און סאלי בערנער
און פאמיליע

ווינטשען זייער פאמיליע, פריינט און ביאליסטאקער
לאנדסלייט א יאר פון געזונט, פרנסה
און שלום אויף דער וועלט.

מרס. אסתר סטיין
און פאמיליע

פלאשינג, נ. י.

ווינשען אלע פריינד און אלע אידען איבער דער וועלט
א גוטען, גליקליכען נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה

איסאק און מאלי ריבאל
(ריבאלאווסקי)

גענעראל־סעקרעטאר פון ביאליסטאקער צענטער און היים פאר
עלטערע מענטשען און שפיטאל

ווינטשען זייער פאמיליע, אלע פריינט און לאנדסלייט
א געזונט און געבענטשט יאר
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מרס. מארים טשאבאט
(כאבאצקי)

ווינשען זייערע משפחות און אלע לאנדסלייט א גוטען,
גליקליכען נייעם יאר.

הערשל און חוה קאסטרי
ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייער פאמיליע, פריינט און לאנדסלייט
א יאר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער
דער גאנצער וועלט.

הערשל און לאה מאראו
און פאמיליע

ווינטשען זייער פאמיליע, פריינט און ביאליסטאקער
לאנדסלייט א יאר פון געזונט, פרנסה
און שלום אויף דער וועלט.

יוסף און נעשקע דאבריסאן
און פאמיליע

עוואנסטאן, אילי.

ווינטשען זייער משפחה, פריינט און ביאליסטאקער
לאנדסלייט א יאר פון געזונט און שלום אין ישראל.

דעוו. און מרם. הערי פיינבערג
און פאַמיליע

קיו־גאַרדענס, נ. י.

טשערמאַן פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

ווינטשען די באַאמטע און מתפּללים פון דעם פּלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פּריינד און לאַנדסלייט, אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרם. סאָל ווינער
און פאַמיליע

זוינשען אַ גוטען, געבענשטען נייעם יאָר מיט פיל פרייד צו זייערע אַלע פּריינד און אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרם. הערי באַם
און זייער זון

פילאַדעלפיע, פּאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כּלל ישראל, אַ שנת חיים ושלום,

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרם. אידיט מאַראַנץ
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרם. הערשל נעמדעל
און פאַמיליע

2940 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פריינט, קאָלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט געזונט, גליק און אַלדאָם גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרם. דייויד שומאַן
שיקאַגאָ, אילל.

ווינטשען אַ גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כּלל ישראל

מיני און מאַרים קויפמאַן
ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט אין ישראל, בוענאָס־איירעס און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער דער וועלט.

די גאַרבאַטי בריידער און זייערע משפּחות
97 באָווערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקלעכען נייעם יאָר.

מר. און מרם. גרשון נעריגג
און פאַמיליע

ווינשען די משפּחה און פריינד, אַלע לאַנדסלייט און דעם כּלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום,

אַ כתיבה וחתימה טובה.

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כּלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט, „געצייכענט" מיט וואָרט פון האַרץ, פון

בען און נערא
פּאַריז, פראַנקרייך

מר. און מרס. אַרטשי לין
און משפּחה

טראָסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פּאַר א נייעם,
גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

ביאַליסטאָקער אונט. פּאַראיין
ברוקלין

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע אונזערע מעמבערס
און צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

גאַניאָנדם־טרעסטינער יאָנג פּריענדם

וויכטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פּאַמיליעס וויי אויך
אַלע אידען, א גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט
און פּרייד.

ביאַליסטאָקער לוידים אָוקזילערי
228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

וויכטשט אַלע שוועסטער און זייערע פּאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען א גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א. ר.
ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

אינד. ביאַליסטאָקער בראָדערלי לאָוו אַסאָסיאיישאַן
ניו־יאָרק

מיר שיקען אונזער באַגריסונג צו אונזערע
מיטגלידער און צו אַלע אידען
צום נייעם יאָהר.

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונגם פּאַראיין „סומך נופלים״

מיר וויכשען אַלע ברידער מיט זייערע
פּאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
א שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פּריינט״

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפּחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און וויכשט זיי
א כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס׳ן און די סימטערהוד
ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, וויכשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער
א כתיבה וחתימה טובה

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס בענעוואַלענט אַסאָסיאיישאַן
ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע אידען צום נייעם יאָר און וויכשען זיי געזונט
און גליק.

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

אַ גוט יאָר צו אַלע אידען,
אַ יאָר פון שלום אויף
דער וועלט און אין
מדינת ישראל.

— א. —

מר. און מרס. סעם אַדלער
און משפּחה

ווינטשען אַלע באַאַמטע פון דער „האָם" און די זקנים און זקנות אַ געזונט און גליקליך יאָר און שלום על ישראל.

מר. און מרס. אהרן אַרקער
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. ראובן אַפּעל
און פאַמיליע, קי וועסט, פלאָ.

ווינשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב. —

מרס. צילע ביאל
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען אַ גוטען גליקליכען, נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

די פאַמיליע ברעסלאָו
מאַנטיסעלאָ, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

מרס. סערע בעל
און פאַמיליע

ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. פרידע בראַמסאָן־סוירווינג
קאַליפאָרניע

ווינשט אַלע פֿריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזל־דיג יאָר.

מר. און מרס. ברוך בערגער
ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. גאָלדע (מען) ברעסאק
מיאַמי ביטש, פלאָ.

ווינשט אַלע פריינד און כל ישראל אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

אַ כתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזער משפּחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע.

מר. אן מרס. מאַקס באַביטש
בראָנקס

מר. און מרס. מאָריס בענדער
און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראָדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג. —

מאָריס גינזבורג
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט און ווינשען זיי כל טוב.

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן
און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאָלוב
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט גראָדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מר. מאַקס גאָלדמאַן
און משפּחה, ברוקלין

ווינשען אַלע זייערע פריינט, קרובים און לאַנדסלייט אַ גוט און געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאָלדען
און פאַמיליע, בראָנקס

וויל שען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאָלדבערג
קאָלטשעסטער, קאַנ.

וויל נטשען זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

— ד. —

מר. מאַקס דאָרף
וויל נטשט זיין פאַמיליע און אַלע אידען אַ גוט יאָר.

מר. דזשעק דירעקטאָר
און פאַמיליע, נאַרוויטש, קאַנ.

וויל נשען אַ גליקליכען נייעם יאָר אַלע פריינט, די בעקער אַרבעטער, און אַלע אידען בכלל.

מר. דוד דימענטשטיין
און פאַמיליע
(שאול רייסקים אייניקעל)

וויל נשען אַלע קרובים און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ב. דינעס
און פאַמיליע, פאָלסבורג, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מרס. דזשעסי דאָלינסקי
און קינדער, ברוקלין, נ. י.

וויל נטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מר. און מרס. א. דאַרעוויטש
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען צום נייעם יאָר די בעסטע וואונ־ שען צו זייער פאַמיליע, פריינד און צו די משפּחות אין מדינת ישראל און אין אויסטראַליע.

מרס. סיליע דזשאַפע
און פאַמיליע

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע
און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאָווידסאָן
אַנטוווערפען, בעלגיע

וויל נטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטען יאָר.

— ה. —

מר. און מרס. אוירווינג הערשקאָוויץ
ברוקלין

באַגריסען כלל ישראל און זייערע פריינט אין אַרגענטינע צום נייעם יאָר.

מרס. סערע העלער
און פאַמיליע, מילוואָקי

וויל נשען אַלע אידען אַ גוטען צופרידע־ נעם נייעם יאָר.

— ו. —

חזן יעקב וויסאטשעק
און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און וויל נשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאָמע וואַלדמאַן
ברוקלין

וויל נשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. סיימאָן וויינבערג
און משפּחה

וויל נשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. נחמיה וועריבלוד
און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר וויסגאַרבער (וויס) כינקע סודאביטשער
בראָנקס, נ. י.

וויל נשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. נעטי וואגמאן
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט א גוטען, געבענטשטען יאָר.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל
עלפאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאָריס וויין
און פאַמיליע, מאָנטרעאל, קאַנאַדע,

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און כל ישראל אלדאָס גוטס.

— ז. —

מר. דייוויד זאַקים
און פאַמיליע פעטערסאָן נ. דזש.

ווינשען זייערע קינדער, פריינד או, אַלע לאַנדסלייט פיל גליק און פרייד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. חיים זעלעווינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל א גוט יאָר.

מר. און מרס. מיטשעל זיללאָן
פעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען א גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי
און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט. —

לשנה טובה פון

בערטאַ און לואיס טאָפאָלסקי

א געזונט און גליקליך יאָר צו דער פאַמיליע דאָ, אין בוענאָס איירעס, קאַליפאָרניע, צו כלל ישראל און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. בען טראָש
און משפחה, מילוואָקי, ווייסק.
קאָר. סעק. „ביאַליסטאָקער בענעוו. סאָסייעטי"

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען א גוטען, נייעם יאָר.

דוד טשעסלער
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און פריינד א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סאל און אַסנע טשעסלער
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען א שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. מאַקס טאָבייעס
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. לעאָנארד טער
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע פריינד און לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

מרס. פעני טאַלינסקי
און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט א גוטען יאָר.

— י. —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי
און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. וויליאַם יאַנאָווסקי
און משפחה

ווינשען זייערע אַלע פריינד און קרובים און אַלע לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

— כ. —

מר. און מרס. פיליפ כאַבאָצקי
בראָנקס

ווינטשען א גוטען, געבענטשטען יאָר אַלע זייערע קרובים און כל ישראל.

— ל. —

מר. און מרס. שמואל לאַנדאָן
סאַנטאַ מאָניקאַ, קאַל.

ווינשען צום נייעם יאָר אונזערע קרובים און פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. ראַלף לינסקי
טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופריעדענהייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערמאַן לעסניק
מאָריסטאון, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

סאָל און אָדי ליווי
(זון פון טאָדרעס נעסוועזשסקי (פון ביאַליסטאָק)
פאָרעסט הילס, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אוּן כּלל ישׂראל אויף דער וועלט אַ יאָר פון שלום.

מרס. ווייאַלאַ לין
אוּן פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט אוּן גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט אוּן אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. אוּן מרס. גדליה לין
אוּן פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסט זיין פאַמיליע אין ישׂראל אוּן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. אוּן מרס. אייבערהעם לעווין
אוּן פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד אוּן אַלע אידען אַ גליקליכען פריילעכען יאָר.

מר. אוּן מרס. פיליפ לינענבערג
אוּן פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד אוּן לאַנדסלייט.

מר. עלי לידסקי
אוּן פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד אוּן לאַנדסלייט אַ כּתיבה וחתימה טובה.

מר. אוּן מרס. לואיס לערנער
ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדסלייט אוּן כּלל ישׂראל מיט אַ יאָר פון געזונט אוּן פרנסה אוּן שלום אויף דער וועלט.

מרס. דזש. ליימאַן
אוּן פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד אוּן אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין
פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט אוּן גליקליך נייע־יאָר.

— מ. —

אסתר אוּן ישׂראל מעכאַניק
בראָנקס

ווינטשען אַ געבענטשטען נייעם יאָר צו זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט אוּן כּלל־ישׂראל.

די גבאים אוּן מתפללים
פון דער שוהל פון ביאַליסטאָקער מושב זקנים ווינטשען אַלעמען אַ גוטען אוּן געבענטשטען יאָר.

מיר באַגריסען צום נייעם יאָר אונזערע שוועסטער אוּן ברידער, קרובים, פריינד אוּן חברים אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק אוּן אין ישׂראל.

סאַניעל אוּן מלכה מירמאַן
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

מר. אוּן מרס. אשר מעקלער
אוּן פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען אוּן ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. אוּן מרס. היימאַן מען
אוּן פאַמיליע
פראָט. סענק. ביאַליסטאָקער צענטער אוּן מושב זקנים

ווינשען זייערע קרובים אוּן פריינד אוּן אַלע לאַנדסלייט אַ כּתיבה וחתימה טובה.

מרס. דאָרע בייקאָפסקי־מייערסאָן
ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד אוּן כל ישׂראל געזונט אוּן גליק.

מר. אוּן מרס. וויליאַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פריינד אוּן לאַנדסלייט אַ כּתיבה וחתימה טובה.

מר. אוּן מרס. לעאָן מעכאַניק
פלאָשינג, נ. י.

ווינשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק אוּן פרייד.

— נ. —

מר. אוּן מרס בענדזשאַמין ניומאַן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשט אַ גוטען אוּן געזונטען יאָר אַלע פריינד אוּן לאַנדסלייט.

מר. אוּן מרס. איזידאָר נאָכלין
אוּן פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט אוּן כלל ישׂראל אַ כּתיבה וחתימה טובה.

— ס. —

דר. יעקב אוּן שושנה סאָקאָל
אוּן רבקה
דר. אירא אוּן אביבה סאָקאָל־מאַנאָסאָן

ווינשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אוּן כּלל ישׂראל אַ גליקליך יאָר.

געניא סאָלאָמאָן
אוּן פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד אוּן כלל־ישׂראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ראָזע סאַנדערס
אוּן פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד אוּן אַלע אידען אַ סך געזונט אוּן גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאקס
און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידאַ

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געבענשטען יאָר.

מרס. הינדע סלאָיער
פרעזידענטין פון ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי

ווינטשט די פאַמיליעס סלאָיער־פאַרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, די קוזינס זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. אסתר סינגער
און פאַמיליע, פלאָרידע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען פיל פרייד און גליק צום נייעם יאָר.

מרס. מאַקס סטיין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפּחה און אַלע אידן אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. לאה סאַלנעט
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דזשאָזעף סאַבעל
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינט אוו אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אסתר סאַכאַר
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינט און אַלע אידען אַ גוטען געזונטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב סיבעל
און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע. —

מר. דייויד עלבוים
בראָנקס

ווינשט אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען יאָר צו אַלע פריינד, באַקאַנטע און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

פראָפ. און מרס. שמואל עברי און זון
באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ. —

מר. דייויד פינקוס
פּעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. סעם פּאָזניאַק
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָד־נער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

פסח, מיכאל, רוזשקע און וועלוול פּאַט
נאָרט בערגען, ניו־דזשוירזי

ווינטשען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר צו אונזער משפּחה, פריינד און צו אַלע ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל און אין די תפוצות ישראל.

— פ. —

מר. און מרס. באַרני פינק
און פאַמיליע, פּאַסייק, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטע גליקוואונש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד פאקס
און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַ־מיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. מאָריס פרידענבערג
און פאַמיליע, פלאָרידאַ

ווינטשען זייער מוטער, גראַלדע פרידענ־בערג, עהרן־פרעזידענטין פון דער ביאַ־ליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי, דער גאַנ־צער פאַמיליע, אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. לעאָן פריד
און פאַמיליע, ברוקלין

פּסח דעם מצבה־קריצער ס זון, ווינשט זיין קוזינע אידע סאָקאָלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינט און לאַנדס־לייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. מאַרטין פינק
פּאָרעסט הילס, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד אַ גוטען, גליקלי־כען נייעם יאָר.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער
שיקען זייערע האַרציגע ווינטשעוואַניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב פיימאַן
ווינשען אַ גוטען און זיסען יאָר אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

— צ —

מרס. ראָזע צוקערמאַן
און פאַמיליע
שיקאַגאָ
(פרעז. פון בייַאַל. ליידיס אָוקזילערי)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

לייבקע און רבקה ציבולסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

דר. און מרס. נחמן קאַצענעלענבאָגען־קאצען
און פאַמיליע, קליוולאַנד, אָהאַיאָ

ווינשען זייער משפּחה אין ישׂראל און אַלע זייערע פריינד דאָ און אין אויס־לאַנד אַ גוטען, געבענטשטען יאָר, אַ שנת חיים ושלום.

מרס. ענאַ קוזניצקי און פאַמיליע
לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל און סימע קאַפלאַן
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. מייער קאָס
בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון דער ליידיס אָוקזילערי־פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. דייויד קייזען
און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען, געבענשטען יאָר זייער פאַמיליע און אַלע פריינד.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל קרים
און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. טשאַרלז קאָס
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

די משפּחה קאָזיאָל
סאַן כאָזע, קאַסטא ריקא

ווינשען אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג
אוֹן פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

מרס. עמאַ ראָטענבערג
אָוקלאַנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פריינד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אהרן ראָזשאַנסקי
און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען גליקליכען נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישׂראל.

מרס. ראָזע רובין
און פאַמיליע

שיקען זייער וואונש פאַר אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע לאַנדס־לייט און צו אַלע אידען.

עטעל און לואיס רוטענבערג
סקאַרסדעיל, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און דעם גאַנצען כלל ישׂראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. האנאה ריטשמאַן
ברוקלין, נ. י.

ווינשט צום נייעם יאָר אירע נאָענטע און וויייטע פריינד און אַלע לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישׂראל.

— ש —

מר. און מרס. אַלעקס און מינע שוואַרץ
ברוקלין

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד, לאַנדסלייט און צו כלל ישׂראל.

מר. און מרס. דזשאַרדזש שעוואַך
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. הירש שפּונד און פאַמיליע
קאַליפאָרניע

ווינשען אַלע פריינד אַ גליקלעכן נייעם יאָר.

מר. אָסקאַר שלייפער
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישׂראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מ. שניר
און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

האחים שולזינגר

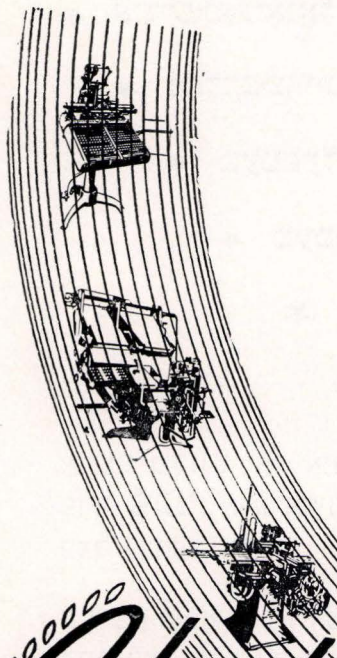
שולחים את ברכותיהם הלבביות לקראת השנה החדשה
לכל משפחתם באשר הם שם, ידידיהם, מכיריהם ולקוחותיהם.

תהא השנה הבאה שנת שלום ושלוה לישראל
ולכל העולם כולו.

שמואל שולזינגר
ומשפחתו

מיכל שולזינגר
ומשפחתו

"From a card to a book"

Shulsinger Brothers

21 EAST 4th ST., N.Y.C. OUR PHONE: GRamercy 5-3637

Printers of this Journal

תכלה שנה וקללותיה

תחל שנה וברכותיה

מיטן אָנקום פון נייעם יאָר תשל״ה שיקען מיר אונזערע
האַרציגסטע באַגריסונגען און ברכות צו אַלע חברות
און חברים פון

- אידיש-נאַציאָנאַלען אַרבעטער פּאַרבאַנד
- פּאָלקס-צווייג 482, א. נ. א. פּ.
- טעמפּל עמנואל אין באָרא פּאַרק
- טעמפּל בית-אל אין באָרא פּאַרק
- ביאַליסטאָקער צענטער, חיים פּאַר

עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

אַ גוט געזונט יאָר אונזער פרעזידענט **עלי טאַרלאָפסקי** מיט זיין ליבער פרוי **פעני**, אַלע אַפּיסערס און דירעקטאָרען, לאַנדסלייט און אַלע אידען פון דער גאָרער וועלט.

איך בין שטאָלץ פון דעם וואָס אַלס קאַסירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, חיים פּאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל קען איך אויך מאַכען אַ געהעריגען בייטראָג וואָס וועט פּאַרשענערען און פּאַרבעסערען די באַקאַנטע אינסטיטוציע.

לאָמיר אַלע צוזאַמען טאָן אונזער אַרבעט פּאַר דער פּאַרשטאַרקונג פון מדינת ישראל און פּאַר דעם אויפבלי פון אידישקייט אין דער אידישער אַמעריקע.

זאָל דאָס נייע יאָר זיין אַ יאָר פול מיט פערזענליכען נחת און גליק און פון געזעלשאַפטליכען אויפבלי און וואוקס.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פּאָול און דאָרא שאַכעט און קינדער

און די גאַנצע פאַמיליע

Fannie Tarlofsky

Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky

and Family

Elly Tarlofsky

PRESIDENT

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין אַרגענטינע און צו
אונזערע לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

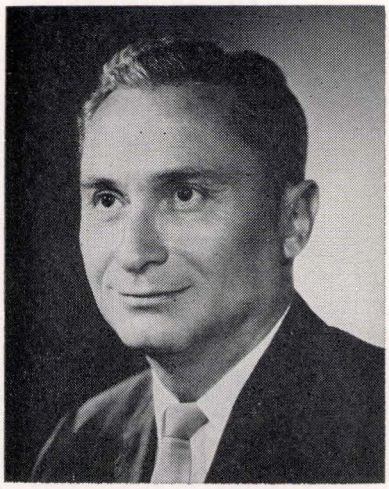
THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE

SYBIL TARLOWE, BRUCE and DANA GAIL

FRANCES and ROBERT NELSON

join their parents and grandparents in this timely seasonal greeting and message.

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

New Year Greetings from . . .

SYLVIA ROSENBLUM

MR. & MRS. SOL SAIDE
and Family

Extend best wishes to their relatives, friends and landsleit for a Healthy and Happy New Year

---

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.

extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .

RUBIN and SYLVIA WEISBROD
and FAMILY
Children of our late Directors
Abe & Yetta Schreiber

extend to all their relatives, friends and acquaintances, best wishes for a Healthy Happy and Prosperous New Year

---

SAM SCHWARTZ

Extends his hearty greetings for the New Year

SYLVIA SCHOENFELD
and FAMILY

extend their heartiest and sincerest best wishes to all

New Year Greetings
and best wishes and blessings
from

NETTIE & ALFRED STERN
and Family

children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary

to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS,

to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from

FAY SUKENIK and SONS

STEVEN WEINSTEIN

Extends Best Wishes for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK

wish all their friends and associates a Blessed New Year

DR. & MRS. JULIUS ZIPPIN
SLINGERSLAND, N. Y.

A Very Healthy and Happy New Year

א כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן

רבקה ראזענטאל
(טיקטין)
און כטעף

צו זייערע ביאליסטאקער לאנדסלייט און
צו כל ישראל איז דער גאנצער וועלט.

■

א ביאליסטאקער לאנדספרוי, שטאלצע טאכטער פון דער אריסטאקראטישער פאמיליע טיקטין, געטרייע נאכפאלגערין פון די רייזע־טראדיציעס פון איר גאטזעליגען מאן מאקס ראזענטאל ע"ה און אנפירערין פון דער „מאקס ראזענטאל רייזע ביורא", אנאנסירט מרס. ראזענטאל, אז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז א פאכמענישע ביאליסטאקער רייזע־אגענטור, אן אפענע טיר און „לעבעדיגע בריק" צו אמעריקע, צו ישראל און צו דער גאנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אלע הייליגע פלעצער אין אלט און נייי ישראל.

מרס. ראזענטאל באהערשט עטליכע שפראכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאמענרייַדען אין וועלכער שפראך עס איז זיי לייכטער.

א רייזע דורך אונזער ביורא איז אן אנגענעמע איבערלעבעניש, וואס איר וועט געדענקען אייער גאנצען לעבען.

איר קענט פארען דורך אונז מיט שיף אדער ערפלאן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאמקייט, העפליכקייט, באקוועמליכקייט און פינקטליכקייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פארמאליטעטען, פאס־פארטען, טיקעטס א. א. ו. מיר אראנזשירען אייער טראנספארטאציע, פראכט, פארפאקונג.

מיר באזארגען פאר אייך רעפרידזשעריידאר, עלעקטרישע עפלייענסעס א. א. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאר
ביאליסטאקער לאנדסלייט

■

שרייבט אדער טעלעפאנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

New Year Greetings from . . .

Director, Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary

MR. & MRS. HARRY KATZ
and Family

277 Northern Blvd. Great Neck, L. I.

Greetings and Best Wishes from . . .

our Vice President

MRS. ROSE KASS
and FAMILY

Best Wishes for a Happy New Year to All Relatives and Friends

MRS. SAMUEL KASSEL
and Family

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N. J.

Express their best wishes for a Happy New Year for all

MR. & MRS.
HERMAN RAAB
and Family
Brooklyn, N. Y.

Offer Best Wishes to All Friends for A Happy New Year

MR. & MRS.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N. J.

Wish All Their Friends A Happy New Year

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY

wish their friends a Happy New Year

MR. & MRS.
JACOB A. LICHTENFIELD

extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . . .

Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

MRS. CLARA MARCUS

extends best wishes for a Happy New Year

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE — SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER

extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

Greetings from . . .

METROPOLITAN
HARDWARE CO.

11 ESSEX STREET
New York, N. Y.

MR. & MRS.
SAMUEL J. MARINE
PHILADELPHIA, PA.

May the Days of the New Year Unfold for our Relatives and Friends Health, Happiness and Prosperity

---

JUDGE & MRS.
PHILIP NOVICK
Chairman, Board of Governors

Wish their Friends and Relatives A Happy and Prosperous New Year

---

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N. Y.

wish their family and friends A Happy New Year

EDWARD & RUTH
WINSTON
and FAMILY

extend to their families, Bialystoker kinfolk and all their friends best wishes for a Happy New Year

---

Best Wishes for a Happy New Year from

DR. GDALIA RUBIN
5000 15th AVENUE
Brooklyn, N. Y.

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family
Wish their Parents
PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

Greetings from . . .

VALLEY FORGE FLAG CO.
1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N. Y. 10010

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. WILLIAM WYGODA
650 Ocean Avenue Brooklyn, N. Y.

JACOB AND BRONIA SKORKA

Wish the Officers, Directors, Members and Staff of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged as well as its Residents a Healthy and Happy New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI
Brooklyn, New York
wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ
and Family
122 N. Edinburgh Avenue Los Angeles, Calif. 90048
Wishes all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

MRS. GEORGE ABRASH
Paterson, N. J.
Wishes all her Friends
A Happy and Prosperous New Year

MRS. CLARA ASCH
and Family
Wish all their relatives and friends
A Happy New Year

BIALYSTOKER CUTTERS CLUB
extends to their Membership, to the Bialystoker Home of the Aged and to Israel at large their warmest wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . . .

PHILIP GOLDSTEIN
3446 Buford Highway N.E.
Atlanta, Ga. 30329

MR. IRVING ROWE
Brooklyn, New York
Wishes his Family and Friends
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. DAVID FINE
and Family
Brooklyn, New York
Extend their best wishes for the New Year to their relatives, friends and landsleit

---

Our Bialystoker Photographer
MR. & MRS.
JONAH B. ISAKOWITZ
and Family
Flushing, New York
extend to their relatives, friends, Bialystoker kinfolk, members of the "Club Bialystoker Friends" and of the "Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, to all their customers, to fellow-Jews in Israel and everywhere, best wishes for a Happy New Year

---

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family
Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

JACK and ETHEL INGBERG

and Family

Extend their Best Wishes to everyone for a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS. HAROLD TALIN

and Family

Extend New Year's Greetings to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit.

MRS. CELIA COHEN

and Family

Extend their Greeings to their Relatives, Friends and Landsleit for a Happy and Prosperous New Year.

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. JOSEPH SANDLER

along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck

•

May the Year 5734 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER

Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

MR. & MRS. ABE GORDON

and Family

Extend their sincere Best Wishes to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit for a Healthy and Happy New Year.

MR. & MRS. SAM SOLASZ

and Family

Wish their Relatives, Friends and Landsleit a Healthy, Prosperous Year and Peace in Israel.

MR. PAUL KARP

Hollywood, California

Extends best wishes to his family, friends and landsleit for a Healthy and Happy New Year

---

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM

and Family

Wish their Relatives, Friends and Landsleit a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

Best Wishes for a Happy New Year

J. ZABUSKY

House Furnishings, Crockery. Dinner Sets and Aluminum Ware

59 HESTER ST., cor. Ludlow St. NEW YORK

SP. 7-0732

NEW YEAR

GREETINGS

from

Mr. and Mrs.
JERRY MINK

MR. & MRS.
ABE NEWBORN
and Family

wish their Mother

FLORENCE NEUGEBORN

Relatives, Friends and All Israel

A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family
Wish their Parents
PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

NEW YORK CLEANERS INDUSTRIES
DIVISION, RAPID INDUSTRIAL CLEANERS
NEW YORK CLEANERS CO.

380-2 Flushing Avenue Brooklyn, N. Y. 11205

extend to all their Jewish Friends, Customers and to People of Good Will seasonal greetings and best wishes for a Happy and Prosperous New Year.

RABBI LOWELL S. KRONICK
Rabbi, Bialystoker Home and Infirmary for the Aged
Director of Public Relations

Extends warmest greetings to the Officers, Directors, Members, Staff and our cherished Residents for the New Year, 5735.

MR. & MRS. THEODORE PEARL

Extend to their Friends, Relatives, Bialystoker kinfolk and all Israel A Happy and Healthy New Year

---

THE RASHBAUM AND HAIMS FAMILIES

wish their relatives, friends and all Israel A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. CHARLES SCHWECHER
and Family
Bronx, New York

Extend to their relatives, friends, and landsleit best wish for a healthy and prosperous New Year

---

Best New Year Wishes from the . . .

ROSKIES BROS.
HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.

A Happy and Healthy New Year

771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

Best Wishes for a Happy New Year . . .

FALLS POULTRY

448 E. 173rd STREET BRONX, N. Y.

DAVID KAPP

45 SUTTON PLACE SOUTH NEW YORK CITY 10022

extends his warmest greetings and best wishes to all his Friends and Associates for a Happy and Prosperous New Year with Brotherhood and Peace On Earth

---

Greetings for a Happy New Year . . .

FROHLICH & NEWELL FOODS, Inc.

Wholesale Butter - Eggs - Cheese - Frozen Food - Groceries

11 JAY STREET
New York, N. Y. 10013

"In Loving Memory of our Parents,

MORRIS & ANNA KAPLAN.

Abraham and Pauline Kaplan Gerry Gartenfeld
Phil and Mathilde Kaplan Harry and Shirley Wachtel."

Mrs. Edith Kravet

Mourns the passing of her beloved husband

ABE KRAVET

Member of the Bialystoker Home for many years

Greetings from . . .

GRADINGER & KASS

5111 — 18th AVENUE
Brooklyn, N. Y.

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY

Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes and Bar Mitzvah Cakes

155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N. Y.

New Year Greetings from . . .

DR. & MRS. LOUIS LINN

55 EAST 86th STREET NEW YORK, N. Y. 10028

CAMP LAKOTA

on MASTEN LAKE

BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS

"In Beautiful Mamakating Park"

WURTSBORO NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 42nd Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff
- Tuition

Call or Write

MRS. LILLIAN SHABOTSKY

1555 GRAND CONCOURSE BRONX, N. Y. 10452
Phone: TRemont 2-2164 or LUdlow 3-6240

Best New Year Wishes from

MRS. HELEN GARFIEL

and Family

MR. & MRS. EDWARD MEYER

Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

TOV CATERERS Glatt Kosher

Take home food • Catering all kinds of affairs
at your home and in banquet halls

189 EAST BROADWAY
New York, New York 10002
982-4170-1

REGO PARK
97-22 63rd Rd., Queens, N. Y.
TW 6-7788

New Year Greetings from . . .

ADMIRAL CRAFT EQUIPMENT CORP.

100 FIFTH AVENUE NEW YORK, N. Y. 10011

MR. & MRS. RUBIN BLUM

Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

MI 7-9467

WILLIAM FEINBERG

1250 SUTTER AVENUE
Brooklyn, N. Y. 11208

Extend Best Wishes for a Happy New Year

G & R KOSHER FOODS

Strictly Kosher

בשר כשר

Meat - Poultry - Provisions and Frozen Foods

240 9th AVENUE NEW YORK, N. Y.
YU 9-5445

Greetings from . . .

SYLVIA AND IRVING FOX

WEST ORANGE, N. J.

wish all their friends and the Jewish people everywhere
a Happy New Year

We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and Family

Children and Grandchildren of the late

MRS. PAULINE SIEGEL

extend best wishes to their relatives, friends and
Bialystoker kinfolk everywhere for

A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

COrtlandt 7-1332

BERNARD MORGENSTERN

Hebraica & Judaica Manuscripts — Periodica

Rare Books, Modern Hebrew Literature
Religious Articles and Novelties

150 EAST BROADWAY NEW YORK, N. Y. 10002

New Year Greetings from . . .

GOTHAM EXTERMINATING COMPANY

241 EAST BROADWAY
New York, N. Y. 10002

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG

Hon. Chairman, Board of Directors

ROSE GOLDBERG

Vice-President

and Children
GARY and SANDY

extend best wishes to their family, relatives, friends,
officers and directors of the Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged, and to the
Bial. Ladies Auxiliary for a Happy New Year

Compliments of . . .

W. & E. BAUM BRONZE TABLET CORP.

The Finest in Bronze Tablets
524 WEST 43rd STREET
New York, N. Y. 10036

ELIHU M. BAUM BRyant 9-5341

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family

Vice-Presidents, Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged

wish their friends, all Goniondz-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. LOUIS ARLINSKY

68-12 Yellowstone Boulevard Forest Hills, N. Y.

MRS. JOSEPH SLOANE

Her daughter RENEE BROWN of Beverly Hills, California

Her Grandchildren TONI and STEVEN SHAFFER of Los Angeles, California

Her Son LEONARD and his children MINDY, TRACY and STEVEN SLOANE of Cleveland, Ohio

Extend sincere best wishes to all relatives and friends for a Healthy and Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .

DELANCEY DRUG CO., Inc.

125 Delancey Street New York City

EAST N.Y. INWOOD FISH

206 Front Street New York, N. Y.

Extend to all their Friends and Customers
Best Wishes for
A Happy and Healthy New Year

Max and Ella Brinker

Wish their Mother

CLARA WAGNER

All their relatives, friends, sisters of the Bialystoker Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

Greetings from the . . .

DIAMOND FAMILY

Monticello, New York

210-212 FORSYTH ST. near Houston St. NEW YORK CITY
GRamercy 7-4908 Established 1914

MR. AND MRS. MORRIS ESTON

Hon. Vice-President
Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged

extend to all their friends and to Bialystoker kinfolk everywhere warmest greetings and heartiest wishes for a Happy and Prosperous New Year.

MR. DAVID H. MEYERSON
and Family

Los Angeles, California

Wish all their relatives, friends and landsleit good health and success for the New Year.

New Year Greetings from . . .

HAROLD ABBEY

MIRIAM ADNEPOS

Extends Best Wishes for a

Happy, Healthy and Peaceful New Year

Mr. and Mrs. Marvin Flagg
Mr. and Mrs. Herbert Siderman
and Families

Lament the passing of their beloved mother and grandmother

RAE SIDERMAN

and pay tribute to the memory of their
dear father and grandfather

HARRY SIDERMAN

ROSE FINKELSTEIN

Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother

YETTA FINKELSTEIN

and Dear Uncle

DAVID ROSENBLUM

Of Blessed Memory

SAM STOKES AND FAMILY

Fondly Remember their Wife,
Mother and Grandmother

BELLA STOKES

Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF

ISAAC and MINNIE EPSTEIN

Always in our minds and memory!

ABE and VIOLA SAPERSTEIN

ZION MEMORIAL CHAPEL

Our Official Undertakers

41 CANAL STREET NEW YORK CITY

Tel. CAnal 6-1617 IRVING SMITH

SEVENTH ANNIVERSARY OF

ALFRED M. GOULDON'S DEMISE

December 2, 1967 — December 2, 1974

Marking with aching hearts the irreparable loss of
a loving husband, father, grandfather,
great grandfather and brother

ALFRED M. GOULDON

Upon the 7th Anniversary of his death

we pay tribute to his name, memory and spirit
In our minds and hearts he will l i v e forever!

IDA LEE GOULDON
and Family

Greetings from . . .

BROOKLYN BRONZE TABLET CORP.

18 CRESCENT STREET BROOKLYN, N. Y.

BLEVITZKY BROS.

Monuments

Branch and Factory:

210 FORSYTHE STREET GR 7-4908 NEW YORK, N. Y.
28 THAMES STREET BROOKLYN, N. Y.

IN LOVING MEMORY OF

YETTA AND ABRAHAM COHEN

ע"ה

Children:
Dr. William and Lottie Goldman

Grandchildren
Judith and Melvin Schwartz
Roberta and David Bradley

Great Grandchildren
Eric, Elisa and Evan Schwartz
Jennifer Bradley

IN MEMORY OF

OUR LOVING MOTHER

AND GRANDMOTHER

FRIEDA ROTHBERG

MR. AND MRS. ISIDORE KIMMEL

& CHILDEN

IN LOVING MEMORY OF

MORRIS EISENSTADT ע"ה
MARY EISENSTADT ע"ה
BERTRAM EISENSTADT ע"ה
JEANETTE EISENSTADT ע"ה
GERALDINE EISENSTADT ע"ה
GEORGE EISENSTADT ע"ה

IN MEMORY OF
My Beloved Husband
SAMUEL SOKOLOWITZ

ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach, Fla.

IN BLESSED MEMORY
of Dear Husband and Beloved Father
SOLOMON WEISS

by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

In Memoriam

SOL GOLD

On March 11, 1974, Sol Gold passed away in Miami Beach, Florida at the age of 85. For the past 52 years he lived in Paterson and Fair Lawn, New Jersey.

He was a Director, a Trustee and an Honorary Vice-President of our Home. For many years he also lent his support to this institution

Sol Gold

via the Bialystoker Relief Society of Paterson, New Jersey. His wife, Celia, who died last year, was a very devoted member of the Paterson Relief Society and the Bialystoker Ladies Auxiliary. Mrs. Gold's memory is perpetuated by a bed purchased by her family.

Surviving him are a daughter, Mrs. Fred (Shirley) Blake of Fair Lawn; two sons, Benjamin Gold and Dr. Charles Gold, both of Fair Lawn; seven grandchildren and one great grandchild.

Our officers and directors extend condolences to the Gold family and pray that they will be comforted.

JOSEPH SLOANE

Our Director, landsman and one of the founders of our institution, Joseph Sloane, passed away suddenly on March 21, 1974. He was on the original admissions committee when the Bialystoker Home first opened. More recently he represented us at funerals of landsleit, always comforting bereaved families. His

Joseph Sloane

family has seen fit to perpetuate his memory by affixing a plaque in our synagogue.

He leaves his wife Evelyn, his daughter Renee Brown, his son Leonard and their families.

The officers and directors of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express their sorrow at the loss of Joseph Sloane and pray that his family will be comforted.

RAE SIDERMAN

As we went to press, we learned the sad news that Mrs. Rae Siderman passed away on Friday, August 16, 1974. A detailed obituary summarizing Mrs. Siderman's activities for our Home will appear in the next issue.

BESSIE OGUSH

Many years a devoted member of the Bialystoker Ladies Auxiliary, Bessie Ogush died on November 13, 1973, at the age of 77. She supported our efforts on behalf of the elderly residents in our Home.

She was the widow of Harry Ogush. Surviving her are her son Eugene, her daughters Gladys Gertner and Mildred Pasett and their families.

Bessie Ogush

We extend our condolences to the bereaved family.

MOLLIE ZALOWITZ

We were saddened to learn of the sudden passing of our good member and devoted activist in the Bialystoker Ladies Auxiliary for many years, Mollie Zalowitz on August 4, 1974.

She is survived by two daughters, a son and grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Home and Ladies Auxiliary extend sincere condolences to the bereaved family.

MRS. LORRAINE ABRAHAM GRADUATES LAW SCHOOL, JUNE, 1974

Mrs. Lorraine Abelson Abraham, daughter of our director, Mrs. Sonia Abelson, graduated from the Rutgers University School of Law, June 1, 1974.

This is a rather remarkable achievement in light of Mrs. Abraham's being a full time wife and mother of two sons.

We extend best wishes to Mrs. Abraham in her new profession and know that her husband Maurice and family will continue to have much nachas from this brilliant young woman.

Bialystoker Home Celebrates Birthdays of LEON AND PEARL SILVERBERG, Brother and Sister, on May 14

Leon and Pearl Silverberg are brother and sister. They have been residents of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged since November, 1972. They

Leon and Pearl Silverberg celebrating their birthdays.

are both devoted to each other, have been all their lives.

Leon Silverberg reached the age of 92 in May 1974; Pearl Silverberg became 81 in June. On May 14 our staff and residents joined together in a festive birthday celebration for these two lovely people.

Decoratively covered tables featured sumptuous refreshments. The two birthday celebrities were brought into the 8th floor library, where the party was held, and sat together in their wheelchairs. The aides and orderlies who take care of Leon and Pearl participated. Fellow residents and patients cheered.

Speaking for himself and his sister, Mr. Silverberg expressed appreciation for the wonderful birthday recognition. A beautiful cake capped the celebration, the first piece cut by Leon and Pearl.

Our staff and residents congratulate Leon and Pearl Silverberg and wish them many more good years together in our Home.

DAVID ZAKIM CELEBRATES HIS 80th BIRTHDAY, JUNE 2, 1974

David Zakim, a founder of the Bialystoker Relief Society of Paterson, New Jersey, for many years having occupied various positions of leadership in the Bialystoker Home—most recently as an Honorary Vice-President—and a generous donor giving his assistance to our activities, celebrated his 80th birthday on Sunday, June 2, 1974.

His family arranged for a lovely birthday party for him attended by relatives and friends. In honor of this joyous occasion, his family and friends made nice donations to our Home.

We are very fortunate to have had Mr. Zakim active in our institution for so many years. We wish him many more years in good health and happiness together with his family.

MRS. CLARA WAGNER, RESIDENT OF OUR HOME, CELEBRATES 90th BIRTHDAY

Our staff and residents extend warm congratulations to Mrs. Clara Wagner, our resident for the past seven years, on having celebrated her 90th birthday, December, 1973.

With her were her daughter, Mrs. Ella Brinker, her

Mr. and Mrs. Max Brinker with her mother, Clara Wagner.

son-in-law, Max Brinker, two sons, five grandchildren and four great-grandchildren.

Mrs. Brinker has been and continues to be a very active member of the Bialystoker Ladies Auxiliary, always ready to make nice contributions, never refusing to help when called upon. We are very fortunate to have her support and friendship.

We wish Mrs. Wagner many more good years in health and happiness.

HAPPY EVENTS

CONGRATULATIONS

On Thursday, February 7, 1974, Miss Evelyn Langlieb was married to Mr. Bruce Greer in Miami, Florida.

The new Mrs. Greer is the daughter of Sol Langlieb, a member of our Home and the Club of Bialystoker Friends, who survived the Nazi period.

We congratulate Mr. Langlieb on the wedding of his daughter and wish him much nachas from the newlyweds.

MAZEL TOV

Our officers and directors extend a hearty mazel tov to Mr. and Mrs. Marvin Flagg, on the Bar Mitzvah of their son, Jonathan Flagg, Sunday, May 5, 1974.

Jonathan Flagg is the grandson of the late Harry and Rae Siderman, very devoted directors of our Home. Mrs. Siderman lived to see this grandson's Bar Mitzvah at a beautiful reception with many relatives and friends. Mr. and Mrs. Flagg are good members of our Institution.

May this wonderful young man be a source of nachas to his parents for many years to come.

MAZEL TOV

Our officers and members extend best wishes to Mr. and Mrs. Ben Kowitz of Baltimore, Maryland on the Bar Mitzvah of their son, Ervin Judah, on June 1, 1974.

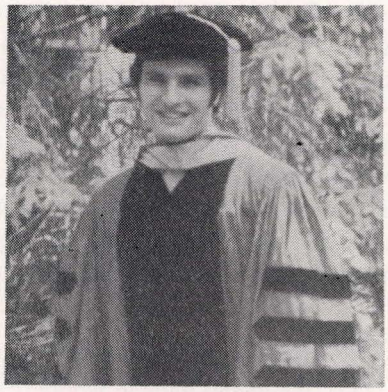
Mr. and Mrs. Kowitz are good members of our Home despite the far distance and frequently contribute to our efforts.

May they have much nachas from their son.

CONGRATULATIONS

On June 6, 1974, Mark Rothman, son-in-law of our Chairman, Board of Directors, Rev. Harry Feinberg, graduated from New York University College of Dentistry.

Our officers and directors extend warm wishes and congratulations

Mark Rothman

to Dr. Rothman, his wife Joyce, who herself received a master's degree in music and teaches music in the N.Y. public school system; to the parents, Mr. & Mrs. Louis Rothman and to Harry and Gertrude Feinberg. May the new dentist enjoy success in his worthy profession and may his family have much nachas from him.

MAZEL TOV

Our officers and members extend hearty congratulations to Wendy and Bob Schachter on the birth of their son, Adam Michael, on June 14, 1974.

The grandparents are our good members and donors, Belle and Jack Masin. The paternal grandparents are Shirley and Jack Schachter.

Special mazel tov to the great-grandfather, our Honorary Vice-President and resident, Sam Shapiro. Best wishes to the other greatgrandparents, Isadore Sager and Esther Masin.

CONGRATULATIONS

On August 31, 1974, Miss Eva Kacen was married to Mr. Michael Kaplan of West Hartford, Connecticut. Miss Kacen is the daughter of our good members, Dr. and Mrs. Nachman Kacen of Cleveland, Ohio. She is a drama student in Cincinatti and her fiance is a student in chemical engineering at Cornell University in Ithaca, New York. The wedding took place in Cleveland.

The officers and directors of the Bialystoker Home wish a warm mazel tov to the new couple and their parents.

MAZEL TOV

On June 15, 1974, Miss Sharon Schwecher, daughter of Mr. and Mrs. Charles Schwecher, was married to Mr. Nathan Cohen, son of Mr. and Mrs. Morris Cohen.

Mr. and Mrs. Charles Schwecher were recently installed for their first term as new members of our Board of Directors, June 2, 1974. They have been good members and donors of our Home for many years.

Our officers and members wish the Schwecher family much nachas from their newlyweds and hope to hear continued good news from them.

THANKS TO ROSE KASS

We express our sincere appreciation to our Honorary Vice-President, Mrs. Rose Kass. Although she lives with her daughter in Portland, Maine—so far away—her interest in our elderly continues unabated. She always expresses her generosity on every occasion and holiday.

May the Almighty bless her, her daughter, and the other members of her family with a healthy and happy New Year.

center and the kids come to our garden to plant and tend flowers. It is a delight to see young and old working together.

* * *

A photography club consisting of children from Henry Street Settlement selected our garden as the most beautiful in the area, took pictures of it one afternoon and promised to return and photograph our residents.

* * *

Some of our elderly people voted in the recent community school board elections.

* * *

Our ladies are very busy preparing articles to be sold at our traditional Bialystoker Booth at the Henry Street Fair.

Annual Boat Trip Around Manhattan

On June 25th—despite inclement weather — residents and patients enjoyed a second annual boat ride around Manhattan Island, graciously invited by Circle Line. Kosher meat sandwiches, cake, juice and other refreshments were served on board. As last year, this trip was arranged by Jean Gellis who, in addition to her many talents, seems to have an extraordinary knack for eliciting donations of various kinds.

We know how much time and energy went into this project and we appreciate Mrs. Gellis' efforts, the generosity of contributors, and the voluntary help provided by Hilda Sloyer, Gertrude Feinberg, Celia Plocki, Helen Sharron, Lillian Silverstein, and Mr. and Mrs. Simon Weinberg, who made sandwiches, assisted the residents, engaged them in conversation, and in general helped make this afternoon very pleasant.

Bialystoker Department Store

Twice this year, on June 5th and June 12th, our auditorium was transformed into a department store with racks of clothes, full length mirror, check out counter and salesladies (Occupational Therapy staffers). Residents and patients tried on dresses, shirts and sweaters, gave each other advice, selected what they wanted and came back for exchanges. They stood in line to check out but no one had to pay, since all merchandise was compliments of the Home.

Father's Day Cookout, June 19

The Father's Day cookout in our garden has become a tradition. Residents and staff look forward to it all through the cold winter months. This year's barbecue was as successful as usual with gay decorations, an abundance of good food, as well as entertainment by Rabbi Kronick and Sal Kalin.

"That's Entertainment!"

Our residents had a wonderful treat on Monday, July 29, 1974 when they went to see MGM's latest nostalgic review of its many motion pictures and superstars, "That's Entertainment!" at the Ziegfeld Theatre.

Mrs. Jean Gellis, Trustee of the Bialystoker Home, was able to secure tickets for this spectacular at a greatly reduced rate. She also obtained gratis transportation for the residents to and from the theatre by the American Red Cross. We never cease to be amazed by Mrs. Gellis' resourcefulness and success in getting donated services for our residents.

We thank Mrs. Skorka for providing a delicious lunch for the residents to take along. Mrs. Gellis, through her sources, got other refreshments for our people to enjoy.

Our appreciation goes also to the following Ladies Auxiliary volunteers: Helen Sharron, Gertrude Feinberg and Frances Colin, a personal friend of Jean Gellis.

Volunteers: People We Cannot Do Without

We thank Mrs. Shirley Schneir, without whom the weekly Movie Program our residents enjoy so much could not continue. She is there rain or shine.

Lillian Tumarkin comes every Monday to read and discuss current events with the patients on the 7th floor.

Helen Friberg, with occasional help from Ida Schickler, leaves the Home virtually hoarse after two hours of bingo with the residents in our 8th floor library.

Mrs. Ambus, Mrs. Koenig and Mrs. Weber are continuing their good work feeding the patients on the 5th floor. We mourn the passing of Mrs. Dubin, who used to join the other three. Special thanks to Mrs. Weber who, from a hospital where she volunteers in the pharmacy, brings large bags of cotton which the residents in our Home use to stuff dolls, animals and decorative pillows.

Hilda Sloyer, President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, and her members always respond to our calls for help. One lady in particular, Helen Sharron, assists us so frequently that sometimes we forget to say "please."

Izaak Rybal, General Secretary, delivers a weekly news report in Yiddish to our Men's Club.

Betty Ostrow came once as a guest to the monthly patients' luncheons and has been helping ever since.

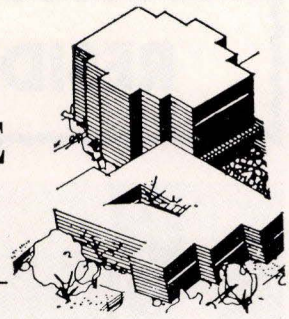
Esther Schoenfeld High School students help feed patients when needed, then play the guitar and sing on all infirmary floors.

Our own residents are very helpful in stuffing thousands of envelopes for the office.

As a small token of appreciation, we gave a tea for the volunteers and presented each with a gift. All presents were hand-made by the residents.

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

THE ACTIVITIES PROGRAM OF THE BIALYSTOKER HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED MARCH — SEPTEMBER 1974

Purim Play

For the last several years, the residents of the Bialystoker Home have observed their tradition of dramatizing the story of Purim by putting on a Purim play. Weeks before the show they gather in our auditorium —actors, actresses and observers—and rehearse their lines. Rabbi Kronick and Mrs. Rogoff spend many hours directing the cast and ultimately manage to produce harmony when the curtain rises.

This year the Purim play was held on Wednesday, March 6. Relatives and friends of our residents assembled in the auditorium and saw the play, all in Yiddish dialogue, with the following stars: King Ahasuerus—Samuel Levine; Queen Esther—Helen Weinstein; Mordecai—Isidore Eckstein; Vashti —Rachel Stajnsznajder; Haman—Charles Lieberman; Zeresh—Celia Slipowitz; Hegai—Sigmund Ordinsky; Ladies in Waiting—Rose Rubin and Rose Savador.

Rabbi Kronick narrated the story line with humorous asides in Yiddish. His enthusiasm and good diction gave a tremendous impetus to the play. Mrs. Rogoff's patience and firmness greatly contributed to the wonderful result.

This production was a communal effort. Residents sewed and pressed costumes, made props and decorated the auditorium. An aura of excitement and anticipation permeated the Home a long time before the "big day" and provided a topic of conversation long after it was over.

Folk Dance

On May 6, our residents joined in a folk dance, led by Sy Grossman, a recreation leader specializing in programs for retirees. He was accompanied by several retired members of the United Federation of Teachers who spent the afternoon with Mr. Grossman folk-dancing with our residents and patients.

His professional instruction, the enthusiasm of his colleagues and the catchy melodies brought even the most bashful residents to the dance floor. Betty Tobias, wife of our Gabbai, Max Tobias, peeked in and remained to dance. To Sy Grossman, Sol and Lillian Brenner, Sylvia Heilicil, Bess Linder, Belle Rosenberg and Esther Sevush, we extend an invitation to come back again soon.

Mother's Day

May 15 was a perfect spring day. The garden was a mass of flowering shrubs. Ariel and Booboola, professional entertainers, sang, danced and performed all afternoon on this Mother's Day celebration. Their costumes and make-up were gorgeous. They were warm, exuberant and loving. These two girls grew up in our neighborhood and still live in the Co-op next to our Home.

Mrs. Skorka was generous as usual with the refreshments—ice cream cake, candy, cookies and soda. Thanks also to Mrs. Sloyer, Mrs. Sharron, Miss Finkelstein, and Mrs. Friberg for helping to bring patients to the garden and then serving refreshments. It was nice to have Mrs. Bonchek with us even for a short visit. Gifts were distributed previously.

Residents Council

The following officers were elected for the year 1974-75 at the May 20 meeting of the Residents' Council:

President — Mrs. Rose Rubin; Vice-President—Mrs. Anna Goren; Secretary—Mrs. Helen Weinstein; Treasurer — Mr. Charles Lieberman; 7th floor representatives — Mrs. Ada Greenspon, Mrs. Esther Schachter; 6th floor representatives —Mr. Lifshitz, Mr. Shapiro; Hospitality Committee—Mary Farkas, Rose Savador, Anna Scheinman, Celia Slipowitz, Eva Teller, Samuel Levine, Hyman Feinstein, Samuel Bloom, Simon Hoffman; Refreshment Committee—Celia Slipowitz, Mary Farkas; Decorations Committee—Esther Gobel.

Our Residents Council meets once a month and is an effective forum for airing residents' views on conditions within the Home. With the new slate of officers as listed above, we are confident that the Residents Council will grow in strength and influence.

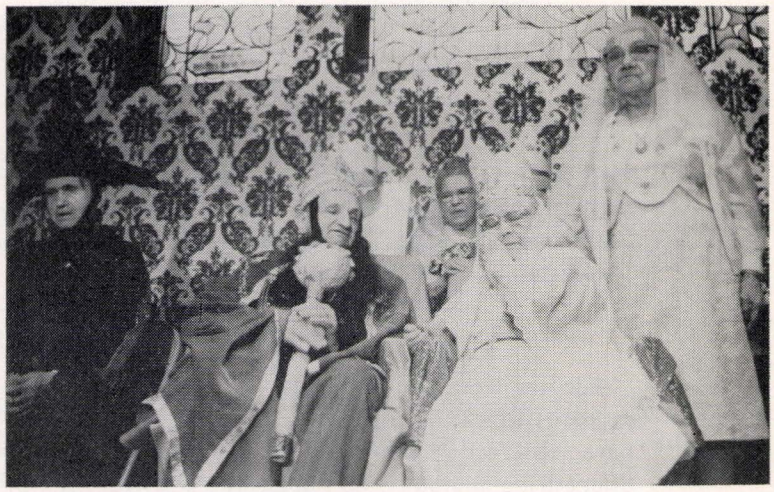
Community Involvement

There is a growing rapport between our residents and the preschool center of the Educational Alliance. Residents take toys they have made to the children at the

RESIDENTS' MANIFOLD ACTIVITIES

Residents presenting shalach monos.

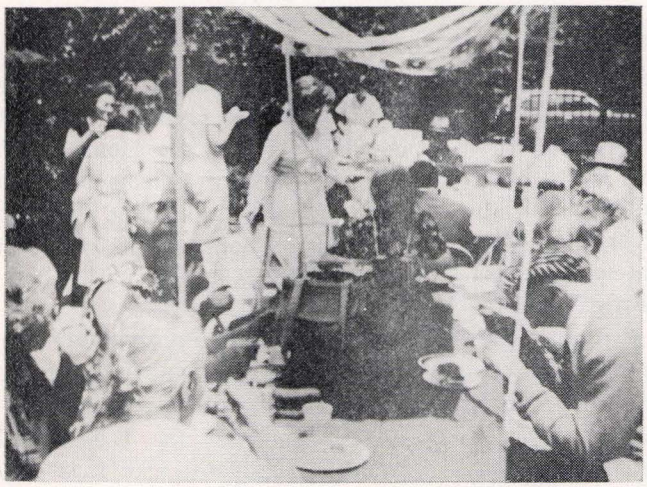
Purim play starring residents of our Home.

Chanukah party for the residents.

"Bialystoker Department Store" on Mother's Day.

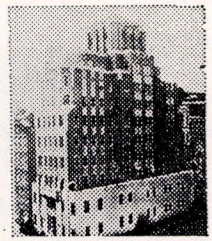
Father's Day barbecue in our garden.

Residents before being taken to the Eden Theatre to see "Shvehr Tzu Zein a Yid."

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Monday night, September 16, Tuesday and Wednesday, September 17 and 18, 1974—Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Wednesday night, September 25 and continue Thursday, September 26, including Yizkor. (Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Tuesday, October 8.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services as well as daily and on Sabbaths. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

ANNUAL THEATRE PARTY

On Sunday, October 13, 1974 at 2 P.M., we will conduct our Annual Theatre Benefit in Avery Fisher Hall of Lincoln Center, Broadway at 64th Street, New York City.

The musical spectacular will feature an extravaganza of talented stars of stage, radio and television: the dynamic singers, *The Brothers Zim;* the talented singer, *Mimi Sloan;* actor and comedian, *Bernard Sauer;* the well known artist, *Mina Bern* and talented folk singer, *Yona Coral.* World renowned pianist *Renee Solomon* will direct the orchestra in this program, *"Sing a Song of Peace,"* arranged by and with the participation of *Ben Bonus.*

Last year's theatre party was a great success as well as highly enjoyable. Surely with a large and enthusiastic attendance the forthcoming performance will be every bit as fruitful. We need your cooperation to achieve this goal.

Kindly contact our office for tickets and join us with your family and friends in celebrating our 43rd anniversary. Remember the date and time: Sunday, October 13, 1974 at 2 P.M.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1974, our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask all our members kindly to send in their membership dues promptly.

Membership dues are one of the main sources of support for our elderly residents and we remind you to remit payment as soon as you receive your bill.

MEMBERSHIP DRIVE

All who are acquainted with the varied activities of our Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged recognize its importance for the community in which it is located, the elderly for whom it cares, our landsleit all over the world—and the Jewish community at large.

We are an international institution with a world wide reputation for humanitarianism. We therefore believe that we merit the support of all.

If you have not done so, please join us in our important work. Become a member of our Bialystoker Home. If you are a member, please bring in new members.

THANK YOU

The President, Officers and Directors of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged warmly thank the members of our Ladies Auxiliary and their president, Mrs. Hilda Sloyer, for their tireless work in behalf of our elderly residents.

ANNUAL BAZAAR

The Bialystoker Ladies Auxiliary is sponsoring our Annual Bazaar, opening on Saturday evening, December 14, 1974, continuing on Sunday and Monday, December 15 and 16. The Bazaar will reopen Saturday night, December 21 and continue through Sunday, December 22.

We derive a major source of income from the Annual Bazaar. Our Ladies Auxiliary donates all funds raised to the Home.

The success of the Bazaar depends upon contributions of merchandise. We appeal to everyone for whom it is possible to donate items to our Bazaar. You may deliver the merchandise yourself or we will arrange to pick it up. Please do not wait!

Once again the very capable Archie Lynn will be this year's Bazaar Chairman.

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 8. Following custom, members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

By HILDA SLOYER, President

Our Ladies Auxiliary, though it is nearing its 51st year, is still very active and continues to be a vital living force within the Bialystoker Home for the Aged. Meetings are held every Monday of every week. One has but to attend a meeting to see the sincere devotion of our members.

Distance and bad weather are no hindrance to them. The ladies attend, always bringing donations from themselves or from family or friends. They simply enjoy seeing each other and exchanging a bit of chatter over a delicious lunch. So it is throughout the year the ladies carry on the charitable work on behalf of the elderly in our Home.

On special occasions we enjoy a sentimental folk song sung by Katie Ernstein or the recital of a lovely Yiddish poem by Molly Kolber. Let me also thank Mrs. Skorka for her superb supervision in preparing luncheons for us.

Some of our members volunteer many hours in bringing cheer to the residents. They help celebrate a Purim Party, a Chanukah Party, an outdoor barbeque, a Mother's and Father's Day gathering and even a boatride. I am very grateful to Mrs. Helen Friberg who supervises a bingo game for our residents every Tuesday afternoon. This is an activity that delights everyone.

I cannot let an opportunity go by without offering my thanks for the hard and devoted work our members gave to make the Annual Bazaar a great success. They worked from morning until late into the night, and I myself remained so late that I had to sleep over in the Home to be at the bazaar early the next morning. My sincere thanks to our sisters Celia Plocki, Helen Sharron and her husband, Betty Tobias, Ida Zalewitz and her husband, Rose Finkelstein, Bella Nosoff, Esther Kaplan, Ida Rosenblum, Sally Berk, Ruth Blumberg, and Mrs. Wiener.

I am proud to give thanks to my two devoted senior members, Mrs. Anna Adler and Mrs. Nettie Wagman. Mrs. Adler, although not in the best of health, shows up every Monday at the meeting, always with a generous contribution. The same with Mrs. Wagman, while not feeling well, she is always present with an open hand. My thanks to her loving daughter, Betty, who makes it her business to bring her mother and to take her home.

Our appreciation to Mrs. Helen Sharron who, besides being our gracious hostess at the Monday meetings, stepped in and took over the duties of our Recording Secretary, Ida Zalewitz, who was vacationing in Israel.

I was very grateful to the late Rae Siderman who, in spite of poor health, continued to keep up her list of birthday and anniversary mailings. They go a long way in helping to keep our members in close contact. Thanks to Rose Finkelstein who in addition to her duties as Financial Secretary substituted for our Treasurer, Celia Plocki, who was also vacationing in Israel.

I had the pleasure of welcoming quite a few new members this past season. Several of our ladies became life members in the organization. The loyalty and devotion of our members are an inspiration to me.

On Monday, June 10th, the Bialystoker Ladies Auxiliary conducted its Closing Meeting. Mrs. Helen Sharron was awarded a lifetime membership pin for her good work in our organization. Mrs. Bronia Skorka, Director of Building and Food Services of the Bialystoker Home, also received a lifetime membership pin for consistently helping to make our weekly meetings enjoyable and successful.

I was happy to welcome back from Israel Mr. & Mrs. Isidore Zalewitz and Mrs. Celia Plocki. Mrs. Jean Gellis greeted the ladies and thanked them on behalf of the administration of the Home for their devoted efforts.

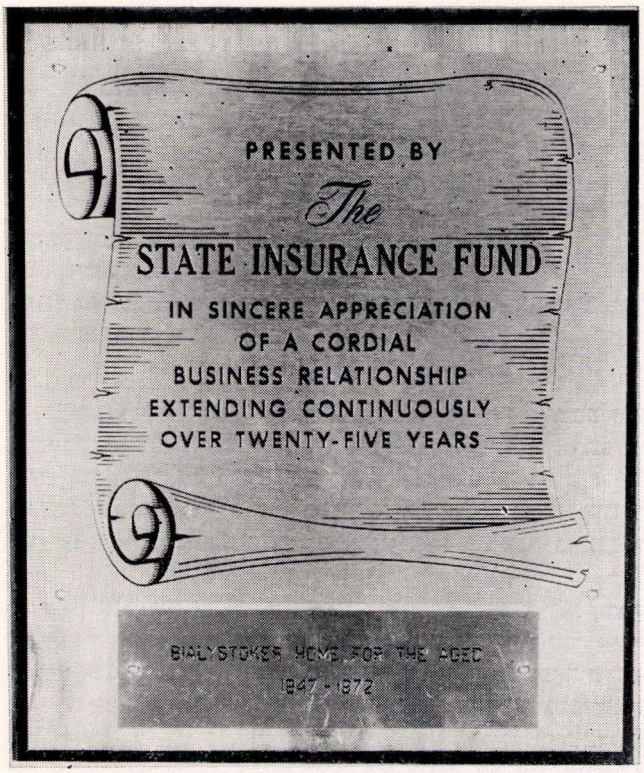
As President of the Ladies Auxiliary, I concluded the meeting by extending my warm personal thanks to my sisters and congratulated them for donating $3,000 to the Closing Meeting of the Board of Directors on June 2.

I wish everybody a pleasant summer as well as a happy and healthy New Year.

THANKS TO LABOR ZIONIST ALLIANCE

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged expresses its warm thanks to the Greater New York Regional Committee, Labor Zionist Alliance (Farband) and its members for their cooperation in our Maoth Chitim appeal.

We are honored and privileged to be associated with Farband, dedicated to the welfare of the Jewish community at large.

Plaque we received from State Insurance Fund.

THE STATE INSURANCE FUND

Specialists in Workmen's Compensation and Disability Benefits Insurance

199 CHURCH STREET, NEW YORK, N. Y. 10007 • (212) 964-7100

Bialystoker Center Bikur Cholim Inc.
T/A Bialystoker Home for the Aged
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Re: Policy #219-880-2

Dear Policyholder:

For more than twenty-five years, The State Insurance Fund has enjoyed the privilege of providing your Workmen's Compensation Insurance under the above policy. During that time we have endeavored to furnish the most complete and economical protection to yourself and to your employees. Your State Fund policy has been our pledge of Security, Savings and Service.

We appreciate the evidence of your confidence in The State Insurance Fund which has made possible a quarter century of mutually advantageous relationship. Please accept our Twenty-fifth Anniversary Plaque as a small token of this appreciation.

It is our sincere hope that we may continue to serve you in the future, as in the past, with complete satisfaction.

Very truly yours,
EDWARD A. RYAN
Director of Underwriting—
Field Services Department

INTERNATIONAL LADIES' GARMENT WORKERS' UNION, AFL-CIO

NORTHEAST DEPARTMENT

1710 BROADWAY • NEW YORK, N. Y. 10019 • 265-7000

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Dear Friends:

I was really impressed when I visited the Bialystoker Home and Infirmary. It was indeed a pleasure. The genuine pride you and the staff take in showing off both the very much improved meticulous plant and the very devoted care given to the patients is truly justified. Far from having a hospital or institution atmosphere you have created a family environment. I can well understand why the dear ones of prospective admittees would be most anxious to have them get into the Bialystoker Home.

What a world of difference between the home of 20 years ago and the absolutely pleasant atmosphere and surroundings which all enjoy now! What a change in the plant and equipment! For anyone who knew the old institution you have truly accomplished a miracle.

Though not large in size, the care and attention given to all are obviously superior and demonstrate a real concern so often lacking these days.

May I express my very distinct satisfaction for having had the opportunity to visit with you.

Sincerely yours,
DAVID GINGOLD
Director

Board of Directors
Bialystoker Home for Aged
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Gentlemen:

We would like to take this opportunity to thank you for your contribution to a very beautiful and successful 100th birthday party for our father, Nathan Soltes, which was held at the Home on June 16, 1974.

Mrs. Ingberg and Mr. Rybal were of help to us far beyond our expectations. They were most gracious and helped make our simcha a huge success.

We are enclosing herein $700.00 in contributions which were made to the Home in honor of our father. Additional sums have already been forwarded to the Home and others will be forthcoming. A list of the contributors, and their addresses, is enclosed so that their gifts may be acknowledged. Thank you again.

Sincerely,
FAMILY OF NATHAN SOLTES
Bess Karmiohl

JEWISH DAILY FORWARD
WORLD'S LARGEST JEWISH DAILY
45 East 33rd Street New York, N. Y. 10016

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל
איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל סעקרעטאַר
עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר

חשוב׳ע פריינט:

אַ האַרציגען, האַרציגען דאַנק אייך פאַר דעם פּרעכטיגען בלומען־טאָפּ וואָס איר האָט אונז צוגעשיקט לכבוד אונזער אַריינציען־זיך אין אונזער נייעד דירה.

פאַר אייערע גוטע וואונטשען און פאַר באַציהונג אונזער אָפּיס קומט אייך באמת, נאָכאַמאָל, אַ דאַנק.

מיט פריינדליכען גרוס,
שמעון וועבער
רעדאַקטאָר

JEWISH DAILY FORWARD
WORLD'S LARGEST JEWISH DAILY
45 East 33rd Street New York, N. Y. 10016

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל
איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל סעקרעטאַר
עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר

חשוב׳ע פריינט:

איך באַדאַנק אייך האַרציג פאַר די שיינע בלומען, אייער מתנה צו אונז אין אונזער נייע היים, ווי אויך אייערע גוטע וואונטשען.

מיט בעסטע גרוסען,
פּאָל פּ. רובינשטיין
פאַרוואַלטער

THE WORKMEN'S CIRCLE
175 E. BROADWAY • NEW YORK, N.Y. 10002 • TEL. 674-3400

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

I want to tell you how much I appreciated your invitation to visit the Home, and how much pleasure the visit afforded me.

It truly is a fine Home for the elderly—clean, friendly, tasteful, and quite modernly and beautifully decorated. I can see why you and others attached to the Home are so proud of it. I can understand also how much devotion and humanity, contributed by you and others like you, go into making this Home all that it is.

Again, thanks for the pleasure, and best wishes to you and your colleagues.

Sincerely yours,
WILLIAM STERN
Executive Secretary

Greater N. Y. Regional Committee
LABOR ZIONIST ALLIANCE
גרעיטער ניו יאָרק ראַיאָן קאָמיטעט
ציוניסטישער אַרבעטער פאַרבאַנד
575 Sixth Avenue New York, N. Y. 10011
Tel. 675-5138 or 989-0300

איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל סעקרעטאַר
עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר
ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל
228 איסט בראָדווי, ניו יאָרק, נ. י.

ליבע פריינט:

אין נאָמען פון דער לייטונג און מיטגלידער פון ציוניסטישען אַרבעטער פאַרבאַנד, דריק איך אויס דאַנק און אַנערקענונג צו אייך (און דורך אייך צום סטעף און פאַרוואַלטונג פון ביאַליס־טאָקער היים) פאַר אייער בכבוד׳יגער באַציאונג צו אונזער נאַרוואָס־פאַרשטאַרבענעם ערן־פּרעזידענט — יששכר באַנטשעק ע״ה.

אין אַלגעמיין איז די באַציאונג צווישען אונזער אַרגאַניזאַציע און אייער אינסטיטוציע, במשך פון די לעצטע עטליכע יאָר, זייער צופּרידענשטעלענד און האָפענטליך איז עס אַ געווינם פאַר ביידע.

די חבר׳ישקייט און מענטשליכקייט פון אייער אינסטיטוציע איז ספּעציעל אַרויסגעוויזען געוואָרן אין אייער באַהאַנדלונג פון אונזער אַלעמענס ליבען חבר באַנטשעק. עס איז געווען אַ שווערע צייט פאַר זיין משפּחה, פאַר זייַנע חברים און פריינט און דעם אופן ווי אַזוי איר האָט זיך באַצויגען צו אים, איז זייער אָפּגעשאַצט געוואָרען פון אַלעמען.

נאָכאַמאָל, אַ האַרציגען דאַנק און אַ יישר כח. לאָמיר האָפּען אַז אונזער פאַרבינדונג וועט אין די קומענדיגע יאָרען פאַר־בייטערט און פאַרשטאַרקט ווערען.

מיט בעסטע וואונטשען,
אפרים פאָגעל
סעקרעטאַר

RSVP-IN-NEW YORK CITY
Conducted by the
COMMUNITY SERVICE SOCIETY OF N. Y.
105 E. 22 St., N. Y., N. Y. 10010 (212) 254-8900

Mrs. Rose Rubin, President
Residents Council
Bialystoker Home
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Rubin:

On behalf of the RSVP staff I would like to thank you for your gracious words of welcome to the Grand Street Settlement Senior Citizen group on their tour of Bialystoker Home. You made everyone very happy that they had come. I am sure we will have a group of RSVP volunteers who will be serving the home on a regular basis and I look forward to seeing you again soon.

Sincerely,
ALISON C. MITCHELL
RSVP Manhattan Coordinator

LETTERS TO OUR EDITORS

(EDITOR'S NOTE): The Israeli Government, through Rabbi Alvin Marcus, contacted our Home urgently appealing that we contribute Torah scrolls for use by Israeli forces after the Yom Kippur War. We agreed to donate two scrolls which we delivered to Mr. Shlomo Levin, Consul of Israel in New York. Following is the letter of appreciation from the Consulate of Israel:

הקונסוליה הכללית של ישראל בניו־יורק

CONSULATE GENERAL OF ISRAEL IN NEW YORK
800 Second Ave. OXford 7-5500 N. Y., N. Y. 10017

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations
Bialystoker Home and Infirmary for the Aged

Dear Friends:

The generous donation of two Torah scrolls was forwarded to the Ministry of Religious Affairs, Jerusalem.

Needless to say this contribution is most welcome by the soldiers of the Israeli Army who seek spiritual support and a boost in their morale in these trying times.

Your gesture is a positive one and may we all live to see the forthcoming days of peace and redemption.

Thanking the esteemed Home again,

Sincerely yours,
SHLOMO LEVIN
Consul of Israel

United Federation of Teachers
Local 2, American Fed. of Teachers, AFL-CIO
260 Park Ave. S., N. Y., N. Y. 10010 777-7500

Bialystoker Home For The Aged
228 East Broadway
New York, New York

Dear Friends:

I want to thank you for letting us use your auditorium as campaign headquarters for the Brotherhood slate in the District 1 school board election. The auditorium perfectly suited our needs, and your staff was extremely helpful.

I am looking forward to using your facilities and working with your staff again next year.

Thank you again.

Fraternally,
ABE RUDA
District 1 UFT Representative

NEW YORK ORAL HISTORY PROJECT
Institute of Social History
City College
of
The City University of New York
NEW YORK, N.Y. 10031

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home and Infirmary for the Aged
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

Thank you very much for your help to me in my history project. I was grateful to have the opportunity to talk with several of the people you were kind enough to interest in our study.

To Rabbi Kronick I want to say that your interest is truly appreciated.

And to Mrs. Rubin, Mrs. Weinstein, Mr. Hoffman, and Mr. Levine a debt of thanks for their willingness to assist me in our project. I was impressed with what they could tell me and admire their spirit and courage. Those who came to America and New York in those years, early in the century, have helped shape our history.

Sincerely,
SUZANNE S. MICHEL
The Staff
N. Y. Oral History Project
Herbert Gutman, *Director*
Virginia M. Yans, *Coordinator*
Leon Fink, *Coordinator*

UNITED HOUSING FOUNDATION
a federation of non-profit organizations to promote better housing through cooperatives
465 GRAND STREET / NEW YORK, N.Y. 10002 / OR 3-3900

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director
Mr. Izaak Rybal, General Secretary
Bialystoker Home and Infirmary for the Aged
228-230 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

Please accept my deep gratitude for the very thoughtful expression of condolence on the death of my father.

The whole family joins me in again expressing our thanks to you and the wonderful institution you represent.

HAROLD OSTROFF
Executive Vice President

DAVID J. AND ROSE GOLDBERG OF MIAMI BEACH

Several years ago, as most of us know, Mr. and Mrs. David J. Goldberg moved away to Miami Beach, Florida. David and Rose Goldberg were in the leadership echelon of our Home for many years, occupying the high positions of Chairman of our Board of Directors and Vice-President, respectively.

Despite their living so far away, Mr. and Mrs. Goldberg continue to be interested in our Home and its future. They frequently write to us and we speak by telephone from time to time. At our Closing Meeting and Installation of Officers on Sunday, June 2, 1974, David J. Goldberg was installed in absentia as Honorary Chairman of our Board of Directors and Rose Goldberg was reinstalled in her absence as our Vice-President. On the same day, they celebrated their 39th wedding anniversary in Miami Beach.

We wish David and Rose Goldberg many more years of good health and happiness together. We know that they will remain in touch with us and lend their support to our work.

RAFFLE BOOKLETS SENT OUT TO LANDSLEIT AND FRIENDS

As we announced in the last edition of the *Bialystoker Stimme,* we are launching a raffle campaign, the proceeds of which will go to our New Building Fund. We originally intended to push forward with this campaign last year. Because of the outbreak of war in Israel, we postponed this drive.

We contemplate constructing a building adjacent to our Home, which will feature the latest concepts in care for the aged. The watchword of this plan is AGING WITH DIGNITY, but only adequate financial support can translate our hopes into reality. That is why we are conducting this raffle drive.

We are sending every member one raffle booklet which we ask you to sell.

First prize—an original painting, 24"x32", by our Bialystoker landsman, Benn of Paris.
Second prize—a 19" portable color television.
Third prize—an AM/FM transistor radio.
Five other prizes will also be offered.

Please return the stubs, with the names and addresses of those solicited, to our office:

BIALYSTOKER HOME AND
INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

If you need more raffle booklets, kindly contact us. Help us to enlarge our facilities.

BENJAMIN LACH CASE SLOWLY PROCEEDING THROUGH APPEALS PROCESS

We are pleased to report that the attorneys for Benjamin Lach, the young man unjustly convicted by a Texas jury for murder and sentenced to 40 years in the state penitentiary, are slowly but determinedly carrying his appeal through the various courts with a view toward obtaining relief of his harsh verdict.

As you will recall, Benjamin is the son of Bialystoker landsleit. We believe him to be innocent of the charge and not to have been given all the constitutional protections guaranteed him at the time of his arrest. As the case stands at this writing, all of the appeals have been exhausted at the state level. The lawyers are prepared to remove the appeals to the Federal District Court and, if necessary, to the United States Court of Appeals for the Fifth Circuit. They estimate that Benjamin's appeal has the greatest likelihood of success at the federal court level.

Before proceeding with the case any further. Mr. Lach's attorneys require an additional $4000.00 ($5000.00 was already paid to them to handle the case through the state courts) as agreed to previously. The Committee for the Defense of Benjamin Lach, established by the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged and the Club of Bialystoker Friends to win the freedom of this landsman, appeals to our Bialystoker landsleit and friends once again to give generously at this urgent time during which Benjamin Lach's lawyers feel they have the best chance of obtaining satisfaction. As heretofore, we will keep you informed of further developments.

Please send in your donation with the coupon below.

COMMITTEE FOR THE DEFENSE
OF BENJAMIN LACH

c/o Bialystoker Home & Infirmary for the Aged
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

Having read about the tragedy of Benjamin Lach, I want to join those seeking to free him.

Please find my enclosed donation of $.....

Name.....

Address.....

City.....

Rockland-Bialystoker Geriatric Center: A Background

MRS. PAULA GROUPP, *President*

I am pleased to greet in this issue of the *Bialystoker Stimme* the officers, directors, members and residents of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged. My purpose in this article is to acquaint our new friends with the background of our organization—the Rockland County Jewish Home for the Aged—and our purpose in forming with your Home a separate corporation, the Rockland-Bialystoker Geriatric Center.

In 1958 a group of determined, dedicated women joined together and set forth their goal: to build a Jewish, kosher home in Rockland County. We felt at that time such a home for the aged was needed in Rockland and we feel it is still very much needed today. The founders of the then Fund for the Rockland County Jewish Home for the Aged were: Rose Yokell (first President), Rose Ocko, Esther Bader, Fanny Levinson, Ann Sittinger, Sarah Ross and Dora Spector. To our sorrow these stalwarts are no longer with us. Also among the original workers who are still active in our group are: Sophie Kaplan, Lilly Garnell, Esther Gitlow, Anna Berman, Fannie Karel, Ray Krull, (also on the Board of Directors of the Bialystoker Home) Mr. and Mrs. Tekel and I, Paula Groupp.

Our early organizing meetings were held in the living rooms of many of the people mentioned above. We raised funds by holding annual dinners and frequent luncheon parties; we sold raffles and conducted rummage sales. Since 1958 to the present we have held monthly board meetings and membership meetings in various town buildings in Spring Valley.

From the beginning of our effort until 1964, we women concentrated on raising money for building a Jewish home for the aged in Rockland County. In 1964, we noticed in a newspaper article that Letchworth Village, a New York State facility in Haverstraw, was prepared to sell a large tract of its land which it no longer needed. Through negotiations we purchased twenty acres of this land on Mt. Ivy Road, Haverstraw in May, 1964 with assistance from then Governor Nelson A. Rockefeller. On this property we hope to build the non-profit Jewish home as specified in the deed signed over to us.

From 1964 to 1968 our active and devoted membership, which had grown considerably, relentlessly pushed forward with fund-raising activities to help pay off the substantial mortgage we assumed when buying the property. Thanks to our members' hard work we were able to burn our mortgage at a triumphant luncheon in 1968. We now owned the land free and clear.

Under the leadership of Sophie Schnitzer, who was by now the president of the Rockland County Jewish Home for the Aged, we began working on plans for the proposed home and submitted applications to commence construction. We were continually frustrated in our desire to begin building. We approached several Jewish organizations to assist us before the Town Council of Haverstraw but their help was not forthcoming. We encountered these difficulties from 1968 to 1973. I would add at this point that our main fund raising vehicle during this period was our annual journals. The chairman of the Journal Committee was Dorothy Ortenberg, assisted by Dora Halpern, Elsie Rosenblatt and myself.

To get us out of the rut in which we found ourselves, Ray Krull proposed that she approach the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged to enlist its help in our struggle. On June 10, 1973 Mrs. Krull, a member of your Board of Directors, placed the idea of merging the two organizations before the Board and won its tentative approval. On July 4 Ethel Ingberg and Izaak Rybal visited the property and were favorably impressed. They also held a meeting with our committee at that time. Following their affirmative report to your Board of Governors, the latter made its own on site inspection on August 19, 1973, again meeting with our officers and members. The Board of Governors also came away with a good feeling. January 13, 1974 saw the signing of incorporation papers formalizing the merger of the Bialystoker and Rockland County Homes into the Rockland-Bialystoker Geriatric Center. In June 1974 a joint committee met with the Rockland County Board of Rabbis to gain its endorsement of the planned home. We were warmly received by the rabbis but because of the crisis in Israel at that time, many rabbis could not attend. Therefore we will have a second get-together with the Rockland Board of Rabbis in September, 1974 to win its firm, unequivocal commitment to our plans.

We have reached the point where our architect, William Breger, is drawing construction blueprints for the project. We will shortly submit those plans to the Haverstraw Town Council. Our immediate goal is to erect a roadside sign near the property which will signify that we have begun.

I am hopeful that, with the signing of our merger, we will soon witness the "fruit of our labors"—the erection of a Jewish, kosher home for the elderly in Rockland County. A happy New Year to you all.

Rabbi L. S. Kronick
Dir. of Public Rel.

Izaak Rybal
General Secretary

Ethel Ingberg
Executive Director

Louis Silver, Chairman, of Bialystoker Landsmanschaft, who installed this row

Harold Talin, second from left, instlaled the following Trustees:
Simon Weinberg Jean Gellis Archie Lynn Meyer Zakheim Joseph Warick Harry Katz

MAYOR AND MRS. ABRAHAM D. BEAME LEAD GROUP HONORING BIALYSTOKER HOME RESIDENT, NATHAN SOLTES, ON HIS 100th BIRTHDAY

Father's Day, June 16, 1974, was especially joyous in our Home. One of our residents, Nathan Soltes, marked his 100th birthday in the presence of family and friends. Leading the group of well wishers was the Mayor of New York City and his wife, Mr. and Mrs. Abraham D. Beame, good friends of Mr. Soltes and his family. In fact, one of the Soltes' daughters, Mrs. Bessie Karmiohl, introduced Mayor Beame to his wife many years ago.

Our beautiful auditorium was the scene of this unusual celebration. Guests were seated at decorative tables bearing plentiful and varied refreshments.

Nathan Soltes has been a resident of the Bialystoker Home since 1961. He has nothing but praise for our Home. "This is like my own home; I feel very comfortable here. I bless the officers and supporters of this institution, who have undertaken to care for elderly people with such kindness and hospitality." Mr. Soltes has three daughters—Mrs. Yetta Knapp, Mrs. Ida Goodman and Mrs. Bessie Karmiohl. In addition he has seven grandchildren, fourteen great-grandchildren and two great-greatgrandchildren.

Mayor and Mrs. Beame said that they felt as though they were members of the Soltes family. The mayor recalled that he was nurtured by his parents in a home that stressed the same traditional values to which Mr. Soltes has dedicated his long life.

Mrs. Karmiohl spoke for her father and the Soltes family. She thanked Mayor Beame and his wife for honoring Mr. Soltes by their presence. She also expressed appreciation to Elly Tarlofsky, President of the Bialystoker Home; to Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director and Izaak Rybal, General Secretary as well as to the staff of our Home for the excellent care Nathan Soltes is receiving.

Our officers and residents wish Mr. Soltes many more years of health and serenity as he begins his second century of life.

A more extensive article on Mr. Soltes' birthday celebration can be found in the Yiddish section on page 1.

Abraham Gordon installed these officers: | Rubin Bindler *Vice President* | Elly Tarlofsky *President* | Philip Novick *Chmn, Bd. of Govs.* | Sam Solasz *Vice President*

Harry Feinberg *Chmn, Bd. of Dir.* | Harold Talin *Vice Chmn, Bd. of Govs.* | Jean Gellis who installed this row | Abraham Gordon *Vice Chmn, Bd. of Dir.*

CLOSING MEETING AND INSTALLATION OF OFFICERS FOR 1974-75

The closing meeting of our Board of Directors and the installation of officers for the 1974-75 season were held on Sunday, June 2, 1974. The chairman of this meeting was Reverend Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, who was himself installed in his new position.

Chairman Feinberg called upon Mr. Philip Machnikoff, our accountant from the firm of Loeb and Troper, specializing in nursing homes and hospitals, to render a financial report for the year 1973.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, elaborated on the economic situation facing our Home, her joint efforts with our accountant to obtain relief on our life-care cases and an increase in the rate of subsidization from Albany.

Mr. Izaak Rybal, General Secretary, outlined preparations for forthcoming events, including our Israel Bond drive on Sunday, September 8, and our Building Fund Campaign dinner honoring three of our doctors on Sunday, November 10. He also made an appeal to which everyone responded most generously.

Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, read a message from our President, Elly Tarlofsky.

Judge Philip Novick reinstalled Elly Tarlofsky as President. Abraham Gordon installed Rubin Bindler, Abraham Ginsburg, Martin Ginsburg, Mrs. Rose Goldberg, Mrs. Rose Kass and Sam Solasz as Vice-Presidents; Paul Schochet as Treasurer; M. Arthur Tarlowe as Controller and Philip Novick as Chairman of our Board of Governors.

Mrs. Jean Gellis installed Harold Talin as Vice-Chairman, Board of Governors; Harry Feinberg, Chairman, Board of Directors; Abraham Gordon, Vice-Chairman, Board of Directors; and Hyman Mann, Recording Secretary.

Harold Talin installed Mrs. Jean Gellis, Harry Katz, Archie Lynn, Joseph Warick, Simon Weinberg and Meyer Zakheim as Trustees.

Louis Silver, Executive Director of the Workmen's Circle Home and Infirmary for the Aged and Culture Chairman of the Bialystoker landsmanschaft, reinstalled Mrs. Ingberg as Executive Director, Mr. Rybal as General Secretary and Rabbi Kronick as Director of Public Relations.

A festive dinner and enjoyable concert featuring Cantor Harry Feinberg accompanied at the piano by his daughter, Mrs. Joyce Rothman, added to the occasion.

of numerous professional organizations.

We are fortunate in having Dr. Katz at the Bialystoker Home. He is known by all the patients for his "painless dentistry." Many of our residents had insufficient dental care before coming here; some had none at all. It was feared that there would be resistance to dental treatment, but Dr. Katz has managed to overcome the myth and fears of dentistry among our residents and his office is always full.

DR. H. CHARLES LILIENFELD

A native New Yorker, Dr. Lilienfeld was graduated from the city's school system. He attended New York University, but transferred to the University of Alabama from which he received his bachelor's degree and professional training in podiatry. He served in the departments of surgery, orthopedics, and physical therapy at the Foot Clinics of New York from 1936-45. Since 1936, he has also been on the staff of Beth Israel Hospital, moving up through the ranks from Clinical Assistant to his present position as Chief of Podiatry. Dr. Lilienfeld has also been staff podiatrist at the Home of the Sons and Daughters of Israel, Little Sisters of the Poor, and since 1967, at the Bialystoker Home.

Dr. Lilienfeld has devoted a great deal of time to professional organizations. He is a member of the New York County Division of the New York State Podiatry Society and has served as Secretary-Treasurer, Vice President, and President. He has been an elected delegate to the New York State Podiatry Society and a delegate-member of the American Podiatry Society. He is also a member of the New York Diabetic Association, a member and Board of Governors Fellow of the Academy of Podiatric Medicine, a member of the American Association of Hospital Podiatrists where he has been elected to the highest offices, a member and

Dr. H. Charles Lilienfeld

Fellow of the British Royal Society of Health. He is also active in civic organizations.

At Bialystoker, Dr. Lilienfeld has brought about a medical revolution for many of the residents who could never have experienced the luxury of podiatric care. His waiting list is always full and his patients claim that a visit to Dr. Lilienfeld makes them feel as if they are walking on air.

* * *

Bialystoker Home, founded in 1931 by emigrants from Bialystok for their landsleit, has earned an outstanding reputation among facilities for the aged. In 1967, a massive renovation project was completed which allowed for a full nursing and medical staff. We are especially pleased to devote the honors of this year's Annual Dinner to our doctors. It will be the first such dedication in Bialystoker's history.

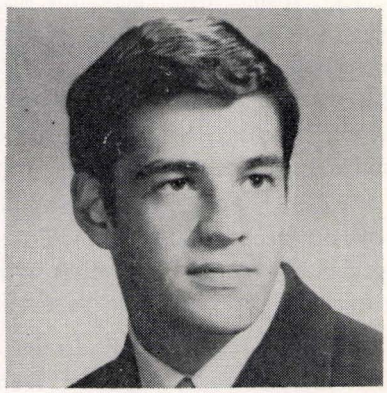
As in the past, all proceeds from the Annual Dinner and concert are earmarked for the Building Fund. The expansion of our facilities by means of reconstructing the building next door is the target of this year's appeal. We trust that those receiving invitations will respond affirmatively and return their RSVP cards promptly. A most enjoyable afternoon is expected in honor of our three outstanding medical staff members.

R.S.V.P. Group Begins Volunteer Program in our Home

In July, 1974 a large group of volunteers from the Grand Street Settlement Senior Citizen Group visited our Home. Our Occupational Therapy Department has called upon this RSVP program (Retired Senior Volunteer Program) to share a number of volunteers with us to help out with our residents and patients. At this writing, the program has just begun and looks very promising. The text of a letter written by the RSVP Manhattan Coordinator to Mrs. Rose Rubin, President of our Residents Council is found on page 13.

CONGRATULATIONS

Alan J. Goldbaum, grandson of Mrs. Ida Rosenblum, Director of our Home and Vice-President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, graduated from Franklin and Marshall College, Lancaster, Pa., in 1974. He has been on the Dean's

Alan J. Goldbaum

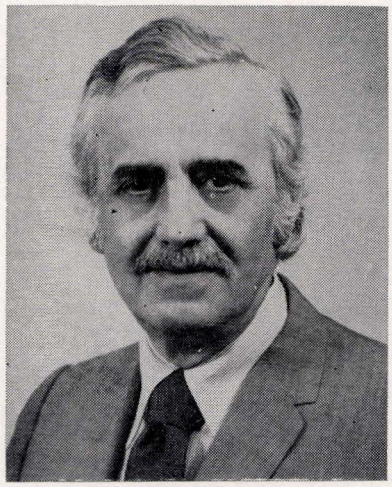
List and he majored in history. He intends to do his graduate work at the University of Pittsburgh, with a major in Public Administration and Law.

The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged congratulates Mr. Goldbaum, his parents and his grandmother, Mrs. Rosenblum, and wishes him success in his future endeavors.

BIALYSTOKER HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED TO HONOR THREE OF ITS DISTINGUISHED DOCTORS AT ANNUAL DINNER AND CONCERT

On Sunday, November 10, 1974, 2 P.M., the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged will honor three prominent members of its medical staff for their long years of dedicated service to the institution. They are Dr. Jacob Migden, Medical Director; Dr. Alexander Katz, Dental Consultant; and Dr. H. Charles Lilienfeld, Podiatric Consultant. These doctors will be honored at our Annual Dinner and Concert, as suggested by the Board of Governors. Invitations have been mailed to the officers, directors and members of the Bialystoker Home. The families, friends and professional associates of the three doctors have been extended special invitations to attend the dinner in their honor.

The following are abbreviated biographical sketches of the three guests of honor.

Dr. Jacob Migden

Dr. Alexander Katz

DR. JACOB MIGDEN

Born in Tarnopol, Poland, Dr. Migden attended the Hebrew School and gymnasium of that city. In 1930 he left Poland for France where he received his medical training at the University of Nancy. Upon graduation in 1937, Dr. Migden emigrated to the United States. He successfully completed his English language examinations and medical boards in 1940. An internship at Israel Zion Hospital (Maimonides), 1940-1941, was followed by a residency at Beth Abraham Home and Hospital for Incurables, 1941-42. As Medical Director for the Home of the Sons and Daughters of Israel until its closing in 1947, Dr. Migden also served as an investigating physician for nursing homes with the New York City Department of Hospitals, 1942-43. From 1943-47, he was a Captain in the U.S. Medical Corps. Dr. Migden has served as a staff physician at Beth Israel Hospital since 1947. He came to the Bialystoker Home as an attending physician in 1954, and since 1964 has served as our Medical Director. Aside from his work as a physician, Dr. Migden has liberally contributed his time to membership in numerous professional societies.

At Bialystoker, Dr. Migden is known for the tireless care of all his patients, his warm smile, and compassionate attitude toward one and all. He is always willing to explain to the residents their physical situation and the treatment involved in terms that they can understand and appreciate. He puts their minds at ease and tends to their physical problems with the utmost kindness and concern.

DR. ALEXANDER KATZ

A resident of New York City since birth, Dr. Katz joined the Bialystoker staff in 1967. He was graduated from Seward Park High School (1939) and from New York University at University Heights (1942). He received his professional training at Temple University Dental College, and after graduation in 1945 served an internship at the Guggenheim Dental Clinic until 1946. A participant in the R.O.T.C. program at New York University, he served in the U.S. Armed Forces Medical Administration in 1946 and again from 1950 until his discharge as Captain from the Dental Corps at Fort Knox. Further professional training was received at Columbia University's Cancer Course (1958), at the Dental Training Project in Mental Retardation and Associated Disorders held by the Long Island Jewish Medical Center (1971), and the Joint Commission on Accreditation of Hospitals Medical Audit Team Seminar (1974).

Dr. Katz's professional activities have been both academic and practical. He occupied an Associate Professorship at the New York University Dental College from 1958-1970. Simultaneously, he supervised the Children's clinic at that university. From 1961-65 he was chief of the Dental Clinic at the Home of the Sons and Daughters of Israel, Consultant to the Cleft Palate Clinic at New York University from 1963-65, Consultant to the Workmen's Compensation Board of New York City from 1963 to the present, and Chief of the Dental Clinic at the Home of the Sages in 1967.

In addition to his professional work, Dr. Katz has been a member

Signing corporation papers for newly formed Rockland-Bialystoker Geriatric Center. Sitting (left to right) are: Sylvia Nochinson, Ray Krull, Paula Groupp, Elly Tarlofsky, Harold Talin, Harry Feinberg. Standing: Rabbi Lowell S. Kronick, Elsie Rosenblatt, Martin Nochinson, Isidore Krull, Izaak Rybal, Ethel Ingberg, Rubin Bindler, Martin Groupp, Abraham Gordon.

be able to make their own breakfasts, while two main meals (lunch and dinner) will be served daily in a central dining room. All meals will adhere to strictly observed Dietary Laws. An auditorium with a theater area and a recreation hall are also planned for the initial construction work. Medical services on the premises will consist of dental, podiatric, and physical therapy units. In addition, a limited infirmary of about seven beds will serve in time of occasional illness. A mini-bus owned and operated by Rockland-Bialystoker will provide transportation for shopping and day outings. There will be a parking lot for staff as well as for those residents who own and drive automobiles. Within ten minutes' walk of the property there is a shopping center, and a general hospital is also close by.

• Long-range plans for the residential center include a health-related area, nursing home, and guest-house where visitors with advance reservations can stay during holidays and weekends. The overall plan for Rockland-Bialystoker is designed to provide the services, facilities, and type of involvement appropriate to the age and needs of residents. The facilities will be open to all applicants, with preference given to members of the two groups. A joint committee will serve to review and act upon the applications.

• It should be noted that the Rockland-Bialystoker Geriatric Corporation and its funding will be completely separate from the Bialystoker Center parent group. Therefore, all financing will be engendered through specifically designated joint appeals. Fund-raising activities for the new corporation will be channeled toward construction expenses. Subsidized mortgage financing is anticipated to keep the project costs within the established budget. No major problems in securing this type of financing are apparent at this time. It is the avowed commitment of the Bialystoker Home to see that the new facility is constructed and that the previous ten years of effort and planning have not been in vain. The merger has given new impetus to the Rockland County Ladies' Auxiliary in their goal of erecting a kosher residence in an area where it has been sorely needed.

CALENDAR OF COMING EVENTS AND UNDERTAKINGS OF OUR HOME

1. SUNDAY, SEPTEMBER 8, 1974
   Israel Bond Rally.
2. SUNDAY, OCTOBER 13, 1974
   The Annual Theatre Party, celebrating the 43rd Anniversary of our Home at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.
3. SUNDAY, NOVEMBER 10, 1974
   Gala Banquet in the Auditorium of the New Building, honoring 3 doctors of our Institution.
4. SUNDAY, DECEMBER 8, 1974
   The Annual Chanukah Party, Concert and refreshments.
5. The Grand Opening of our Annual Bazaar in our Center, SATURDAY EVENING, DECEMBER 14, 1974 to MONDAY, DECEMBER 16. Re-opening SATURDAY EVENING, DECEMBER 21 and SUNDAY, DECEMBER 22.
6. SUNDAY, FEBRUARY 9, 1975
   32nd Memorial Rally for the Bialystoker Ghetto Martyrs.
7. SUNDAY, FEBRUARY 23, 1975
   The Annual Purim Party, Concert and refreshments.

ROCKLAND-BIALYSTOKER MERGER

• The successful merger of the Rockland County Jewish Home for the Aged and the Bialystoker Home for the Aged was achieved this past year. A separate corporation has been formed by the two organizations. It is the Rockland-Bialystoker Geriatric Center Corporation. The purpose of the merger and the formation of the separate corporation is the planned construction of a residential facility for the Jewish aged, located on Mt Ivy Road in Haverstraw (Rockland County), New York.

• The twenty-acre site was purchased in 1963 through then Governor Nelson A. Rockefeller by the Rockland County Jewish Home for the Aged. Ray Krull, founder and charter member of the organization, was one of the prime movers in this acquisition. Through the activities of an enthusiastic and ambitious Ladies' Auxiliary, the Rockland County group succeeded in paying the entire mortgage. Thus, the twenty acres of virgin land is owned free and clear. An additional amount of seed money remains for the construction. However, ten years have brought much grief as well as satisfaction to the project because of local political and financial obstacles.

• On June 10, 1973, the Bialystoker Board of Directors was approached by Ray Krull for aid in organizing and implementing the building plans. The site was visited on July 4, 1973, by Mr. and Mrs. Ingberg and Mr. and Mrs. Rybal. Their positive response to the beautiful property and its excellent potential as a geriatric residence was reported to the Bialystoker Board of Governors. Shortly thereafter representatives of both the Bialystoker and Rockland groups met in Spring Valley, New York, to establish plans for the merger.

• The new corporation, Rockland-Bialystoker Geriatric Center, has assumed control over the funds and the property. Various obstacles remain to be overcome before construction financing can be successfully negotiated. The outlook, however, is hopeful. The local Board of Rabbis has thrown its full support behind the project. Several meetings with the Town Council have already been held and more are scheduled. Meanwhile, key personnel for the project have been appointed. The architect will be Mr. William Breger, renowned for his professional expertise; the local engineer is to be Mr. William Yuda, assisting Mr. Breger. Legal matters will be handled by Mr. Harry Katz; local counsel is Rockland County Judge Leon Fasberg. Bialystoker President Elly Tarlofsky, whose experience and activity in the field of construction are of long standing, will retain constant contact with the architect and engineer. Other Bialystoker board members will also serve as consultants to the project.

• The following people have been named to the proposed slate of Board of Directors of the Rockland-Bialystoker Geriatric Center, Inc.:

Elly Tarlofsky *Honorary President*	Paula Groupp *President*
Harold Talin *Chairman*	Sylvia Nochinson *Vice President*
Harry Feinberg *Vice Chairman*	Sandra Smith *Treasurer*
Rubin Bindler *Vice President*	Ray Krull *Trustee*
M. Arthur Tarlowe *Comptroller*	Kay Kashlonsky *Trustee*
Jean Gellis *Trustee*	Muriel Jacobson *Assoc. Rec. Secretary*
Abraham Gordon *Trustee*	Alexander Gurevitch *Comptroller*

Ethel Ingberg, *Executive Director*

Izaak Rybal, *General Secretary*

Rabbi Lowell S. Kronick, *Recording Secretary*

• The purpose and philosophy of the Rockland County facility are to meet the needs of the Jewish aged in an area where none presently exists which fulfills the requirements of the Jewish elderly who have observed the lifelong traditions of Dietary Laws. During each phase of the human life-cycle shifts occur in relationships to family, community and society. Mature adults seek involvement aside from that with children and grandchildren. Retirement years, anticipated as pleasurable and fulfilling, bring a desire for privacy and independence as well as involvement and participation. The ideal arrangement is a residential community which provides safety and security along with accessibility to family and friends. A balance is needed between isolation and total immersion in the individual's relationship to the community during these years. It is felt that the facility in Haverstraw will provide an environment suitable to these requisites.

• In the projected plans, housing will be given first priority. The concept for housing construction is a complex of small apartment-style residential quarters. Each unit will consist of a kitchenette, dressing-room, bathroom, and studio-type living area. Residents will

THE RABBINICAL CONVENTION IN MIAMI BEACH, 1974

By RABBI LOWELL S. KRONICK

In June I had the honor of receiving a special invitation to attend the national convention of the Rabbinical Council of America in Miami Beach, Florida. This organization, known as the R.C.A. for short, boasts a membership of more than one thousand Orthodox rabbis serving communities throughout the United States, Canada and Israel. I was admitted to membership in the R.C.A. in 1971 and have closely followed its interests and achievements.

One of the reasons I was especially urged to participate at this year's convention was that a symposium titled "Programming for the Aged—A New Frontier in Synagogue Life" would be conducted. It was felt that as a rabbi devoting his full time to the needs of the aging, I might be able to share with my colleagues in synagogues the perspectives I have acquired while at the Bialystoker Home.

This rabbinic-congregational concern with servicing the elderly in the United States is surprisingly recent. In the not too distant past American rabbis emphasized attracting youth, feeling as they still do and rightly so that the future of Judaism rests with young people, the next generation. We find growing numbers of day schools, yeshivot, religious youth organizations and campus groups. Yet we are simultaneously witnessing an awakening of attention to programming for the elderly by rabbis, perhaps coinciding with increased funding by the Federal, state and local governments for these efforts.

To be sure, American rabbis have always ministered to older people. But the scope of their ministry was confined to providing religious services in the synagogue for these individuals, leading study classes, making pastoral visits to their sick beds and officiating at their funerals. The new development is identifying the other needs of the aging and offering activities to meet those needs, with the synagogue as headquarters and the rabbi as coordinator.

This phenomenon is most welcome. For it recognizes that the older person, while very much requiring spiritual leadership, also demands other kinds of services throughout each day. He wants to mingle with his peers, take part in interesting discussions, play games, have fun. Some can only come to the synagogue by specially provided bus transport. Several synagogues, aided by federally funded nutrition programs, are offering hot lunches for the elderly poor. Those who cannot travel to the center may benefit from "outreach services,"where personnel visit them in their homes and tend to their needs. Rabbis and congregations are also linking up with community agencies, to which they can refer individuals with special problems beyond the reach of the synagogue.

Against this backdrop of events, the R.C.A. convention symposium investigated the following topics: (a) enlarging the role of the community agency in helping the aging and suggesting ideas the rabbi can use to assist; (b) educating younger congregants in preparing for their old age; (c) outlining the legal and moral responsibilities of children toward their aging parents; (d) new and bold proposals for expanding the role of the synagogue; and, (e) organizing political lobbies to obtain more funding for these endeavors.

The points I had to offer at the convention numbered three. First, let us abandon the myth that aging must be a process of decline. That belief fulfills itself as long as we adhere to it. Second, with varied, forward-looking and flexible program offerings in the synagogue or nursing home, aging can be, like any other stage in life, rewarding and worthwhile. Third, the rabbi must expand his role from that of preacher-teacher to being a personal friend to his elderly constituents, their confidante, social worker, political organizer, liaison with children. He must be prepared to arouse their passion for living life. The rabbi ought to include as part of a total experience for the aging a group discussion program such as we have inaugurated at the Bialystoker Home. Most importantly, he would do well to consult the elderly themselves in planning programs.

As a nursing home rabbi I have learned the necessity of being aware of everything transpiring in the lives of our residents. In short, my approach rests on the foundation that I am part of a team. As long as the team cooperates and exchanges information, our ability to serve the residents will remain strong and effective.

The synagogue rabbi, in working with the aging, must also think of himself as a team member. He should make contact with administrative, medical, dietary and occupational therapy personnel. Assistance for the elderly—synagogue-based or nursing home sponsored—should be multidisciplinary.

A new dawn is rising in the rabbinic contribution to the senior citizen. I am pleased that, as the representative of our Home, I was there as it was happening at the rabbinical convention in Miami Beach.

To all our officers, directors, members, residents and staff I extend best wishes for a healthy and happy New Year.

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

In his first address to the joint session of Congress, President Ford cited inflation as "public enemy number one." He pointed out how insidiously it creeps into every element of our society. We at the Bialystoker Home have felt the effects of inflation. Today's economy, combined with the high level of care we offer, make it difficult to maintain our standards for dignity in old age. However, our commitment to provide security and care for our residents persists as our foremost purpose.

The decision to make an application—even to look at a home—then to enter one is a most traumatic event. Our vanity barely allows us to acknowledge middle age. Who, then, is to say when old age begins? Most of our adult lives have been spent raising a family, working to make ends meet, attaining a measure of success in the world. Then we look around. The family has scattered in pursuit of personal fulfillment, or more popularly phrased, "doing their own thing." If we are fortunate, we still have our mates. But many must face the days, weeks, months alone. Why be isolated? Why be alone?

Our initial goal at the Bialystoker Home is to assist our new residents in making the transition. Aside from the provision of tangibles—food, medication, furnishings, a room—we want to help the newcomer in other ways. Our admissions office interviews many individuals, each with needs and problems that seem urgent to them. Since entering a home is often accompanied by a sense of abandonment and a feeling of relinquishing a life pattern, our resident teams actively involve themselves with newcomers. By "showing them the ropes" in a supportive fashion, the feeling of change is lessened. We have a "buddy" system for the first two weeks, which also helps to reduce the strangeness. In this way each newcomer becomes acquainted with the staff, the residents, and the routines of our home. By the time two weeks are over, the "hows," "whens," and "wheres" have become a familiar way of life.

Inflation has created a strain on our goals and activities, to be sure. But we are fortunate that our officers, directors, and members so faithfully follow the Fifth Commandment, "honor thy father and thy mother." Without the reimbursement of Medicaid no home today could make ends meet. The problem of adequate reimbursement is always with us. The gap between reimbursement and actual budget costs seems to widen each year with the impact of inflation. The reimbursement for 1974 is based on 1972 cost figures, a system which is highly unrealistic.

The question is, "Do we cut services?" NO! We will plug harder for the evasive philanthropic donation. In this pursuit, I know our friends will help. That is how we shall continue to flourish and to provide the best in care, comfort, and concern for our residents. Meanwhile, we are going ahead with our plans to build a housing complex adjoining our property on East Broadway. The preliminary plans are now being developed and we are seeking funds to make the project a reality.

For now, I wish to say "thank you" to all our good friends. My work, with all its problems and, at times, aggravating situations, has its rewarding rays of sunshine. Knowing that we have the support of our members and landsleit reaffirms my confidence in the continuance and success of our goals. We are eternally grateful to our members and friends for their help during difficult times. They provide that pot of gold at the end of the rainbow.

I wish all of you a happy and healthy New Year.

BIALYSTOKER CENTER AND HOME TO HOLD ISRAEL BOND RALLY, SUNDAY, SEPT. 8, 1974, 10:30 A.M.

In light of our continuing commitment to support Israel, our Board of Governors approved a motion that we conduct another Israel Bond Drive. This rally will take place on Sunday, September 8, 1974, 10:30 A.M.

The Guests of Honor will be Abraham Gordon, Vice-Chairman of our Board of Directors and Harold Talin, Vice-Chairman of our Board of Governors. These two officers have been closely associated with the Bialystoker Home for many years and have provided strong, effective leadership.

The Honorable Azaria Rapoport, Consul of Israel in New York, will be the featured speaker. An appeal will be made for our guests to purchase Israel Bonds, demonstrating their support for Israel.

Cantor Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, will be the guest artist accompanied at the piano by his daughter, Mrs. Joyce Rothman.

We will publish a full report on the results of this Israel Bond rally in the next issue of the *Bialystoker Stimme*.

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK **SEPTEMBER, 1974** (253) **No. 315**

MESSAGE FROM OUR PRESIDENT

ELLY TARLOFSKY

Our Home and membership have done their share of charity and benevolence to the fullest in the year just passed.

Now we are heartily ready to greet the incoming year of 5735 with the hope that it brings good tidings for an everlasting peace for our brethren in Israel and a return to normalcy in this, our country, the land of the free.

At this writing, we have just received the news that the President has indeed resigned. We now look forward to a new ray of light with the swearing in of the new President. It is our hope that the political and economic situation in the country will now improve so that progress can begin once again, especially in the efforts of our Home to expand its facilities.

* * *

Now to dispense with generalities and get back to our Institution. We deserve and receive credit for the fine work in administrating the Home, its residents, and for the high standards of excellence making it a happy Home.

A short time after the completion of the reconstruction of the Home, I received a letter addressed to me personally from the Commissioner of Social Services, dated January 31, 1968. It read as follows:

> Mr. Elly Tarlofsky, President
> Bialystoker Home For the Aged
> 111-14 76th Avenue, Forest Hills, N. Y.
>
> Dear Mr. Tarlofsky:
>
> We recently made a survey of the program and physical plant of the Bialystoker Home and are reporting our findings in this letter.
>
> There is a warm feeling between the staff and the residents.
>
> It is readily apparent to the visitors that this obviously reflects the attitude of the Board of Directors and the care with which they selected the personnel.
>
> Throughout the building there is evidence of the physical renovation the Bialystoker Home has undergone in its effort to modernize and enhance its facilities.
>
> We know that this could not have been undertaken without the sincere dedication of the hard-working Board of Directors and we look forward to the continuing improvements in all areas of the Home.
>
> Signed: JOSEPH H. LOUHREIM
> *Deputy Commissioner*

We received this letter just a brief six and one-half years ago! Year after year, the inspection of the Home by various departments of the City, State and Federal Governments indicate that we receive the very highest ratings for efficiency, and good administration. Although we are very proud of our past record, we must look forward to the future.

Under normal conditions we could have been in the midst of expansion. However, since conditions have not been favorable, we cannot rush into our expansion plans for the addition to the adjoining building because of the high mortgage rates and the very exorbitant cost of construction, making such plans financially prohibitive. Nevertheless, we are not abandoning our plans for the future. We must continue and not cease in our fund-raising efforts.

When we reach that point in time to proceed with the expansion, we could also be in a position to proceed with the plans for a new home in Haverstraw.

I sincerely hope that conditions will soon change so that we shall be able to proceed with our desired objectives uninterrupted.

* * *

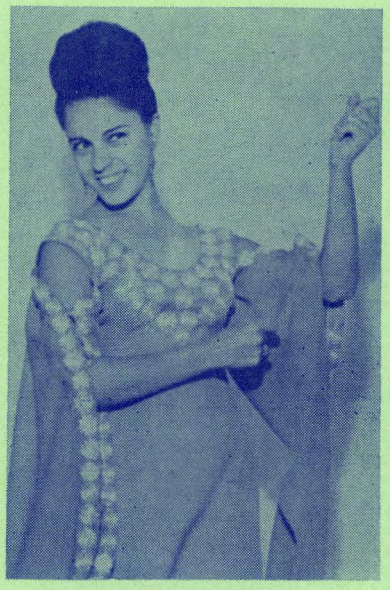
I want to express my gratitude to all our members and donors for their inspiring generosity in answering the various appeals we made during the past year.

Shalom and a healthy, happy and prosperous New Year to all.

Cavalcade of Stars Highlighting Bialystoker Annual Theatre Benefit, in Avery Fisher Hall of Lincoln Center, Sunday, Oct. 13, 1974

"THE BROTHERS ZIM"

YONA CORAL

RENEE SOLOMON

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002 — Tel. 475-7755

Shanah Tovah! ***A Happy & Prosperous New Year!***

1931 — CELEBRATING THE 43rd ANNIVERSARY OF BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY — 1974

Dear Friends:

You are cordially invited to celebrate with us our 43rd ANNIVERSARY AT A

Theatre Benefit and Musical Review

which will be held at

AVERY FISHER HALL OF LINCOLN CENTER
Broadway at 64th Street, New York City

SUNDAY, OCTOBER 13, 1974 at 2:00 P.M.

"SING A SONG OF PEACE"

Arranged by and with the participation of **BEN BONUS**

With the following stars of stage, radio and television:

Guest Artists — the dynamic singers **"THE BROTHERS ZIM"**

MINA BERN
Well known Artist

YONA CORAL
Folk Singer

MIMI SLOAN
Talented Singer

BERNARD SAUER
Actor and Comedian

Orchestra under the direction of **RENEE SOLOMON**

With best wishes for a Happy and Healthy New Year

Bialystoker Home & Infirmary for the Aged

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK **SEPTEMBER, 1974** **No. 315**

אינהאַלט:

מעיאָר ביהם און זיין פרוי ביי פייערונג פֿאַר 100־יאָריגען איינוואוינער, ר' נחמן סאָלטיס,
1 אין דער ביאַליסטאָקער היים פאר עלטערע מענטשען.....י. שמולעוויטש (ניו־יאָרק)
דער ביאַליסטאָקער יחוס פון דעם מלוכה־פֿרעזידענט
3 אין מדינת ישראל.....צבי קלעמענטינאָווסקי (תל־אביב)
4 מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מעקסיקע.....איסאַק ריבאַלאָווסקי
7 זלמן ירושלמי — דער מענטש מיט הארץ און פארנעם.....א. זבאר (מעלבורן)
9 די הילף פאר דעם אומגליקלעכן בנימין ליאך מוז פארגעזעצט ווערען מיט טריישאפט.....
10 א רייזע קיין ישראל באגלייט מיט פרייד און טרויער.....סעם סאַלאַזש (ניו־יאָרק)
13 פסח בורשטיין ברענגט א לעבעדיגען גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין לאַטיין־אַמעריקע.....
13 אַווא איז ערגעץ (ליד).....אשר שטשוטשינסקי
געווען אמאל א שטאט אזא — זעלבסטמאָרדען
14 אין ביאַליסטאָקער געטא.....דר. שמעון דאַטנער (וואַרשע)
16 זכרונות לייענענדיג די „ביאַליסטאָקער שטימע".....ידידיה האַמבורג (ניו־יאָרק)
אידישער מלוכה־טעאַטער אין ביאַליסטאָק
17 אין די יאָרן 1939—1941.....שעפטל זאק (ניו־יאָרק)
18 א זעלטענע באַגעגעניש.....יצחק פישער (מעקסיקא)
21 נייער אלבום פון באַרימטען קינסטלער בען רופט ארויס באגייסטערונג אין פראנקרייך....
21 אלול נאבט (ליד).....חנה שטיינמאן
22 אלטער טרום, דער „אמבאסאדאר פאר אידיש אין שוועדען", ווערט בקרוב 80 יאר.....
23 א ניי־דערשינענער בוך לידער פון ראזא נעווארָווסקא ע"ה.....
24 אונזער אינסטיטוציע.....
26 ביי אונזערע לאַנדסלייט אין ארגענטינע.....בן ציון ברוקער (בוענאס־איירעס)
28 אונזערע פארלוסטען.....
31 74,242 ליזא באבקעס־ריבאלאָווסקי, נומער 74,000.....דבורה יאַסעס־בערגער, נומער
46—32 ניי־יאָר באגריסונגען.....

English Section

Message from our President — *Elly Tarlofsky* 1
From the Desk of our Executive Director — *Ethel Ingberg* 2
The Rabbinical Convention in Miami Beach, 1974 — *Rabbi Lowell S. Kronick* 3
Rockland-Bialystoker Merger 4
Bialystoker Home and Infirmary for the Aged to Honor 3 of its Distinguished Doctors at Annual Dinner and Concert 6
Closing Meeting and Installation of Officers for 1974-75 8
Rockland-Bialystoker Geriatric Center: A Background — *Paula Groupp, President* 10
Benjamin Lach Case Slowly Proceeding Through Appeals Process 11
Letters to our Editors 12
Bialystoker Ladies Auxiliary — *Hilda Sloyer, President* 15
Our Institution 16
Residents' Manifold Activities 17
Our Home and its Activities for the Residents 18
Happy Events 20
In Memoriam 22
New Year Greetings 23-34